

KKTC MİLLÎ ARŞİV VE ARAŞTIRMA DAİRESİNDEKİ
3552- 3553-3554-3558 NUMARALI VAKFİYELERİN
TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRİLMESİ

SIRT YAZISI

Hüseyin ÇETEKAYA

Lefkoşa

Mayıs, 2018

KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
OSMANLI PALEOGRAFYASI VE ARŞİVCİLİK EĞİTİMİ
ANA BİLİM DALI

KKTC MİLLİ ARŞİV VE ARAŞTIRMA DAİRESİNDEKİ
FADİME KADIN, KIBRIS ŞEHBENDERİ EL-HAC
ÖMER EFENDİ, HATİCE HATUN VE EMİNE BİNT-İ
ABDÜLMÜTTALİP'E AİT OSMANLI
VAKFİYELERİNİN TRANSKRİPSİYON VE
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hüseyin ÇETEKAYA

Lefkoşa

Mayıs, 2018

KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
OSMANLI PALEOGRAFYASI VE ARŞİVCİLİK EĞİTİMİ
ANA BİLİM DALI

KKTC MİLLÎ ARŞİV VE ARAŞTIRMA DAİRESİNDEKİ FADİME
KADIN, KIBRIS ŞEHBENDERİ EL-HAC ÖMER EFENDİ, HATİCE
HATUN VE EMİNE BİNT-İ ABDÜLMÜTTALİP'E AİT OSMANLI
VAKFİYELERİNİN TRANSKRİPSİYON VE
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hüseyin ÇETEKAYA

Danışman: Prof. Dr. Habib DERZİNEVESİ
Eş Danışman: Doç. Dr. Hasan SAMANİ

Lefkoşa
Mayıs, 2018

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Enstitünüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı öğrencilerinden 20168343 numaralı Hüseyin ÇETEKAYA tarafından hazırlanan Fadime Kadın, Kıbrıs Şehbenderi el-Hac Ömer Efendi, Hatice Hatun ve Emine Bint-i Abdülmüttalip'e ait Osmanlı Vakfiyelerinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi adlı çalışma, jürimiz tarafından “Osmanlı Paleografyası ve Arşivcilik Eğitimi” alanında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Üye (Jüri Başkanı) : Prof. Dr. Ali Efdal ÖZKUL

Üye: Prof. Dr.Habib DERZİNEVESİ (Danışman)
Doç. Dr. Hasan SAMANİ (Eş Danışman)

Üye: Doç. Dr. Ahmet GÜNEYLİ

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

05/2018

Prof. Dr. Fahriye ALTINAY AKSAL

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
BİLİMSEL ETİK SAYFASI	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
KISALTMALAR	vii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
1. 1. Araştırmanın Konusu	1
1. 2. Problem Durumu	1
1. 3. Araştırmanın Amacı.....	2
1. 4. Araştırmanın Önemi	2
BÖLÜM II.....	4
ALAN YAZIN VE İLGİLİ ARAŞTIRMA	4
2. 1. Kıbrıs'ta Osmanlı Dönemi	4
2. 2. Kıbrıs'ta İngiliz Sömürge İdaresi	8
2. 3. Kıbrıs Cumhuriyeti	14
2. 4. Vakfın Tanımı ve Tarihçesi	17
2. 5. Kıbrıs Türk Tarihi'nde Vakıflar	18
2. 6. Vakfiye Nedir ve Vakfiyenin Unsurları.....	20
BÖLÜM III	22
YENİ HARFLERE AKTARIMIN BİÇİMSEL ANALİZİ	22
3.1. Vakıf Belgelerinin Yeni Harflere Aktarım Çalışmasının Biçimsel Olarak İncelenmesi	22
3. 2. Vakıf Belgelerinin Yeni Harflere Aktarım ÇalışmasınınYöntemi	24
3. 3. Vakıf Belgeleri Konu Başlıkları Tablosu	26
3. 4. Vakıf Belgelerinin Yeni Harflere Aktarım Çalışması	27
SONUÇ	97
KAYNAKÇA.....	99
ÖZ GEÇMİŞ	102
EKLER.....	103
EK-1. Vakıf Belgelerinde Geçen Yer-Mekan İsimleri	103
EK-2. Vakıf Belgelerinin Mal Varlıklar	105
EK-3. Vakıf Belgelerinin Orjinal Metni	107

ÖNSÖZ

Yazılı belgeler bir milletin tarih, ilim, kültür, medeniyet, sanat, teknik ve kültürel değerlerine ışık tutan en önemli belgelerdir. Bu belgeler üzerinde yapılacak her akademik çalışma, milletlerin tarihini önemli ölçüde gün yüzüne çıkaracaktır.

Sosyal hayatımızın her alanında yer alan, kültürümüzü, medeniyetimizi, değerlerimizi şekillendiren kurumların başında hiç kuşkusuz vakıflar gelmektedir. Sosyal yardımlaşmanın en önemli müessesesi olan vakıflar, hayırsever, kadirşinas kişiler tarafından başkalarının faydalanması amacıyla, sırf Allah rızası için kurulmuş müesseselerdir. Türk-İslam kültürünün derin izlerini taşıyan, günümüzde karşımıza bir cami, medrese, çeşme, sebil, kütüphane, şifahane, yol, köprü, imaret, hamam, su arkları vb. olarak çıkan birçok vakıf eseri görülebilmektedir.

Osmanlı Devleti'nin 308 yıl hüküm sürdüğü Kıbrıs'ta birçok vakıf kurulmuş, böylece adanın sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamı zenginleşmiştir. Vakıflara ait birçok mülk yâda eserler zamanla tahrip olsa da, bir şekilde el değiştirse de adanın değişik yerlerinde bu mülk ve eserlere rastlamak mümkündür.

Vakıf belgeleri (vakfiyeler) yazıldıkları dönemin toplum yapısı, yaşam tarzı, sosyal ilişkileri, ekonomik durumu hakkında ipuçları veren önemli tarihi vesikalardır. Bu ipuçların izlerinin sürülmesi vakfiyenin yazıldığı dönemin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Osmanlı medeniyetinin izlerini günümüze taşıyan vakıf eserlerinin hukuki statü belgesi olan vakıf belgelerinin incelenmesiyle Osmanlı Kıbrısı'nın kültürel, sosyal ve ekonomik dinamikleri büyük ölçüde ortaya çıkacaktır. Bu gayeyle Kıbrıs vakıf belgelerinin (vakfiyelerin), Osmanlıca aslından Türkçeye transkripsiyon çalışması yapılmıştır.

Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Osmanlı Paleografyası ve Arşivcilik Eğitimi Ana Bilim Dalı'ndaki eğitimim sürecinde, Üniversitenin ve saygıdeğer hocalarıma bana vermiş oldukları bilgiler ışığında, en iyisini yapma hedefiyle oluşturmaya çalıştığım bu tez çalışmamda hatalarım, eksikliklerim, yanlışlarım, gözden kaçan noktalar elbette olmuştur. Bundan dolayı şimdiden özür diler, bu tezin tarihe ışık tutması bir tarafa; bizden sonra vakıf belgeleri ile ilgili akademik çalışma yapmak isteyenlere, önemli bir kaynak olmasını temenni ederim.

Çalışmamda katkı sağlayan herkese teşekkür ederken, özellikle, bana rehberlik ve danışmanlık eden, her zaman yol gösteren Prof. Dr. Habib DERZİNEVESİ'ye, engin bilgi ve tecrübelerinden istifade ettiğim Doç. Dr. Hasan SAMANİ'ye, Prof. Dr.

Fahriye ALTINAY AKSAL'a, Prof. Dr. Ali Efdal ÖZKUL'a, Doç. Dr. Ahmet GÜNEYLİ'ye, yakın ilgi ve alâkalarından dolayı ders hocam Prof. Dr. Orhan ÇİFTÇİ'ye ve Doç. Dr. Behçet ÖZNACAR'a, eğitim ve görev sürem boyunca desteğini hep yanımda hissettiğim, bilgi ve fikirlerinden yararlandığım, T.C. Lefkoşa Büyükelçiliği Din Hizmetleri Müşaviri ve Diyanet İşleri Başkanlığı 1. Hukuk Müşaviri Selami AÇAN'a, şahsıma her zaman hoşgörü ve sabır gösteren, saygıdeğer abim ve aynı zamanda ders arkadaşım olan Din Hizmetleri Müşavirliği Koordinatörü Ahmet Çelik'e, KKTC Milli Arşiv ve Araştırma Dairesi müdür ve çalışanlarına, maddi ve manevi desteğini hep yanımda hissettiğim başta eşim, ailem ve tüm hocalarım olmak üzere herkese minnet ve şükranlarımı sunarım.

Verdiği muvaffâkiyetten dolayı yüce Allah'a (c.c.) sonsuz hamd ve senalar olsun.

Hüseyin ÇETEKAYA

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmanın yapılması ve bulguların çözümünde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyulduğunu; bu çalışmanın doğrudan birincil etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallarının gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

HÜSEYİN ÇETEKAYA
12/05/2018

ÖZET

**KKTC MİLLİ ARŞİV VE ARAŞTIRMA DAİRESİNDEKİ FADİME KADIN,
KIBRIS ŞEHBENDERİ EL-HAC ÖMER EFENDİ, HATİCE HATUN VE
EMİNE BİNT-İ ABDÜLMÜTTALİP'E AİT OSMANLI VAKFİYELERİNİN
TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRİLMESİ**

ÇETEKAYA Hüseyin

Yüksek Lisans, Osmanlı Paleografyası Ve Arşivcilik Eğitimi

Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı:

Prof. Dr. Habib Derzinevesi

Eş Danışman:

Doç. Dr. Hasan Samani

Mayıs 2018, 125 sayfa

Kıbrıs'ın 1571'de Osmanlılarca fethiyle birlikte adanın demografik yapısına yeni bir unsur olarak Müslüman toplum eklenmiştir. Osmanlıların adada teşkil ettikleri idari, mali, ekonomik, kültürel ve sosyal yapıda bu alanlara ilişkin ihtiyaç duyulan hizmetlerin yerine getirilmesinde Vakıflar çok önemli bir rol oynamıştır. Bir Osmanlı mirası olarak günümüze kadar varlığını sürdüren vakıf mallarının tapusu mahiyetindeki vakfiyelerin günümüz Türkçesine aktarılarak değerlendirilmesi Osmanlı Kıbrıs'ının sosyo-ekonomik tarihinin aydınlığa kavuşturulması açısından çok önemlidir. Bu bağlamda, mevcut çalışmada KKTC Girne Milli Arşiv ve Araştırma Dairesinde bulunan Kıbrıs'ta Osmanlı Dönemine ait 3552-3553-3554-3558 sıra nolu 4 adet vakıf belgesinin yeni harflere aktarım çalışması yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, Kıbrıslı Türkler, Vakıf, Osmanlı, Para Vakıfları

ABSTRACT

**TRANSCRIPTION AND ANALYSIS OF THE DEEDS OF WAQFS
BELONGING TO FADİME KADIN, KIBRIS ŞEHBENDERİ EL-HAC ÖMER
EFENDİ, HATİCE HATUN AND EMİNE BİNT-İ ABDÜLMÜTTALİP
AVAILABLE IN TRNC NATIONAL ARCHIVES AND RESEARCH
DEPARTMENT**

The Ottoman conquest of Cyprus in 1571, added the Muslim community as a new component within the demographic structure of the island. The Islamic Wagfs played a very significant role for the meeting of administrative, fiscal, social, municipal, cultural and economic services in the organization the Ottomans established in the island. The transcription of deeds of Wagfs established in Cyprus during the Ottoman rule into modern Turkish and their analysis is very important regarding the clarification of social, cultural and economic aspects of Ottoman Cyprus.

In this context, in the current work, the four Ottoman Turkish documents of deeds of Waqfs in TRNC Kyrenia National Archives and Research Department, are transcribed into Modern Turkish Alphabet.

Keywords: Cyprus, Turkish Cypriot, Waqf, Ottoman, Cash Waqf.

KISALTMALAR

S.A.V.	: salla'l-lahu aleyhi ve sellem
vb.	: ve benzerleri
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
KKTC	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
M.	: miladi
H.	: hicri
s.	: sayfa
H.	: Hazreti
Ed.	: Editör
a.s	: aleyhi's-selam
Bkz.	: bakınız
r.a	: radiya'l-lahü anh
DAGM	: Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü
TTK	: Türk Tarih Kurumu
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
Yay.	: Yayınları
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
v.d	: ve diğerleri

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Akdeniz'de birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, Asya, Avrupa, Mısır vb. uygarlıklarının etkisi altında kalmış, her zaman stratejik önemini korumuş olan Kıbrıs adası bir medeniyetler beşiğidir. Kıbrıs adasına sahip olan bu uygarlıkların birçoğu kendi medeniyetlerinin izlerini adaya bırakmışlardır. Osmanlı Devleti'nden önce Kıbrıs'ta hüküm süren Venedikliler Kıbrıs'ı daha çok askeri ve ticari üst olarak kullandıklarından kültürel ve sosyal konularla pek ilgilenmemişlerdir. 1571 yılında Osmanlılar tarafından fethedilen Kıbrıs, ihtiyaç hissedilen bu konularla Osmanlı'nın ilgilenmesi sonucu çok farklı bir kimlik ve görünüm kazanmıştır. Eskiden beri bir Hristiyan kültür merkezi olan Kıbrıs adası, halkın insani, sosyal, kültürel ihtiyaçlarını gözetken Osmanlı'nın vakıf anlayışı sayesinde yepyeni bir çehreye bürünmüştür.

Kıbrıs adası üzerinde önemli bir kurum hüviyeti kazanan vakıflar, Osmanlı Devleti'nin yönetim anlayışına uygun bir biçimde yönetilmiştir. 1878 yılında adanın İngiltere'ye kiralanması sonucu İngiltere, vakıfların idare yapısını ve yönetimini değiştirmiş bu sebeple vakıflar kendine özgü idare yapısını yitirmiştir.

Osmanlı Dönemi ve İngiliz Sömürge Dönemi vakıf malları yasalarına göre, taşınmaz malların el değiştirmesi, satılması gerçekleşmeyeceğine göre maalesef birçok vakıf malımız gayri-yasal bir şekilde el konulmuş ya da Rum şahıslara verilmiştir (Kıbrıs Vakıflar İdaresi [t.y]).

1. 1. Araştırmanın Konusu

Bu akademik çalışmanın konusunu KKTC Milli Arşiv ve Araştırma Dairesinde bulunan Kıbrıs'ta Osmanlı Dönemine ait 3552-3553-3554-3558 sıra nolu 4 adet vakıf belgesi oluşturmaktadır. Günümüz Türkçe harflerine aktarım çalışması yapılan vakıf belgelerinin (vakfiyelerin) asılları, KKTC Milli Arşiv ve Araştırma Dairesinde bulunmaktadır. Kıbrıs vakıf eserleri Osmanlı'nın Kıbrıs'a bırakmış olduğu en önemli ve somut miraslardandır. Ecdadın üç yüz yılı aşkın yoğun insani duygularla kurduğu, geliştirdiği vakıf geleneğinin benimsenmesi, korunması, gelecek kuşaklara aktarılması, Kıbrıs Türk toplumunun adadaki varlığının en temel sosyo, ekonomik ve kültürel dayanağı olacaktır.

1. 2. Problem Durumu

Ada üzerinde Türklerin azınlık stâtüsünde olduğu düşüncesini, her uluslararası platformda tartışan Rumların asıl gayesi; Kıbrıs'ı hâkimiyet altına almak,

Kıbrıs'taki Türk varlığının ve mirasının izlerini tamamen silmektir. Ada'nın İngiliz hâkimiyetine girmesinden sonra, ada genelinde Osmanlı Devleti ile İngilizler arasındaki nüfuz ve hâkimiyet mücadelesi, çeşitli siyasi çekişmeler, adada yaşayan Türklerin gelecek kaygısı gütmesine neden olmuş; buna paralel olarak paradan eve, tarladan ağaca vakfa konu olabilecek birçok mal varlıkları vakfedilmiştir. Bu sayede mülkiyet varlıkları uluslararası güvence altına alınmıştır.

1.3. Araştırmanın Amacı

Vakıfların uluslararası hukuk tarafından kabul görmesi, vakıfların önemini dahada arttırmaktadır. Vakit kaybedilmeden vakıflar konusu önemle irdelenmeli, böylece Kıbrıs'ta hak iddia ettiğimiz mal varlıkları, hukuken geçerli belgelerle kanıtlanmalıdır. Osmanlı dönemi Kıbrısı'nda mahkemelere intikal eden davaların neticesinde, elimizde bulunan vakıf kayıtları, Kıbrıs'ta birçok vakıf malının bulunduğu destekler mahiyettedir. Bu durum iki toplum arasında devam eden müzakere sürecinde, Türk tarafının elini dahada güçlendirecektir.

1. 4. Araştırmanın Önemi

Vakıf malları ile Evkaf İdaresi Kıbrıs Türklerine Osmanlı döneminden kalan en önemli mirastan birisidir. Kıbrıs Şeriye Sicillerinde kayıtlı vakfiyelerin yeni harflere aktararak araştırmacıların hizmetine sunulması, Kıbrıs Tarihi ve Tarihçiliği açısından çok önemli bir husustur. Bu sayede Osmanlı dönemi Kıbrısı'nın sosyal, kültürel ve ekonomi tarihinin bilinmeyen yönleri aydınlığa kavuşturulabilecektir. Dün olduğu gibi bugün de Kıbrıs Türk toplumunun en önemli zenginliği olan vakıf mallarının bir nevi tapusu niteliğindeki vakfiyeler üzerinde yapılan bazı çalışmalar varsa da, bunlar yetersizdir. Bu konuda çalışma bekleyen, tarihin tozlu raflarından gün yüzüne çıkması gereken, pek çok belge mevcuttur. Kıbrıs Vakıf mallarını delilleriyle tespit etmek, bu malların vakıflara ait olduğunu göstermek, uluslararası hukuk mücadelesinde de Kıbrıs toplumunun elini güçlendirecektir. Bu belgelerle yapılan araştırmalar sonucunda elde edilen bilgiler, pek çok safhada faydalı olacaktır. Devam eden Kıbrıs görüşmelerinde, vakıf mallarının, uluslararası hukukta geçerli olan delillerle ispat edilmesi, mülkiyet konusunda Türk tarafının elini daha da güçlendirecektir. Dahası vakıf mülklerinin vakıflara ait olduğunu ispatlayacak yeterli delillere sahip olunması sonucunda AİHM'de dava açılarak vakıf mallarının Kıbrıs Türk toplumuna iadesi talep edilebilecektir.

Kıbrıs Türk Vakıf mülkiyetini destekleyen vakfiyelerin incelenip günümüz Türkçesine aktarımı, İngilizce'ye ve Rumca'ya çevrilmesi, bu dillerde basılması, ilgili

devletlere dağıtılması, uluslararası camiada Kıbrıs Türk tarafı lehine kamuoyu oluşturulması açısından oldukça önem arz etmektedir. Sonuç itibarıyla, bu vakıfnâmelerde geçen vakıf mallarının tespiti, vakıf mallarına hukuki statü kazandıracak, aynı zamanda Osmanlı Kıbrısı'nın iktisâdi, ictimâi ve kültürel tarihine ışık tutacağı düşünülmektedir.

BÖLÜM II

ALAN YAZIN VE İLGİLİ ARAŞTIRMA

Kıbrıs'ın geçmişine dair yapılan tüm çalışmaların ve araştırmaların, tartışılmaz önemli bir kaynağı durumunda olan vakıf belgelerinin, günümüz alfabetine aktarılarak incelenmesi ile beraber, adada yaşanan tarihi süreçlerin de değerlendirilerek, göz önüne alınması aslında bir ihtiyaçtır.

Bu itibarla çalışmanın bu bölümünde Kıbrıs'ın Osmanlı ve İngiliz Sömürge İdaresi dönemleri ile Kıbrıs Cumhuriyeti ana hatlarıyla ortaya konmaya çalışılmıştır.

2. 1. Kıbrıs'ta Osmanlı Dönemi

Yaklaşık olarak 10.000 yıl öncesine kadar dayanan Kıbrıs'ın insanlı tarihi süresince, buraya Anadolu, Ege, Mikenya, İyonya, Suriye ve Lübnan gibi bölgelerden gelen insan topluluklarına ev sahipliği yaptığı bilinmektedir. Bu çerçevede adada İyon, Miken, Dor, Grek ve Fenike şehir devletleri kurulmuştur. Bundan sonraki süreçlerde de Kıbrıs, Akdeniz ve Yakın Doğu'da ortaya çıkan veya faaliyet gösteren siyasal güçlerin siyasal, ekonomik, dinsel vb. çeşitli nedenlerle ilgi duyduğu bir ada olagelmıştır (Onurkan Samani, 2006, 1).

MÖ 1500'ler itibarıyla Mısır'ın siyasal etki alanına giren Kıbrıs, MÖ. 8. Yüzyılın ortalarına kadar bu devlete vergi vermek zorunda kalmıştır. Bundan sonra Mısır da dâhil olmak üzere bölgede ortaya çıkan Asurlular, Persler ve Büyük İskender'in Hellenistik Krallığı gibi güçlerin nüfuz ve güç mücadelelerinin bir parçası olmaya devam eden Kıbrıs, MÖ 58 yılına kadar yaklaşık 300 yıl boyunca Büyük İskender'in komutanlarından Ptolemy'nin idaresinde kalmıştır. Bu tarihte Akdeniz'de yeni bir siyasal güç olarak yükselen Roma'nın hâkimiyetine giren Kıbrıs yaklaşık 300 yıl Romalılarca yönetilmiştir. Roma İmparatorluğu'nun 395 senesinde ikiye ayrılmasıyla birlikte Doğu Roma (Bizans)'nın hakimiyet alanına girmiş ve belli aralıklarla 1191'e kadar Bizanslılarca yönetilmiştir. Ada'daki Bizans egemenliğini kesintiye uğratan siyasal güç İslam devleti olmuştur. Kıbrıs'a 650'li yıllarda başlayan Müslüman Arap akınları 840'lara kadar devam etmiş, müteakiben 840-964 arası dönemde Kıbrıs, İslam devleti'nin hâkimiyetinde kalmıştır. Bizanslılar ada üzerindeki hâkimiyeti 964 senesinde yeniden ele geçirmiş ve 1191 yılına kadar burayı yönetmiştir (Onurkan Samani, 2006, 2).

Bizans hâkimiyetini, adanın Osmanlılarca fethetildiği 1571 senesine kadar süren 380 yıllık bir Latin (Katolik) Dönemi takip etmiştir. Üçüncü Haçlı Seferleri

sırasında 1191'de, İngiliz kralı Arslan Yürekli Richard'ın adayı zaptedişi ile başlayan Latin İdaresi, Fransız Lüzinyan ve İtalyan Venedik idareleri ile devam etmiştir. Buna 1372-1464 arası dönemde Mağusa'yı elinde tutan diğer bir İtalyan şehir devleti olan Ceneviz idaresini dâhil etmek gerekir. Mısır ve Suriye merkezli Memlûklular devleti Kıbrıs'ı 1426 senesinde ele geçirirler de, adayı doğrudan idare etmek yerine, yıllık bir vergi karşılığında idaresini Lüzinyanlara bırakmayı yeğlemişlerdir. Ada'daki 300 yıllık Lüzinyan hâkimiyetine, Kıbrıs'ı 1489'da ele geçiren Venedikliler son vermiştir. Venedik Şehir devleti Kıbrıs'ı 1571 senesine kadar hâkimiyeti altında tutmuştur (Onurkan Samani, 2007, 3).

16.yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde Osmanlı İmparatorluğu, bütün Ortadoğu, Arap yarımadasını ve Kuzey Afrika'yı işgal ederek sınırlarını genişletmişti. İslam ülkelerinden başka bütün Balkan yarımadası, Macaristan, Moldovya, Romanya, Ukrayna, Kırım ve Kafkaslar Osmanlı İmparatorluğunun egemenliği altındaydı. Karadeniz, Ege denizi ve Doğu Akdeniz o devrin en büyük imparatorluğunun iç sularını meydana getiriyorlardı. Fakat Kıbrıs halen Hristiyanların elinde bulunuyordu (Zia, 1975, 6).

Yavuz Sultan Selim'in 1517 yılında Mısır'ı ele geçirmesi üzerine, Kıbrıs'a hâkim olan Venedikliler saraya bir elçi göndererek onları tebrik ederken, Memlûklara ödedikleri 8000 duka altını da Osmanlı hazinesine ödemeyi vaat etmişlerdir. Ancak verdikleri bu vaadi tutmamışlar, hatta Kıbrıs'ta üstlenen korsanlar bu bölgeden geçen Müslüman gemilerine saldırmakla kalmayıp, başta İçel Sancağı olmak üzere Anadolu'nun güney sahillerini de saldırıp korsanlık faaliyetlerinde bulunmaya da başlamışlardı. Bunun bir sonucu olarak, bir güç olarak ortaya çıkan Osmanlı İmparatorluğu'nun Doğu Akdeniz'deki hâkimiyet alanı arasında sıkışıp kalan ve zamanla bir korsan yatağı haline gelen Venedik idaresindeki Kıbrıs'ı İmparatorluk topraklarına katmak istemesi, böylelikle de bu bölgedeki hâkimiyetini tam anlamıyla pekiştirmesi kaçınılmazdı. Nitekim 1570 yılı baharında Şeyhülislam Suud Efendi'nin evvelce Müslüman idaresinde olan toprakların tekrar fethinin yerinde olduğu, ada sahibi Venedikliler ve/veya adaya üstlenen Sicilya ve Malta korsanlarının Osmanlı ve Müslüman ticaret ve hacıların bulunduğu gemileri buradan vurmak suretiyle antlaşmaları bozdukları ve verdikleri taahhütleri yerine getirmedikleri gerekçelerine dayanan fetvasıyla Kıbrıs Seferi'nin başlaması kararı alınmıştır (Dündar, 1998, 30-33; Altan, 2006, 41-42).

Haziran ayında Fenike Limanı'na gelen Osmanlı Donanması, 20 günlük bir moladan sonra buraya sevk edilen Anadolu sipahileri ile 2 Temmuz 1570'de adaya ilk çıkarmayı yaptı. 3 Temmuz'da Tuzla'nın ele geçirilişinin ardından 27 Temmuz'da Lefkoşa kuşatıldıysa da, kalenin fethindeki gecikme ve güç dolayısıyla takviye olarak Donanma'dan getirilen kapıkulu ocaklarının da katılımıyla Lala Mustafa Paşa tarafından 9 Eylül 1570'de ancak fethedilebildi. Bu sırada müttefik donanması Meis Adasına kadar gelmiş ve Lefkoşa'nın düştüğü haberini alarak geri dönmüştü. Öte yandan Venedikliler boş durmuyor, hem Papalık nezdinde diplomatik destek arayışlarında bulunuyor hem de barış için Osmanlı Devleti'ne müracaat ediyordu. Sokullu Mehmet Paşa ise onların bu taleplerini ancak Magosa'nın fethinden sonra görüşmek üzere reddetti. Lefkoşa'nın düşmesinden sonra Magosa dışında bütün Kıbrıs teslim oldu. 1570 yılı Ekim ayı ortalarında Mağusa üzerine yürüyen Osmanlı ordusu şehri muhasara altına aldı. Kaleye deniz tarafından gelmesi muhtemel yardımın önünü kesmek ve ani düşman baskını ihtimalini yok etmek gayesiyle Piyale Paşa Rodos açıklarında bekliyordu. Ancak yaklaşan kış mevsimi dolayısıyla Piyale Paşa, Arap Ahmet Paşa komutasında kırk kadar kadırga bıraktıktan sonra adadan ayrıldı. Kıbrıs'ta ise yalnız Serdar Lala Mustafa Paşa kalmıştı. Kış mevsimi geçtikten sonra İstanbul'dan Müezzinzade Ali Paşa ve Pertev Paşa kumandalarında iki donanma Akdeniz'e çıkarıldı. Bu donanmaların desteğini alan Lala Mustafa Paşa da Mağusa'yı iyice sıkıştırdı. Nihayet Kale Komutanı Bragadino 4 Ağustos 1571'de beş maddelik anlaşmayla kaleyi teslim etti ve böylece Kıbrıs'ın fethi tamamlanmış oldu (Osmanlı İdaresinde Kıbrıs, 2000, 16-17).

Kıbrıs'ın fethi ile birlikte Osmanlı taşra teşkilatı buraya uyarlanarak, idari, malî, icrai ve yargı kurumları oluşturulmuş, kültürel, sosyal ve iktisadi yapılanma süreç içerisinde gerçekleştirilmiştir. Ada'da kurulan vakıfları da bu çerçevede değerlendirmek gerekmektedir.

Fetih ile birlikte Lefkoşa, tesis edilen yeni eyaletin, yani Kıbrıs Eyaleti'nin idari merkezi (paşa sancağı) olmuş, Girne, Baf, Tuzla ve Mağusa sancak olarak örgütlenirken, Güney Anadolu'nun Sis, Alaiye, Tarsus ve İç-il sancakları da Kıbrıs eyaletine dâhil edilmiştir (Dündar, 1998, 85-87).

17.yüzyılın ortalarına gelindiğinde yaşanan çeşitli olumsuz etkenlere bağlı olarak ada gelirleri azalınca sancakbeyleri ile beylerbeyliği salyaneleri karşılanamaz olmuş, Mağusa ve Baf sancakları lağvedilmişti (Luke 1989, 30; Samani, 2006, 11). 18.yüzyılın ikinci yarısında bu kez Girne sancağı lağvedilmiştir (Çevikel, 2000, 67).

Kıbrıs eyaleti 1670 senesinde Kapudan Paşa Eyaleti (Cezair-i Bahr-i Sefid Eyaleti)'ine bağlanmış, Kaptan paşa burayı muhassıl denilen görevliler eliyle yönetmiştir. 1703 senesinde Kıbrıs'ın idaresi has olarak sadrazamlara bırakılmıştır. Sadrazamlar ada idaresini iltizam yöntemiyle muhassıllara kiralamaktaydılar. 1745-1748 arası dönemde ayrı valilik olarak idare edilen Kıbrıs, bu süre sonunda yeniden sadrazamlar tarafından yönetilmeye başlamıştır. 1785 senesinde adanın yeniden Kaptan Paşa'nın idaresine bırakıldığı görülmektedir (Samani, 2006, 11-13).

Tanzimat dönemi başlarında Divan-ı Hümayun'a bağlı bir sancak statüsünde bulunan Kıbrıs, 1851-1856 arası dönemde ayrı bir eyalet olarak idare edilmiştir. 1854 senesinde ada idaresi yeniden Cezair-i Bahr-i Sefid eyaletine geçmiş, bu statü 1861 senesine kadar devam etmiştir. 1861 senesinde ada doğrudan merkezi hükümete bağlı müstakil bir sancağa dönüştürülmüştür (Samani, 2006, 13-14).

Tanzimat döneminde Osmanlı taşra teşkilatında yapılan reformlar Kıbrıs'ı da etkilemiş, 1864 yılında Tuna'da denenen Vilayet sistemi müteakip dönemde genişletilmiştir. Bu çerçevede 1867 senesinde Kıbrıs bu kez Cezair-i Bahr-i Sefid Vilayeti'ne bağlı bir sancağa dönüştürülmüştür. 1870 senesinde ise ada idaresi buradan alınarak Bab-ı Ali'ye karşı sorumlu müstakil mutasarrıflığa dönüştürülmüştür. Ada'nın İngiliz idaresine geçmeden önce 1877 senesinde yeniden Cezair-i Bahr-i Sefid Vilayeti'ne dâhil edildiği anlaşılmaktadır (Samani, 2006, 20-23).

Kıbrıs'ta Osmanlı dönemine ilişkin zikredilmesi gereken diğer önemli bir husus adanın fethiyle birlikte burada Müslüman bir cemaatin meydana gelmesidir. Büyük ölçüde fethi müteakip Osmanlı devletinin uygulamaya koyduğu Kıbrıs'ı iskân siyaseti (Orhonlu, 1971; Halaçoğlu, 1993) sonucunda, 1831'e gelindiğinde buradaki nüfusun yaklaşık % 36'sı Müslüman, % 64' i ise gayri-Müslimlerden oluşmaktaydı (Osmanlı İdaresinde Kıbrıs, 2000, 93).

Osmanlılar Kıbrıs'ı fethedince Kıbrıs'ta ihtişamlı, gösterişli binalar yerine, öncelikle halkın ihtiyaçlarına yönelik eserler meydana getirmişlerdir. Osmanlılar Kıbrıs'a yerleşir yerleşmez ilk önce dini ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde bazı kilise ve katedrallere minare, minber ve kadınlar mahfeli gibi İslamiyetin gereklerinden olan bölümler ekleyerek onları camiye çevirmişlerdir. Daha sonra ise kültür mirasımız olan yeni camiler, hanlar, hamamlar, çeşmeler, vb. yapılar yapmışlardır (Kıbrıs Eski Eserler ve Müzeler Dairesi Müdürlüğü, 1982).

Fetihle birlikte adada kurulan tarikatların da Kıbrıs'ın Müslüman toplumunun sosyal, kültürel ve dinî yaşamlarında önemli bir yer tuttuğu söylenebilir. Çoğunluğu Mevlevilik olmak üzere Nakşbendilik, Celvetilik, Bektaşilik ve Kadiri tarikatlarına mensup birçok tekke ve zaviye kurulmuştur; Mevlevi Tekkesi, Aziziye Tekkesi, Tabur İmam Tekkesi, Yediler Tekkesi, Hala sultan Tekkesi, Hz. Ömer Tekkesi, Ağlayan Dede Tekkesi, Kutup Osman Tekkesi, Raham Baba tekkesi, Turabi Tekkesi, Piri Ali Dede Tekkesi, Hasan Ağa Tekkesi, Zuhuri Tekkesi (Küçükdağ, 1998, 381-395; Bağışkan, 2005, 155; Samani, 2006, 77-78).

Gayrimüslim toplumun ezici çoğunluğunu Ortodoks Rumlar oluştururken, az sayıda Ermeni, Marunî (Maronit), Latin ve Yahudi de Kıbrıs toplumunun unsurları olarak adada yaşamlarını sürdürmüşlerdir (Samani, 2006, 80-120; Dinç, 2010, 180-185).

Tarih boyunca fethettiği yerlerdeki diğer din mensuplarının dini özgürlüklerini kısıtlamayan Osmanlılar, Kıbrıs'ı fethettiğinde de halkı din konusunda özgür bırakmış, Hristiyan halka Müslüman olmaları için hiçbir baskı yapmamıştır. Kıbrıs Hristiyanları da diğer Osmanlı tebâsı gibi özgürce yaşamlarını sürdürmüşlerdir. Bu çerçevede Katolik Venedik idaresinde özekliğini kaybeden Ortodoks Rum Kilisesi yeniden ihdas edilmiş, Ortodoks Rumlar özgürce kendi Başpiskopos ve piskoposlarını seçebilmişlerdir.

2. 2. Kıbrıs'ta İngiliz Sömürge İdaresi

Osmanlı devleti özellikle Tanzimat reformlarıyla kurumlarını modernleştirmek/batılılaştırmak yoluyla hem merkezi otoriteyi sağlamlaştırmak, hem de dış tehditler karşısında varlığını sürdürmeyi hedeflemişti. Ancak dönem sonunda Ruslarla yapılan 93 harbinin askeri ve siyasi sonuçları Osmanlı devletinin toprak bütünlüğünü sağlamada başarısız olduğunu ortaya çıkmıştır. Bunun en somut göstergesi Kıbrıs'ın İngilizlere bırakılmasıydı (Samani, 2006).

19.yy'da Osmanlı İmparatorluğu zayıflama ve gerileme sürecine girmişti. 1877 yılında Ruslarla başlayan savaşların, Osmanlı aleyhine sonuçlanması ve Ayastefanos antlaşmasının imzalanması Osmanlı Devletini çok zor duruma sokmuştu. Osmanlılar bu antlaşmalar sonucunda toprak kaybına uğramıştı. Rusları Balkanlarda istemeyen Avrupa devletleri, Ayastefanos antlaşmasını yeniden gözden geçirmek için Rusya'yı zorlarlar. Rusya da Berlin'de bir kongre toplanmasını kabul etti. Berlin kongresi sonucunda İngiltere, Osmanlı'ya Rusya karşısında destek

vermesi karşılığında, Osmanlılardan Kıbrıs'ı askeri üs olarak istiyordu (Alasya, 1988).

1570-1571 seneleri arasında elli bin Türk şehidinin kanı ile sulanarak zapt edilen Kıbrıs, 1878 senesine kadar 308 yıl Osmanlı İmparatorluğu'nun idaresi altında kaldı. 1878 senesinde Ruslarla başlayan savaşların, Osmanlı Devleti aleyhine sonuçlanması ve Ayastefanos Antlaşmasının imzalanması, Osmanlı Devleti'ni çok güç duruma soktu ve İmparatorluğun ülkeleri parçalandı. Doğuda Batum, Kars ve Ardahan Ruslar tarafından işgal edildi. Batıda Romanya, Sırbistan ve Karadağ bağımsız devletler oluyor, Büyük bir Bulgaristan Prensliği kuruluyordu (Armaoğlu, 2010, 738-739).

Rusya'nın bu derece boğazlara yaklaşmasını Akdeniz'le, Hindistan'la olan bağlılık ve menfaatlarına tehdit sayan İngiltere başta olmak üzere, Balkanlara Rus nüfusunun yayılmasını kendileri için tehlikeli gören Avrupa Devletleri, Ayastefanos Antlaşmasını ta'dil etmeyi düşündüler ve Berlin'de bir kongre toplanmasına Rusya'yı ikna ettiler (Alasya, 1988, 125).

İngiltere'yi Süveyş'te söz sahibi yapan İngiliz Başbakanı Disraeli, 1878 yılı başında İstanbul'a kadar giren, Doğu Anadolu'nun bir kısmını eline geçiren Rusya'nın Osmanlı Devleti üzerinde tam bir üstünlük kurmasına izin vermeyecekti. Bunun için öncelikle Ayastefanos Antlaşmasının değiştirilmesi gerekmekteydi. İngiltere bunu, Berlin Kongresiyle sağlayacaktı. Ancak İngiltere, bu kadarla yetinmek düşüncesinde değildi. İngiliz hükümeti bu aşamada Osmanlı Devleti'ne Ayastefanos Antlaşmasının değiştirilmesi, hafifletilmesi için Rusya karşısında destek olması karşılığında, ondan Doğu Akdeniz'de bir adanın ya da toprağın kendisine üs olarak kullanılmak üzere verilmesini istemek düşüncesindeydi. Yani İngiltere, Kıbrıs'ı istiyordu. Bunun yanında İngiltere için Hint yolunun güvenliğinin sağlanması da önemliydi (Gürel, 1984, 19-20).

Berlin Kongresi'nin toplanmasından 3 hafta önce İngiltere, Osmanlı devletine verdiği bir ültimatomla, Kıbrıs'ın bir an evvel kendisine verilmesini talep etti. İstanbuldaki İngiliz elçisi Layard'ın, taleplerinin kabul edilmemesi halinde Kıbrıs'ı silah zoruyla alacaklarını beyan ile Osmanlı hükümetini tehdit etmesi karşısında Osmanlı hükümeti İngiliz taleplerini 25 Mayıs 1878'de kabul ettiğini açıklamak zorunda kaldı (Armaoğlu, 2010, 754-756).

Dönemin Osmanlı padişahı II. Abdülhamid'in görevlendirdiği müzakereci heyet ile İngiltere'nin İstanbul elçisi Sir Henry Layard arasında yapılan görüşmeler

sonucunda 4 Haziran 1878 tarihinde taraflar anlaşmaya vardılar. İki ülke arasında Savunma İttifakı olarak adlandırılan anlaşmaya göre Rusya işgal ettiği Kars, Ardahan ve Batum'u Osmanlı devletine iade etmediği sürece İngiltere Osmanlı devleti ile birlikte hareket edecek, karşılığında ise Kıbrıs'ın idaresini devralacaktı. İlginçtir İngiliz hükümeti, 30 Mayıs'ta Rusya ile yaptığı gizli anlaşmayla Kars ve Batum'un Rusların elinde kalmasını kabul etmişti. İngiliz-Rus anlaşmasından ancak Berlin Kongresi sırasında haberdar olan Osmanlı hükümeti, İngilizlerden yeni bir anlaşma talep etmiş, bunun üzerine 1 Temmuz 1878'de "Ek" bir antlaşma imzalanmıştır (Onurkan Samani, 2007, 27-28).

1 Temmuz Antlaşması'na göre Rusya Doğu illerini iade ettiği vakit, İngiltere de Kıbrıs'ın idaresini Osmanlı devletine iade edecek ve 4 Haziran anlaşması geçerliliğini yitirecekti. Ayrıca, ada'da Şer'i mahkemelerin devamı, okul, cami vb. Müslümanlara ait kurumların yönetilmesinde bir İngiliz yanında, Osmanlı devleti Evkaf Nezareti'nce atanacak bir de Müslüman memurun yer alması hükme bağlanmıştı (Onurkan Samani, 2007, 24-25).

İngiltere'nin baskıları üzerine, antlaşma henüz iki devlet başkanınca onaylanmadan, Padişah II. Abdülhamid'in 7 Temmuz 1878'de çıkarmış olduğu İngiliz askerlerinin Kıbrıs'a çıkışına izin veren bir "emr-i âli", İngiliz yetkililere teslim edildi. 11 Temmuz'da durum Cezair-i Bahr-i Sefid Vilayeti valisi ile Kıbrıs mutasarrıfına bildirilmiştir.

12 Temmuz 1878 tarihinde Amiral Lord John Hay bir İngiliz filosu ile Larnaka açıklarına geldi ve aynı gün saat 17.00'de Lefkoşa'da Sarayönü'ne (Atatürk Meydanı) Osmanlı Valisi Sami Paşa ile Lord John ve Mr. Walter Baring'in hazır bulundukları bir törende Türk Bayrağı indirilerek yerine İngiliz Bayrağı çekildi ve adanın idaresi Amiral Hay nezdinde İngiltere'ye devredildi (Hill, 1952, 297). Sonuç itibarıyla İngiltere, Rus tehlikesi karşısında, Osmanlıya yardım etme maksadıyla Kıbrıs'ı antlaşma gereği geçici olarak kiralamış, böylece İngiliz hâkimiyeti adada başlamıştır.

Kıbrıs'ın idaresini kesin olarak almaya niyetli olan İngiltere, bu amacına 29 Ekim 1914'de ittifak devletleri safında yer alan Osmanlı devletinin savaşa girmesini bahane ederek 5 Kasım 1914'de, 4 Haziran 1878 antlaşmasının hükümsüz olduğunu ve Kıbrıs'ın İngiltere'ye ilhak edildiğini ilan ederek ulaştı. Kanunsuz olarak adayı işgal eden İngiltere, 4 Temmuz 1878 yılında imzalanan ek anlaşmanın 6. Maddesi uyarınca Rusların Kars, Ardahan ve Batum'u vermesi durumunda Kıbrıs'tan

çekileceğini kabul etmişti. 3 Mart 1918'de yapılan Brest-Litovsk anlaşması ile gerekli şartlar gerçekleşmesine rağmen, İngilizler Kıbrıs'tan çekilmediler. Nihayet 24 Temmuz 1923'te imzalanan Lozan Anlaşması'nın 20. Maddesiyle de işgalleri Türkiye tarafından da kabul edilerek, yasallık kazandı. Kıbrıs artık hukuken de tamamen bir İngiliz toprağıydı (Alasya, 1964, 78).

İngilizler ada idaresini devralır almaz Kıbrısta yasama, yürütme ve yargı kurumları ile bunların fonksiyonlarını yeniden düzenlediler. Bu erklerin neredeyse tamamen Yüksek Komiser'e bağlı olduğu 1878-1882 yıllarını kapsayan geçiş döneminden sonra, 1882 tarihinde hazırlanan anayasa adadaki İngiliz Sömürge İdaresi'nin temel kurumlarını oluşturmuştur.

1878 anayasası çerçevesinde kurulan Yasama Meclisi başlangıçta Yüksek Komiser'in atadığı bir Kıbrıslı Müslüman, bir Kıbrıslı Rum ve bir Kıbrıslı Latin yanında üç İngiliz memur olmak üzere 6 üyeden oluşmaktaydı. Meclis kararları çoğunluk oyuyla belirlenip, eşitlik durumunda, Yüksek Komiser veya Meclis Başkanının oyu belirleyici olmaktaydı. Meclis kararları ile Meclisin yaptığı yasalar, ancak Yüksek Komiserin onayıyla yürürlüğe girebilirdi. Acil ve önemli “olağanüstü” durumlarda Yüksek Komiser, Britanya Hükümeti adına, tek başına yasal düzenleme yapıp yürürlüğe koyabilirdi. Ancak, bunların geçerlilik süresi en fazla 6 ay olabilirdi (Onurkan Samani, 2007, 85).

1882 Anayasası, Yasama Meclisinin üye kompozisyonu ile yerli Müslüman ve Hristiyanları temsil edecek üyelerin statüsünde değişiklikler getirmiştir. Bu değişikliklerle birlikte meclisin üye sayısı, Yüksek Komiser hariç on sekize çıkarılmıştı. Bunların altısı atama yöntemiyle adada görevli İngiliz memurlar arasından hükümet tarafından atanırken, geriye kalan on iki üye kendi toplumlarınca seçilecekti. Seçilmiş üyelerin sandalye dağılımı ise 1881 Nüfus Sayımı esas alınarak, oransal temsiliyet sistemi ilkesine göre belirlenecekti. Bu ise, adada nüfus olarak çoğunluğu oluşturan gayrimüslimlerin mecliste Müslümanlar karşısında çoğunluğu elde etmesi anlamına geliyordu. Nitekim yeni anayasaya göre yeni meclisin 12 seçimli üyesinden 9'u gayrimüslim, 3'ü Müslüman olacaktı. 1925 senesinde yapılan değişiklikle Müslüman üye sayısı 3'te kalırken, gayrimüslim üye sayısı 12'ye çıkarılmıştır (Onurkan Samani, 2007, 92-95).

İngiliz Sömürge İdaresi'nin Kıbrıs'ta kurmuş olduğu görece liberal yapının bir sembolü konumundaki Yasama Meclisi Kıbrıslı Rumların 1931'de çıkarmış olduğu

isyan sonrasında kapatılmış ve İngiliz yönetimi uzun sürecek bir sıkıyönetim uygulamıştır (Öztoprak, 1998).

Yasama Meclisi'nin yanında kurulan diğer bir idari organ Yürütme (teşrii) Meclisi idi. Yüksek Komiser'e bağlı bir çeşit danışma kurulu olan bu meclisin yine yerli üyeleri yanında atanmış İngiliz memur üyelerden oluşmaktaydı. Meclisin almış olduğu kararlar Yüksek Komiser tarafından uygulanmak zorunda değildi (Hill, 1952, 416).

Konumuz açısından İngiliz Sömürge İdaresi Dönemi'ne ilişkin üzerinde durulması gereken en önemli husus şüphesiz Kıbrıslı Müslümanların en önemli kurumu konmundaki Evkafa yönelik İngiliz hükümetinin tutumudur. İngiliz hükümeti Osmanlı devletinin atadığı son Evkaf murahhası Musa İrfan Bey'in ölümü üzerine, 1925 senesinde bu makama doğrudan Mehmet Münir'i atamıştır. 1928 senesinde ise “Emval-i Diniye-i İslamiye İdaresi” adıyla çıkarılan bir Kral fermanı ile Evkaf İdaresi İngiliz Koloni İdaresi'ne bağlandı. Bu, Kıbrıs Müslüman vakıflarının bir hükümet dairesine dönüştürülmesi anlamına geliyordu. Üstelik Kıbrıs Türklerinin eğitim, yargı ve din gibi toplumsal ve kültür kurumları buraya bağlanmıştı. İngilizlerin şüphesiz asıl gayesi, bir hükümet dairesine dönüştürdükleri Evkaf İdaresi aracılığıyla Kıbrıs Türk toplumunu kontrol ve denetim altında tutmaktır. Bu çerçevede, Sömürge yönetimi 1928 senesinde Müftülük makamını da lağv etmiş, bunun yerine kurmuş olduğu Fetva Eminliği'ni doğrudan Evkaf Dairesi'ne bağlı bir memur durumuna getirmişti (Onurkan Samani, 1999, 56-59).

Kıbrıs Türk toplumu İngiliz idaresi boyunca bir taraftan her platformda Enosis'i, yani adanın Yunanistan ile birleşmesini talep eden Kıbrıslı Rumlara karşı mücadele verirken, bir taraftan da Sömürge İdaresi'ne karşı kendi kurumlarına sahip çıkma mücadelesi vermektedir. Bu mücadelede eğitim ve kültür kurumları yanında ekonomik anlamda toplumun en büyük zenginliği olan evkaf hep öncelikler arasında olmuştur. Nitekim yıllar süren zorlu bir mücadeleden sonra, evkaf idaresinin yeniden Kıbrıslı Türklere geçmesi, İngiliz sömürge yönetiminin 1955'de çıkardığı Evkaf ve Vakıflar Kanunu ile mümkün olabilmiştir (Tekakpınar ve Doğasal 1991, 714; Onurkan Samani, 1999, 67).

Kıbrıs'ın İngiltere'ye devrini büyük bir memnuniyetle karşılayan Kıbrıslı Rumlar, bu sayede adanın Yunanistanla birleşeceğini ummuşlar, ancak süreç içinde İngiltere'nin buna yaklaşmadığını anlayınca Enosis mücadelesine yeni bir boyut katmışlardır. Dönem boyunca yükselen ve kitleleşen Kıbrıs Rum milliyetçiliği politik yöntemlerin yetersiz kaldığını görünce silahlı örgütlenme yoluna gitmişler, 1

Nisan 1955 tarihinde EOKA tehdit örgütünü kurmuşlardır. Kıbrıslı Türkler de Enosis'i hedefleyen Kıbrıs Rum milliyetçiliğine karşı tepki olarak gelişen Kıbrıs Türk milliyetçiliği hareketi çerçevesinde örgütlenerek 1 Ağustos 1958'de Türk Mukamevet Teşkilatı (TMT)'ni kurarak var olmaya çalışmışlardır (Akmaral, 2004, 98-99).

1958'de belirginleşen toplumlararası gerilim ve çatışmalar ile tehdit hareketlerini artıran EOKA faaliyetleri karşısında mevcut haliyle adayı idare edemeyeceğini anlayan İngiliz hükümeti, kendi çıkarlarını da gözeterek Kıbrıs'ın bağımsız bir devlet olarak ortaya çıkmasını sağlayacak bir formül geliştirmeye başlamışlardır. Türkiye ve Yunanistan'ın da müdahil olduğu müzakere süreçleri sonucunda, 11 Ağustos 1959'da Zürih, 19 Ağustos 1959'da Londra Antlaşmaları imzalanarak Kıbrıs'ta yeni bir devletin, yani Kıbrıs Cumhuriyeti'nin temelleri atılmış oldu (Gazioğlu, 2000b).

Kıbrıs Anayasası hazırlandıktan sonra, 16 Ağustos 1960'da, iki kurucu halkın yani Kıbrıs Türk halkı ile Kıbrıs Rum halkının eşgemenliğinde ve yönetiminde iki toplumlu Kıbrıs Cumhuriyet doğmuş oldu (Bozkurt, 2002, 42).

2. 3. Kıbrıs Cumhuriyeti

Kıbrıs Cumhuriyeti, konfederal nitelikleri de olan fonksiyonel/federatif bir cumhuriyetti. Kurulan Türk ve Rum ulusal yönetimleri (Anayasa'da Cemaat Meclisleri olarak geçiyor), din, eğitim, kültür, sosyal hizmetler, kişi hukuku bakımından yetkili ve egemen sayıldılar.

Kıbrıs Anayasası'na göre Kıbrıs Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı Rum, Cumhurbaşkanı yardımcısı ise Türk olacaktı. Nitekim Cumhurbaşkanlığına Başpiskopos Makarios yardımcılığına da Kıbrıs Türk toplumu lideri Dr. Fazıl Küçük getirildi (Osmanlı İdaresinde Kıbrıs, 2002, 32).

Parlamento, hükümet, kamu yönetimi, polis ve jandarmanın yapılanmasında %70 Rum-%30 Türk, ordu yapılanmasında %60 Rum-%40 Türk oranları öngörüldü. Türk olan Cumhurbaşkanı Yardımcısı'na dışişleri, savunma, güvenlik konularında tam veto hakkı verildi. Ortak parlamentoda ise “vergi”, “seçim” gibi temel konularda Türk ve Rum milletvekillerinin ayrı çoğunluğu öngörüldü (Bozkurt, 2002, 42).

Garanti ve İttifak Anlaşmaları uyarınca, İngiltere, Türkiye ve Yunanistan Kıbrıs Cumhuriyeti'nin garantör devletleri oldular. Adadaki anayasal düzenin bir şekilde bozulması durumunda garantör devletler tek başlarına veya birlikte müdahale etme hakkına sahiptiler. İttifak Anlaşması uyarınca da Türkiye 650, Yunanistan ise 950 askerden oluşan birer askeri birliği adada konuşlandırmışlardı (Gazioğlu, 2000).

1960'ta iki toplumlu ve siyasal eşitliğe dayalı olarak Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rumların ortak devleti olarak kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti'nin ömrü ancak 3 yıl olabildi. Zürih ve Londra anlaşmalarını gönülsüz olarak imzaladığı bilinen Başpiskopos Makarios, Kıbrıslı Türklere haddinden fazla hak verdiğini iddia ettiği ettiği Kıbrıs anayasasını değiştirmeye koyuldu.

Özellikle Türkiye'nin yapmış olduğu uyarılara rağmen Makarios, tatbik kabiliyeti olmadığı yolundaki tezine dayanarak Kıbrıs anayasasını tadil etme yolundaki tutumundan vazgeçmedi ve Kıbrıs'taki İngiliz yüksek komiserinin yardımıyla on üç maddelik tadil tekliflerini hazırladı, bu teklifleri 30 Kasım 1963'te Kıbrıs Türk liderliğine, Türkiye'ye, Yunanistan ve İngiltere'ye takdim etti. Kıbrıs Türk halkının eşit kurucu ortaklık statüsünü ortadan kaldıran, Türkleri basit bir azınlık durumuna düşüren tadil teklifleri Türk toplumu ve Türkiye Cumhuriyeti hükümetince reddedildi (6 Aralık 1963). Fakat diğer garantör devletler olan İngiltere ve Yunanistan'dan hiçbir ses çıkmadı.

Makarios, tadil tekliflerinin lehine taraftar toplamak için Rusya'yı ve bağlantısız ülkeleri içine alan bir seyahate çıktı, Birleşmiş Milletler'de lehine üçte iki çoğunluğu sağlamaya çalıştı. Türkiye'nin on üç maddelik tadil teklifini reddetmesinden on beş gün sonra 21 Aralık 1963'te Kıbrıs'ta toplumlararası çatışmalar başlamıştır. Kanlı Noel olarak tarihe geçen bu çatışmalar, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin sonunun başlangıcı oldu. Kanlı Noel olayları Türk tarafının can ve mal güvenliğinin bulunmadığını açıkça ortaya koydu. Fazıl Küçük ile Makarios'un ortak talebi üzerine İngiliz askerleri 30 Aralık 1963'te Lefkoşa'da Yeşil Hat'a girdi. Böylece Kıbrıs bir bakıma kuzey-güney olmak üzere fiilen ikiye ayrılmış oldu (Alasya, 2002, 381).

1963-1974 arası dönemde iki toplumun ortak parlemontusu olan Temsiciler Meclisi'nden çekilen Kıbrıslı Türkler kendi yönetimlerini kurmaya başlamışlar, diğer yandan tamamen Rumların idaresindeki Kıbrıs Cumhuriyeti, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 1964'te almış olduğu kararla adanın yasal ve meşru hükümeti olarak tanınmıştır. İlginç olan Türkiye'nin de bu karara “evet” oyu vermesiydi. Aynı yıl çatışmaları durdurmak ve barışı tesis amacıyla adaya Birleşmiş Milletler Barış Gücü konuşlandırıldı (Onurkan Samani, 1999, 99).

Ada'da 1960 yılında kurulan “Kıbrıs Cumhuriyeti” uluslararası antlaşmalar gereği Türk ve Rum toplumlarının ortak bir devleti idi. Rum-Yunan ikilisi 21 Aralık 1963'te dünyanın gözleri önünde sergilediği çirkin bir oyunla Kıbrıs'ın bağımsızlığını, egemenliğini ve bağlantısızlığını ortadan kaldırmış, Kıbrıs'ta 15 Temmuz 1974'de Makarios'u devirerek “Helen Cumhuriyeti'ni” ilan etmiş, Kıbrıs'ın toprak bütünlüğü sona erdirilmiştir. Ada'da Türk varlığını son vermeyi içeren “Akritas Planı”nı uygulamaya konulmuştur (Atun, 2002, 86).

Bunun üzerine dönemin Türkiye hükümeti başbakanı Bülent Ecevit Garanti Antlaşması'nın 4. maddesinin verdiği yetkiye dayanarak 19 Temmuz 1974 tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri'ne Kıbrıs'ta bir “Barış Harekâtı” gerçekleştirmesi için, yani Kıbrıs'ın bağımsızlığını sağlamaya ve Kıbrıslı Türkleri Rum katliamından korumaya yönelik bir askeri operasyon başlatması için talimat verdi (Önalp, 2007, 124).

Harekâtın amacı “Kıbrıs Cumhuriyeti'nin varlığına ve tüm Kıbrıs Halkının haklarına yönelik tehlikeyi bertaraf etmek, Kıbrıs'ın bağımsızlığını, toprak bütünlüğünü, güvenliğini ve anayasanın temel maddeleriyle ihdas edilen düzeni yeniden kurmaktır” (Akmaral, 2004, 142).

20 Temmuz ve 14-16 Ağustos 1974'te Türkiye'nin gerçekleştirdiği iki askeri harekât sonucunda adanın % 36'lık toprağı Türk ordusunun kontrolüne geçmiştir. Türkiye'nin Birinci Harekâtı, uluslararası kamuoyu tarafından, Yunan Cunta'sının Makarios'u hedefleyen darbe girişimi ve "Enosis"i gerçekleştirme girişimi karşısında, haklı ve yasal bulunurken, İkinci Harekât, bir işgal olarak değerlendirildi (Tuncer, 2005, 111).

1975'te varılan anlaşmayla Güney Kıbrıs'ta kalan Kıbrıslı Türkler ile Kuzey Kıbrıs'ta kalan Kıbrıslı Rumları kapsayacak bir nüfus mübadelesi anlaşması yapıldı. Buna göre Kıbrıslı Türklerin tamamı Türkiye'nin kontrolündeki Kuzey Kıbrıs'a, Rumlar ise Güney Kıbrıs'a göçürülerek bugünkü mevcut durum ortaya çıktı. 1975'e kadar 13 Şubat 1975'te Kıbrıs Türk Federe Devleti ilan edildi ve önemli bir aşama olarak devletin anayasasını yapmak üzere bir Kurucu Meclis oluşturuldu. Kurucu Meclis'in yaptığı anayasa halkoylamasına sunuldu ve büyük çoğunlukla onaylandı.

Kıbrıs Türk Federe Devleti, adı konmamış bir bağımsız devletti. Nitekim Anayasasının 2. Maddesi, "Kıbrıs Federal Cumhuriyetine, belli konularda açıkça tanınan yetkiler dışında, Kıbrıs Türk Federe Devleti bütün yetkileri kullanır ve gereken örgütleri kurar "demektedir. Bu kuraldan, Kıbrıs Federal Cumhuriyeti kurulmadığı sürece, Kıbrıs Türk Federe devleti bağımsız bir devlet olarak varlığını sürdüreceği anlamı çıkar (Bozkurt, 2012, 38).

Kıbrıs Rum Yönetimi'nin dünya ülkeleri tarafından adadaki tek meşru güç ve rejim olarak tanınması, 1964'ten beri devam eden görüşmeler sırasında Rumların uzlaşmaz bir tavır sergileyerek hiçbir Türk önerisini kabul etmemelerine yol açıyordu. Bu gibi nedenlerle self determinasyon hakkını kullanmaya karar veren Kıbrıs Türk Federe Devleti Parlamentosu 15 Kasım 1983 tarihinde oybirliğiyle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin (KKTC) kuruluşunu ilan etti (Önalp, 2007, 165).

KKTC'nin bağımsızlık ilanı, yalnızca Türkiye tarafından tanınmıştır. BM Güvenlik Konseyi, 18 Kasım 1983'te, 541 sayılı kararıyla, KKTC'nin yasal bir devlet olmadığı yönünde bir karar üretmiştir (Tuncer, 2005).

Türkiye dışında başka bir devletin tanımadığı bir devlet olsa da KKTC, Kıbrıslı Türklerin adada tutunmasını sağlayan idari, sosyal ve ekonomik demokratik kurumlarıyla halen varlığını sürdürmekte, Kıbrıslı Türkler, Türkiye ile birlikte adada kalıcı bir siyasi anlaşma ve barış formülünün bulunması için Birleşmiş Milletler'in çabalarına sürekli destek vermektedirler.

2. 4. Vakfın Tanımı ve Tarihçesi

Kelime olarak "durdurmak", "alıkoymak" anlamlarına gelen vakıf terimi, İslam hukukunda bir sistemi ifade etmektedir. Bu anlamda "kişinin, mülkiyetine sahip bulunduğu menkul veya gayrimenkulün bir kısmını veya tamamını Allah rızasını kazanma niyetiyle, halkın herhangi bir ihtiyacını gidermek üzere dini, hayri ve sosyal bir amaca müebbeden tahsis etmesi demektir" (Yediyıldız, 1993, 24).

Vakıf, içinde yaşadığımız dünyanın geçici olduğunu, bu geçici hayatın bir imtihan yeri olduğuna inanan müminlerin, kendilerine ebedîâlemde fayda sağlayacak, kendilerini ebedi mutluluğa götürecek inancıyla sahip oldukları mal varlıklarını, maddi ve manevi her şeyin sahibi Allah yolunda sarf etmeleridir. İşte bu düşünceden dolayı inananların hayatında her türlü infak, sadaka ve hayır işleme önemli bir yer tutmaktadır.

Kur'an-ı Kerim'de vakıf ibaresine rastlanmamakla birlikte genel anlamda iyilik yapmayı, sadaka vermeyi ve ihsanda bulunmayı teşvik eden ayetlerin dolaylı olarak vakfı teşvik ettikleri söylenebilir (Şeker, 2007, 194; Yediyıldız, 2012).

Kur'an-ı Kerim'de Bakara Suresi'nde geçen “Ey iman edenler! Kazandıklarınızın iyilerinden ve yerden sizin için çıkardıklarımızdan Allah yolunda harcayın.”¹Yine Bakara süresinde “Mallarını Allah yolunda harcayan, sonra da harcadıklarının peşinden (bunları) başa kakmayan ve gönül incitmeyenlerin, Rableri katında mükâfatları vardır. Onlar için korku yoktur. Onlar üzülmeyeceklerdir de.”² Tarzındaki teşvik ve ikazlarla müminlere infak, hayırseverlik ve bağış yapma geleneği kazandırılmakta, asırlar boyu sürecek olan ve İslam'da önemli yer tutan vakıf müessesinin kurulmasının güçlü bir ünitesi oluşturulmaktadır.

Her yönüyle müminlerin rehberi ve önderi olan Hz. Muhammed (SAV):“İnsan ölünce üç şey dışında, ameli kesilir: Sadaka-i câriye (faydası kesintisiz sürüp giden sadaka), kendisinden faydalanan ilim ve kendisine dua eden hayırlı

¹ Bakara Süresi 2/267 Metin: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ ۖ

² Kuran-ı Kerim, Bakara Süresi 2/262 Metin: الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذًى لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٢﴾

evlat.”³ Demiştir. Peygamberimiz, Kur'an-ı Kerim'in ışığında her konuda olduğu gibi bu konuda da müminlere rehberlik etmektedir.

Sahih haberlerde Hz. Ömer'in Semğ denilen hurmalığını vakfetmek istediği, bu düşüncesini Hz. Muhammed (SAV) ile paylaştığı rivayet edilmiştir. Dinimizde vakıf Kitap, Sünnet, İcma ile sabittir. İslamiyetten önce Arabistan yarımadasında vakfın olduğunu ileri sürenler olduğu gibi; vakıf müessesinin olmadığını ileri sürenler çoğunluktadır. İslam Dini'nde vakfın meşruluğundan bahsetmişken, Budist vakıfları gibi diğer dinlerde de vakıfların bulunduğunu söyleyebiliriz. Yine Uygur Edebiyatı'nın vesikaları arasında vakıf belgeleri bulunmuş, Anadolu'da yaşamış olan Hititlere ait olan vakfiye belgeleri kitabeler halinde, Boğazköy'de yapılan kazılarda elde edilmiştir. Orta Asya'da yaşamış olan Türklere baktığımızda ise; İslamiyetten önce Türklerin zengin kültür ve medeniyete sahip oldukları, yapılan kazılardan elde edilen bulgularla öğrenilse bile; Türklerin sosyal yaşamlarına dair bilgi mevcut değildir. Şunu belirtmekte yarar var: Eski çağlarda, yaşamış olan eski toplumlarda sosyal ve dini amaçlarla yapılan her müesseseye bugünkü şekliyle ve anlamıyla vakıf diyemeyiz. Çünkü eski toplumlarda vakfa benzer bu tesislerin birçoğu bir mabede, bir din adamına ihtiyaç duyan dinler tarafından doğduğu söylenmektedir (Kayaoğlu, 1975).

Peygamber Efendimiz, Fedek'te, Hayber'de ve Medine-i Münevvere'nin başka yerlerindeki hurma bahçelerini halk yararına vakfettiği zaman, o anda orada bulunan Müslümanların hemen hepsi, varlarını yoklarını, her şeylerini Allah rızası için vakfetmeye başladılar. Bu vakfetme işi öylesine ileri götürüldü ki, vakfedecek bir şeyleri bulunmayanlar, bir lokma bir hırka, bir âsa bir çarık yeryüzünü dolaşarak, insanlığa iyiyi, güzeli ve doğruyu anlatmak üzere ömürlerini de vakfettiler (Özdamar, 1985, 5).

2. 5. Kıbrıs Türk Tarihi'nde Vakıflar

1571 yılında Kıbrıs'ın Osmanlı Devleti'nce fethedilmesinden sonra vakit kaybedilmeden adada kurulan vakıflar, adada Türk varlığını her yönden kanıtlayan ve destekleyen en önemli kurum olmuştur. Fethettiği her yere Türk-İslam Kültür ve Medeniyetini götüren Osmanlı, Kıbrıs fetih hareketiyle Türk-İslam anlayışını da adaya getirmiş, bu anlayış Kıbrıs'ta kısa zamanda yayılmış, Osmanlı Devleti'nin

³ Komisyon (2013), *Hadislerle İslam*, 1, Ankara: DİB Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı, s. 381. Hadis-i Şerif Metin: إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ إِلَّا مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ

egemen olduğu topraklarda olduğu gibi Kıbrıs adasında da çok önemli eserlere imza atmıştır. Eski Türk geleneğini İslam anlayışıyla sentezleyen Osmanlılar, vakıflar aracılığıyla adanın İslamlaşmasına katkı sağlamıştır. Bu fetih hareketiyle temeli atılan ve filizlenen vakıflar, dini hizmetlerin yanı sıra sosyal, kültürel, iktisadi alanda, toplumun ihtiyaçları doğrultusunda önemli hizmetleri ifa etmiştir. İster Müslüman olsun ister gayri-müslim, tüm insanların hizmetine sunulan şifâhaneler, çeşmeler, köprüler, yollar, hanlar, imâretler, hamamlar, eğitim kurumları ve su arkları buna en güzel örnektir.

Esas itibarıyla toplumun ihtiyaç duyduğu sosyal, dini, eğitim ve beledi gibi hizmetlerin yerine getirilmesinde çok önemli bir rol üstlenen vakıfların kuruluş amaçlarından birinin de bir kimsenin bu sayede istenilen kişilere arzu ettiği kadar mal ve mülkü bırakabilmesi olduğunu belirtmek gerekir. Zira İslam hukuku bir kişinin mal ve mülkünün sadece üçte birini başka kişilere bırakmasına izin vermekte iken, ilgili kişinin müteveli olarak kurduğu vakıf aracılığıyla istediği kadar malı istediği kişi veya kişilere bırakabilirdi. Kıbrıs'ta vakıf kurucular arasında kadınların da olduğu bilinmektedir (Özkul, 2005, 248-249). Nitekim mevcut çalışmada transkripsiyon ve değerlendirilmesi yapılan vakfiyelerden üçü kadınlara aittir.

Kıbrıs'ta ilk vakıfları yapanların başında padişah II. Selim, Başkomutan Lala Mustafa Paşa, Ahmet Paşa, Pertev Paşa, Ağa Cafer Paşa gibi seçkin hayırsever yöneticiler bulunmaktadır. Bu seçkin kişilerin başlattığı Vakıf Hareketi varlıklı, hayırsever kişiler tarafından devam ettirilmiş ve Kıbrıs Vakıfları güçlenip kökleşmiştir (Gazioğlu, 2000a, 244).

Kıbrıs'ın fethini takip eden yıllarda kurulup bugüne kadar devam eden vakıfların yönetimi, Kıbrıs'ta kurulan "Evkâf İdaresi" tarafından yapılmıştır. Bu yönüyle Evkâf İdaresi, Kıbrıs Türkü'nün en eski, tarihî ve köklü kuruluşlarından. Kıbrıs'taki Türk varlığının korunmasında ve Kıbrıs davasının bugünkü aşamaya ulaşmasında Evkâf İdaresi'nin büyük katkıları ve rolü olmuştur (Osmanlı İdaresinde Kıbrıs, 2002, 78).

Kıbrıs vakıfları, Haremeyn-i Muhteremeyn Evkafı ile ilişkili olup, Osmanlı Evkaf-ı Humayunun Nezareti'nden ayrı olarak teşkilatlandırılarak Darü's-sade ağalarının kontrol ve idaresi altında bulunan Haremeyn Evkaf Nezaretince idare edilmiştir (Altan, 1986, 90).

Kıbrıs'ın Osmanlı Devleti yönetimine geçtiği 1571 yılından, İngilizlere kiralandığı tarih olan 1878 tarihine kadar Kıbrıs vakıfları Ahkâmü'l-Evkâfa göre

yönetilmiştir. 1826 yılına kadar nâzır ve mütevelliler, 1878'e kadar da Evkâf-ı Hümayûn Nezâreti tarafından atanan bir muhasebeci tarafından vakıfların işleri yürütülmüştür (Osmanlı İdaresinde Kıbrıs, 2002, 78). Evkaf Muhasebecisi, 19.yüzyılın ikinci yarısı itibarıyla adada kurulan yerel danışma meclislerinin en büyüğü olan Lefkoşa'daki *Meclis-i İdare*'nin üyelerinden biri olmuştur (Samani, 2006).

Kıbrıs'taki Türk varlığının köklü bir şekilde korunmasında, ulusal Kıbrıs davasının bugünlere ulaşmasında evkafın (vakıfların) büyük katkıları olmuştur. Sahip olduğu büyük emlak ve mal varlığı ile Kıbrıs Türk Halkı'nın, Kıbrıs'taki haklarının temelini oluşturan ve varlığının teminatı olan vakıfların idaresi İngilizlerden, 15 Nisan 1956'da tekrar Türklere geçmiştir (Altan, 1986, 1096).

Toprak ve mülkiyet meselesi günümüzde de devam eden Kıbrıs Müzakerelerinde temel başlıklardan biridir. Rum tarafı hükümet ve sivil toplum örgütleriyle, medyasıyla, arkasına aldığı kamuoyu gücüyle amaçlarını gerçekleştirmek için var gücüyle çalışmaktadır. Ayrıca, Rumlar, Uluslararası hukuka da başvurarak 1974 tarihinde terk ettikleri taşınmaz malları için, bu malların iadesiyle birlikte tazminini ve gelir kayıplarını talep etmektedir.

Türk tarafı ise bugüne kadar devam eden müzakerelerde, Kıbrıs Türk halkının 1958 yılından bu yana uğradığı kayıplar ile 132 yıllık vakıf emlak yağmasını kapsamlı bir şekilde ortaya koymuş değildir. Bunun bir eksiklik olduğu ileri sürülebilir. Özellikle 1974'ten bu yana Türkiye ordusunun kontrolündeki Kapalı Maraş'taki Osmanlı Vakıf emlakının tesbiti yapılmalı ve Uluslararası hukuk yoluyla bu emlak talep edilmelidir.

Mülhak olan taşınmaz mal varlığı yasa çıkarılsa bile asla satılamaz. Mülhak edilen mallar sadece vakıflara aittir. Bu mallar, yalnız varisleri ya da müteveli heyeti tarafından idare edilir. Gelirleri ise ancak vakıf vakfiyesince belirtilen yerlere harcanır. Bu vakıflar asla iptal edilemez ve gelir getiren vakıf malları kesinlikle değiştirilemez. Hal böyleyken İngiliz Sömürge Yönetimi'nde Ahkamü'l-Evkaf ihlâl edilmiş, vakıf arazileri 3. kişilere devredilmiş, devredilen kişilerin adına tapu çıkarılmıştır. Bu şekilde Kıbrıs'ta birçok vakıf malı yağmalanmış ve gasp edilmiştir.

2. 6. Vakfiye Nedir ve Vakfiyenin Unsurları

Vakfiye: Vakfeden kişi ve kişilerin veya tüzel kişilerin vakfiyle ilgili olarak mahkemede, hâkim ve şahitlerin huzurunda yaptığı ikrar ile hâkimin, vakıf

hakkındaki hükmünü içeren bildirge; vakfedenin vakfı üzerinde ileri sürdüğü koşulları içeren ve mahkemece tescil edilen yazıt (Altan, 1986, 12).

Vakfiyelerde vakfın kimler tarafından nasıl idare edileceği, kimlerin hangi şartlarla yararlanacağı açık bir şekilde belirtilir. Vakfiyeler, ait olduğu toplumun aynasıdır. Vakfiyelerin içeriğine bakıldığında, o toplumun mal varlığının dokümanı ve hukuki belgesi durumundadır. Vakfiyelerdeki bilgilerin mülk, arsa, toprak, arazi vb. maddi değerleri içermesi yanında aynı zamanda hâkim konumundaki devletin uyguladığı mali ve adli sistemin dokümanını da vermektedir. Yine vakfiyeler içerdği bilgilerle bir toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik göstergeleridir.

Her Vakıf Olayının Her Zaman Vazgeçilmez Beş Unsuru Vardır:

Vâkıf: Vakfeden yani vakıf konusu, mülkün sahibi.

Mevkûf: Vakfedilen mal, mülk ya da gelir kaynağı.

Mütevelli (Vakıf Emini): Vakfeden kişinin söz konusu mülk yâda gelir kaynağının belirli biçimde yönetilmesiyle görevlendirdiği kişi.

Mevkûfu'n-Aleyh: Mütevellinin yönetiminde vakfın doğuracağı gelir akımından belirli biçimde yararlanacak kişi, yer ya da hizmet.

Vakfiye: Bütün bunların vakfeden tarafından ayrıntılı ve açık biçimde belirtildiği tek taraflı sözleşme metni (Ana Yayıncılık A.Ş. 1990).

BÖLÜM III

YENİ HARFLERE AKTARIMININ BİÇİMSEL ANALİZİ

3. 1. Vakıf Belgelerinin Yeni Harflere Aktarım Çalışmasının Biçimsel Olarak İncelenmesi

Mevcut çalışmaya konu olan Vakfiyelerde de görülebileceği gibi vakfiye genellikle şu bölümlerden oluşmaktadır;

1-Allah'a hamd ve övgü (senâ):“*Hamd bi-hadd ve senâ-yi lâ ya ‘idd ol hâliku kâ’inât ve râziku mevcûdât vâkıf-i zamâ’ir-i âdem ve kâşifü serâ’ir-i ‘âlem Hazretlerine lâıyk ve sezâ ve ûlâ ve uhrâdır ki...*”(vakfiye no: 3553/1). Peygamber Efendimize salat ve selam:“*Güzîde-i enbiyâ rah-nümâ-i evliyâ resûl-i müctebâ habîb-i hudâ Mustafa ‘aleyh efdalü’s-salavât ve ekmelü’t-tahiyyât Hazretleri’nin ruh-ı pür-fütuhlarına olsun ki...*”(vakfiye no: 3553/1-3553/2).Vakıf yapmanın ve hayır işlemenin sevap olduğuna dair ayet ve hadisler: “*Min hayrin tecidûhü inda’l-lâh*”(vakfiye no:3553/5)İzâ mâte ibnü âdeme inkıta’a ‘anhü ‘amelühü illâ ‘an selâsin ‘ilmün yüntefa’u bih ve veled-i sâlihın yed’û lehve sadakatin câriyye.”(vakfiye no: 3553/6),

2-Vakfeden kişinin adı ve ünvanı: “*Mahrûsa’i Lefkoşa’da kâ’in Ayasofya Mahallesi sakînelerinden Karamanlı kızı Hoca Kadın dimekle ma’rûfe Fatıma Kadın bint-i Mehmed Efendi Karamânî*”(vakfiye no: 3552/1-3552/2),

3-Vakfın yöneticisi (mütevelli) olacak kişinin adı ve ünvanı:“*Vakf-ı âti’l-beyânı li-ecli’t-tescîl ve’t-tasarruf mütevelli nasb olunan Osman Zinnûr bin Efendi bin Derviş muvâcehesinde...*”(vakfiye no: 3553/9),

4- Vakf edilen mallar (taşınır, taşınmaz): “*Çiftlik-i mezbûr sene be-sene icâre’i vâhide ileicâr olunub ğalle-i icâresinden dört yüz guruş sarf olunub...*”(vakfiye no: 3553/15-3553/16),

5-Vakıftan sağlanacak geliryâda gelirlerin nerelere sarf edileceği:“*Meblağ-ı mezbûrun senevî hâsıl olan yüz yigirmi guruş ribh ü nemâdan mevlüdhânlara otuz guruş virile ve mevlüd-i şerif içün şeker ve gülâb ve ûd ve sâ’ire sene altmış guruş sarfoluna ve hatm-i şerifi tilâvet iden hâfız efendiye yigirmi guruş virile...*”(vakfiye no: 3558/9),

6-Hâkimin vakfın sıhhat ve geçerliliğine dâir hükmü: “*hâkim mevki-i sadr-i kitab lâ-zâl hükme câriyen bi’l-hakki ve’s-savâb Efendi Hazretleri dahî tarafeynin kelâmına*

nazar ve cânib vakfı her vechile ûlâ ve uhrâ görüb vakf-ı mezbûrun lüzûmuna hüküm ve kazâ buyurmalarıyla...”(vakfiye no: 3553/25),

7-Vakfiyenin tarihi, imza, mühür ve şahitlerin isimleri (şühudü'l-hâl):“*Ale'l-hayyi'l-cevâdi'l-kerim cerâ zâlik ve hurrira fi'l-yevmi's-sâbi'u min Şehr-i Şa'bânî'l-mu'azzam li-sene sülûsa ve sülûsamâ'e ve elf. (H. Şa'bânî'l-mu'azzam 1303) (M. 1886).*”*Mahmut Paşa ahâlisinden Hüseyin Ağa bin Abdülmüttalip.-Ve İbrahim Paşa Mahallesi ahâlisinden Odacızade Hafız Salih Efendi. -Ve Abdi Çavuş Mahallesi ahâlisinden Hacı Muttalib bin Hacı Ali...*(vakfiye no: 3558/16).

3. 2. Vakıf Belgelerinin Yeni Harflere Aktarım ÇalışmasınınYöntemi

Araştırmada izlenen yöntem şu şekilde özetlenebilir:

1. Kıbrıs'ta Osmanlı Dönemi Fadime Kadın, Kıbrıs Şehbenderi el-Hac Ömer Efendi, Hatice Hatun ve Emine Bint-i Abdülmüttalip'e ait vakıf belgelerinin yeni harflere aktarım çalışması yapılmıştır. Söz konusu vakıf belgelerinin yeni harflere aktarım çalışmasına başlarken, sayfanın üst bölümünde vakfın adı, sahibi, mütevellisi, konusu, numarası belirtilmiş, her belgeye bir vakfiye numarası verilmiştir. Çalışmamıza araştırmacıların belli bir düzen çerçevesinde ulaşabilmesi için; her satıra sıra numaraları verilerek Osmanlıca metin sayfanın üst bölümünde yer almaktadır. Yukardaki her numaralı satır metnin, aynı numarayla yeni harflere aktarım çalışması yapılmış ve bu çalışma sayfanın alt kısmında yer almıştır. Böylece metinde herhangi bir karışıklığın olması engellenmiştir. Metinde hemze harfi ('), ayn harfi (‘), kesme işareti ('), inceltme harfleri (^), harf fazlalığı yâda eksikliği olup okunamayan kelimeler (?) işaretleriyle gösterilmiştir. Asıl metne sadık kalmak için harf (d-t, g-ğ, b-p, c-ç) ve kelime (-itdikde, -idüb) değişikliği yapılmamıştır.

2.Belgelerin yeni harflere aktarım çalışmamızda, yazı dilimizde kullanılan 29 harf esas alınmış, tam karşılığı bulunmayan seslerde ise o harfe en yakın sesi veren harflerle transkripsiyon yapılmıştır. Çalışmamızda Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Önerisi ve Tez Yazım Kılavuzu'nda belirtilen kurallar esas alınmış ve uygulanmıştır.

3. Metin içerisinde vakfın özünü, temelini oluşturan, vakıf mülkiyetine temel dayanak olan, vakıf yapmayı, sadaka-i câriyeyi teşvik eden, vakfın kurallarını ya da vakfi bozmayı yasaklayan Kuran-ı Kerim ayetlerini ve Hz. Muhammed (a.s.)'in hadis-i şerifleri tırnak (“...”) içerisinde gösterilmiştir. Bu ayet ve hadislerin kaynakları, transkripsiyonda herhangi bir karışıklığa sebebiyet vermeme açısından, metnin tamamında kullanılan metin içi kaynak gösterme tekniği (APA) yerine dipnot tekniğiyle belirtilmiştir.

4.Vakıf eserlerinin yazıldığı dönemin şartlarını, iktisadi, ictimai, sosyo-kültürel yapısını bilmek, vakıf eserlerini ait oldukları tarih ve dönem itibarıyla değerlendirmeye tabi tutmak, bu eserleri daha iyi çözümleyebilme açısından önemlidir. Bu gibi sebeplerle vakıf eserlerinin ait olduğu *hicri* tarihinin yanına *miladi* tarih de verilmiştir. Bu tarihleri çevirmede TTK'nin Tarih Çevirme Kılavuzu kullanılmıştır.

5. Metin içerisinde yer alan, ancak günümüz konuşma dilinde pek kullanılmayan Arapça ve Farsça kelimeler için Ferit Develioğlu'nun hazırlamış olduğu "*Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*" ve Abdullah Yeğin'in "*İslami-İlmi-Edebi-Felsefi Yeni Lügat*" adlı eserlerinden yararlanılmıştır.

3. 2. Vakıf Belgeleri Konu Başlıkları Tablosu

No	Vakıf Sahibi	Vakfın Konusu
3552	FADİME KADIN BİNT-İ MEHMED EFENDİ KARAMANÎ	PARA (1267 H.-1851M.)
3553	KIBRIS ŞEHBENDERİ EL-HAC ÖMER EFENDİ	TARLA, BAĞÇE, ÇİFTLİK, SU HAKKI (1267 H.-1851 M.)
3554	HATİCE HATUN BİNT-İ HACI MUSTAFA AĞA	ZEYTİN AĞAÇLARI, PARA (1272 H.-1856 M.)
3558	EMİNE BİNT-İ ABDÜLMÜTTALİP BİN ABDULLAH	PARA (1303 H.-1886M.)

3. 3. Vakıf Belgelerinin Yeni Harflere Aktarım Çalışması

VAKFIN ADI : *FADİME KADIN BİNT-İ MEHMED EFENDİ*
KARAMANİ VAKFİYESİ (1267 H.-1851M.)

VAKFIN SAHİBİ : *FADİME KADIN BİNT-İ MEHMED EFENDİ*
KARAMANİ

VAKFIN MÜTEVELLİSİ : *EL-HAC ÖMER EFENDİ İBN-İ İSMAİL*

VAKFIN KONUSU : *PARA*

VAKIFNUMARASI : 3552

Vakfiye No: 3552/1

1 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2 الحمد لله الذي عزّ خواص عباده بصرف أموالهم الى انواع

3 الخيرات واعانهم على اکتساب اصناف المحامد والمبرات

4 والصلوة والسلام على رسوله ونبیه محمد خير البريات

5 وعلى اله واصحابه الى يوم يستظل امرئ تحت الصدقات

6 اشبو وقفية بهیه وجريت خير بر تحریر و

7 انشاسنه بادی اولد دکه محروسه لفقوشه ده

8 کائن با صوفیه محله سی ساکنه لرندن قرمانلی قری حوجه

1. Bismi'l-lâhi'r-rahmânirrahîm
2. Elhamdülillâhi'l-lezi e'azze havâssa 'ibâdihî bi-sarfî emvâlihî ilâ envâ'i
3. El-hayrât ve e'ânehüm 'alâ iktisâbi asnâfi'l-mahâmid-i ve'l-meberrât
4. Ve's-salâtü ve's-selâmü 'alâ rasûlihî ve nebiyyihî Muhammed hayru'l-beriyât
5. Ve 'alâ âlihî ve ashâbihî "ilâ yevme yeste zillü'l-mer'ü tahte's-sadakât"⁴
6. İş bu vakfiyye-i behiyye ve cerîde'i hayriyye tahrîr ve
7. İnşâsına bâdî oldur ki: Mahruse-i Lefkoşa'da
8. Kâ'in Ayasofya Mahallesi sakînelerinden Karamanlı kızı Hoca

⁴ Gümüşhanevi A. Z. [t.y], *Râmûzü'l-Ehadis*, İstanbul: Pamuk Yay. Hadis-i Şerif Anlam: İnsanlar arasında hesap görülünceye kadar herkes (kıyamet gününde) sadakasının gölgesindedir.

Vakfiye No: 3552/2

- 9 حوجه قدین دیمکله معروفه فاطمه قدین بنت محمد افندی
- 10 قهرمانی طرفندن وقفاتی الذکری اقرار و رجوع و غلوه
- 11 وکیل اولوب وکالتی یورغانچی باشی الحاج عثمان آغا و حاج
- 12 عثمان آغا نام کمنه لک شهادتله ثابته اولان حافظ
- 13 کت ثانی الحاج مصطفی افندی بن عبدالرحیم افندی مجلس
- 14 شرع انورده لاجل التسیجیل والنصرف متوللی نصب اولنا
- 15 الحاج عمر افندی بن اسمعیل محضرده تقریر کلام و تعبیر
- 16 عن المرام ایدوب دیرکه موکله م مزبوره بیک شیفوز

9. Hoca Kadın dimekle ma'rûfe Fatıma Kadın bint-i Mehmed Efendi
10. Karamânî tarafından vakf-ı âtî'z-zikri ikrâr ve rücu' ve da'vâya
11. Vekili olup vekâleti Yorgancı Başı el-Hac Osman Ağa ve Hamamcı
12. Osman Ağa nâm kimesnelerin şehâdetleriyle sâbite olan Hâfız
13. Ketb-i Sâni el-Hac Mustafa Efendi ibn-i Abdurrahim Efendi meclis-i
14. Şer'î enverde li-ecli't-tescîl-i ve't-tasarruf mütevellî nasb olunan
15. El-Hac Ömer Efendi bin İsmail mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr
16. 'Anî'l-merâm idüb der ki: Müvekkilem mezbûre bin beşyüz

Vakfiye No: 3552/3

- 17 غروش احسن مال واطيب منالندن افرازايد وب
- 18 حسبه لله الاحد وطلبا لمرضا ته الصمد وقف حبس
- 19 ايدوب شويله شرط ايديكه مبلغ مزبور اونی اون بر
- 20 بحق حسابی اوزره معامله شرعيه ايله رهن قوی ویا
- 21 كفیل ملی ايله اعمال واسترباح اولنوب سنوی حصار
- 22 اولان ربح ونماسندن ايكی ختم شریف تلاوت
- 23 اولنوب الیشر غروش وظیفه ویریه و یوز غروش

17. Guruş ahsen-i mâl ve atyeb-i menâlından ifrâz idüb
18. Hasbete'l-lâhi'l-ahad ve talebân li-merzâtihi's-samed vakf ü habıs
19. İdüb şöyle şart eyledi ki: Meblağ-ı mezbûr onu on bir
20. Buçuk hesâbı üzere mü'âmele-i şer'ıyye ile rehn-i kavî veya
21. Kefil-i milli ile i'mâl ve istirbâh olunub senevî hâsıl
22. Olan ribh ü nemâsından iki hatm-i şerif tilâvet
23. Olunub ellişer guruş vazife virile ve yüz guruş

Vakfiye No: 3552/4

- 24 صرفا و لنوب تورنجلی جامع شریفنده برمولود شریف
 25 قرأت اولند و عقیبنده ختم شریفلردخی اهدا اولند
 26 و شو و جمله که کرب مولود شریف و ختم شریفلردن
 27 حاصل اولان ثوابی اولاحضرت فخرکائنات علیه
 28 اکمل الصلوات و انتم التحیات اقدیمحضرتلربنک روح
 29 پرا نورلرینده بعده واقفدنک بعده والدیننک روحلرینه
 30 اهدا اولند و فضله بکرمی بش غروش و ضیفه لوت
 31 الله و وقف مزبوره مومنی الیه حاجی عمر افندی

24. Sarf olunub Turunçlu Cami-i şerifinde bir mevlüd-i şerif
 25. Kıra'at oluna ve 'akîbinde hatm-i şerifler dahî ihda oluna
 26. Ve şu vechile ki gerek mevlüd-i şerif ve hatm-i şeriflerden
 27. Hâsıl olan sevâbı: Evvela Hazreti Fahr-i Kâ'inât 'aleyh
 28. Ekmelü's-salavât ve etimmü't-tahiyyât Efendimiz Hazretleri'nin ruh-i
 29. Pür-enverlerine ba'dehû vâkifenin ba'dehû vâlidinin ruhlarına
 30. İhda oluna ve fazla yigirmi beş gurusş vâzife-i tevliyet
 31. Oluna ve vakf-ı mezbûre mûmâ-ileyh Hacı Ömer Efendi

Vakfiye No: 3552/5

- 32 لابس لباس حیات اولد فجه متوللی اوله وبعد الانتقال
- 33 حاکم الشرع بولنان افند بلك رأى ومعرفتله برصدیز
- 34 مستقیم الاطوار کسنة متوللی نصب اولنه دیوتعین
- 35 شروط وتبیین قیود برله بک بشیوز غروش مبلغ مزبور
- 36 متوللی مومی الیه تسلیم واولدخی تسلیم وقبض ایدوب
- 37 سائر متوللیلر کبی رعایت شروط وقیوده اهتمام ایله
- 38 تصرف مراد ایتدکده وکیل مومی الیه سمت وفاقدن

32. Lâbis-i libâs-i hayat oldıkca mütevellî ola ve ba'de'l-intikâl
33. Hâkimü'ş-şer'bulunan Efendilerinin râ'-yi ve ma'rufetleriyle bir mütedeyyin
34. Müstakîmü'l-etvâr kimesne mütevellî nasb oluna deyu. Ta'yîn-i
35. Şürût ve tebyîn-i kuyûd ber-leh bin beş yüz guruş meblağ-ı mezbûremi
36. Mütevellî-i mûmâ ileyhe teslim ve oldahî tesellüm ve kabz idüb
37. Sâ'ir mütevellîler gibi ri'âyet-i şürût ve kuyûde ihtimâm ile
38. Tasarruf murâd itdıkde vekîl-i mûmâ-ileyh semt-i vifâkdan

- 39 وفاقدن جانب خلافه سلوک و متوللی ایله خصوصیت
 40 و نراعد شروع ایدوب وقف نفود و اکامتفرعه
 41 اولان شروط و قیود ائمه ثلثه حضراتلر نیک عندنده
 42 صحیح اولما مغلله بالوکاله وقف مزبور دن رجوع و مبلغ
 43 مزبوری موکله م ملکنه استرداد ایدرم دیدکده
 44 متوللی سخنساز جواب صوابه آغاز ایدوب کرجه
 45 حال بالاده تفصیل و بیان اولندیغی و جواوزره در

39. Vifakdan cânib-i hilâfa sülûk ve mütevellî ile husûmet

40. Ve nizâ'a şürû' idüb vakf-ı nukûd ve ona müteferri'a

41. Olan şürût ve kuyûd E'imme-i Salâse Hazretleri'nin 'indinde

42. Sahîh olmamakla bi'l-vekâle vakf-ı mezbûrdan rücu' ve meblağ-ı

43. Mezbûrî müvekkilem mülkine istirdâd iderim didikde

44. Mütevellî sühansâz cevâb-ı savâba ağâz idüb gerçi

45. Hâl-i bâlâda tafsîl ve beyân olundığı vech üzeredir.

Vakfiye No: 3552/7

- 46 لکن امام زفر حضرتلرندن امام انصاری حضرتلرنبک
 47 روایتی وزره وقف نقود واکاستفرعداولان شرط
 48 و قبود صحیح اولغله وقف مزبورک صحتنه حکم طلب
 49 ایدہ رم دیورد و تسلیمدن استناع انیمکله حاکم مفع
 50 صدر کتاب طوبی له و حسن یاب افندی حضرتلریدی
 51 جانب وقفی اولی و احرری کور مکله نقود مرقومزک وقف
 52 صحتنه حکم و قضا بیورب وقف مزبور صحت بولد
 53 وکیل مومی البیکلا منی سمت آخره عطف ایدوب

46. Lâkin İmam-ı Züfer Hazretleri'nden İmam-ı Ensâri Hazretleri'nin

47. Rivayeti üzere vakf-ı nukûd ve anâ müteferri'a olan şürût

48. Ve kuyûd sahîh olmakla vakf-ı mezbûrun sıhhatine hüküm taleb

49. İderim deyu. Red ve teslimden imtinâ' itmekle hâkim mevki-i

50. Sadr-i kitâb tûba leh ve hüsn-i me'ab Efendi Hazretleri dahî

51. Cânib-i vakf-ı ûlâ ve uhrâ görmekle nukûd-i merkûmenin vakfı

52. Sıhhatine hüküm ve kazâ buyurub vakf-ı mezbûr sıhhat buldıkda

53. Vekil-i mûmâ-ileyh kelâmını semt-i âhire 'atf idüb

Vakfiye No: 3552/8

- 54 كرجه وقف نقود واکا متفرعه اولان شروط وقيود
 55 حکم حاکم ايله صحت بولور ايسه ده لکن امام اعظم
 56 حضرتلرنيک عند نده صحت لزومي مستلزم اولما مغل
 57 وقف ضرر بور لازم اولما زبور و جملله ينه استرداد
 58 ايدرم ديدکده متوللي مومي اليه تکرار جواب صوابه
 59 متصدي اولوب کرجه امام اعظم حضرتلرنيک
 60 عند نده حال وجه محرر اوزره در لکن اما ابي يوسف
 61 حضرتلرنيک عند نده واقفک حجره وقت ديمسييله

54. Gerçe vakf-ı nukûd ve ona müteferri‘a olan şürût ve kuyûd
 55. Hükm-i hâkim ile sıhhât bulur isede lâkin İmam-ı A‘zam
 56. Hazretleri'nin ‘indeinde sıhhât-i lüzûmu müstelzim olmamakla
 57. Vakf-ı mezbûr lâzım olmaz. Bu vechile yine istirdâd
 58. İderim didikde mütevellî-i mûmâ ileyh tekrar cevâb-ı savâba
 59. Mütessaddî olub gerçe İmam-ı A‘zam Hazretleri'nin
 60. ‘İndeinde hâl-i vech muharrer üzeredir. Lâkin İmam Ebî Yusuf
 61. Hazretleri'nin ‘indeinde vâkıfın mücerred vakfet dimesiyle

Vakfiye No: 3552/9

- 62 وقف صحيح ولازم و امام محمد حضرتلرنك عند نك تسليم
 63 الى المتولى بولمغله وقفه لزوم عارض ولغين امامين
 64 هامين قوللرنجه وقف مزبورك لزومنه دخي حكم رجا
 65 ايدو دم ديدكده حاكم مشا ر اليه اسبغ الله نعمه عليه
 66 حضرتلري امامين هامين قوللرنجه وقف مزبورك
 67 لزومنه دخي حكم صحيح شرعي وقضاء صريح شرعي انمكيز
 68 وقف نفود مزبوره و اكا متفرعا ولان شروط و

62. Vakıf sahîh ve lâzım ve İmam-ı Muhammed Hazretleri'nin 'îndinde teslîm

63. İle'l-mütevelli bulunmağla vakfa lüzûm-ı 'ârız olmağın İmameyn

64. Humâmeyn kavillerince vakf-ı mezbûrun lüzûmuna dahî hüküm recâ

65. İderim didikde hâkim müşârun-ileyh esbeğal-lahü ni'amehû 'aleyh

66. Hazretleri İmameyn-i Hümeameyn kavillerince vakf-ı mezbûrun

67. Lüzûmuna dahî hüküm-i sahîh-i şer'î ve kazâ-i sarîh-i mer'î itmeyin

68. Vakf-ı nukûd-i mezbûre ve ona müteferri'a olan şürût ve

Vakfiye No: 3552/10

- 69 وقبوء صحيح ولازم اوتوب من بعد نقض و
 70 تبدل عديم الاحتمال اولدى فمن بدله بعد ما سمعه
 71 فانما اثمه على الذين يبدلون ان الله سميع عليم
 72 واجرا الوافد على الحى الكريم وجرى ذلك
 73 فى اليوم الثالث من ربيع الاول سنة
 74 سبع وستين ومائتين واكف
 75 عطار زاده الحاج 77 حافظ محمد افندى 78 قزاز الحاج صالح
 76 محمد افندى
 79 براقدار موزنى 80 حاجى عثمان
 حاج عثمان اغا

69. Ve kuyûd sahîh ve lâzım olub bin ba'di nakz ve
 70. Tebdîl 'adîmü'l-ihtimâl oldu. "Fe-men bedde lehû ba'de mâ-semi'ahû
 71. Fe-innemâ ismühû 'ale'l-lezîne yübeddilûnehû inne'l-lâhe semî'un 'alîm"⁵
 72. Ve ecru'l-vâkife 'ale'l-hayyi'l-kerîm ve cerâ zâlik
 73. Fi'l-yevmi's-sâlis min Rabî'ü'l-evvel sene:
 74. Seb'î ve sittîne ve miteyn ve elf (H. Rabiülevvel 1267) (M. 1851)
 75. Şühûdu'l-hâl
 76. Attarzâde el-Hac Mehmed Efendi
 77. Hâfız Mehmed Efendi
 78. Kazzaz el-Hac Salih Ağa
 79. Bayraktar Müezzini el-Hac Osman Ağa
 80. Hamamcı Osman Ağa

⁵ Kuran-ı Kerim, Bakara 2/181 Anlamı: Her kim bunu işittikten ve kabullendikten sonra vasiyeti değiştirirse, günahı onu değiştirenleredir. Şüphesiz Allah (her şeyi) işitir ve (her şeyi) bilir.<http://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/bakara-suresi-2/ayet-177/diyaret-vakfi-meali-4>. 12.02.2018

Vakfiye No: 3552/11

81. بحث دبر وقفہ شرعیہ اولہ کہ
 82. مضمونہ مجلس لواء العیالہ، عطار زادہ رفیعہ اکاچ محمد افندہ عطار زادہ، قزاز اکاچ صالح اغا شہادہ فخر علیہ السلام
 83. شرعی لائحہ اولانہ اشجور قطعہ وقفہ موصیہ حاجہ خیرات متوفیہ فزہ مانلی قزاز اکاچہ خواجہ فاطمہ فزین

81. Bâ'is-i zeyl vakfiyye-i şer'iyeye oldur ki:

82. Mazmûnuna meclis-i livâ 'azâsından Attarzâde Rif'atlü el-Hac Mehmed Efendi ve 'Attar-ı Endaz Kazzâz el-Hac Salih Ağa şehâdetleriyle hükm-i

83. Şer'î lâhik olan işbu bir kıt'a vakfiyye mûcibince sâhibetü hayrât mütevaffiye'i Karamanlı kızı el-Hac Hoca Fatıma Kadın

Vakfiye No:3552/12

- 84 بنت محمد افنديت جهت معلوم به وقف و نصيب اينديكي يك ليون و غوسك تولقي حياتده اولدوكمه كندى
 85 عهدده سندده اولمى مشروط اولمى اكاچ عمر افندي واقفده مومى اليها وقي سندده بشر سنده مقدم توليت
 86 مذکورده غزل ابدوب اولمى غزل قبول ايله بيلغ موقوف مذکورى مومى اليها به رد و تسليم اينديكي
 87 بؤده به نهج شرعى ثبوت بولمىشر و واقفده مومى اليها ثبوت ثبوت ماله وصى منسوب اولوب
 88 ايلر عفت و استفا سندده ابدوب مخفف اولمى عثمان نور افندي ابن المصطفى الزهرا افندي
 89 از هر جهت استخفاف و تلاوت غنم شريفه وصى ايلسا بولمىشر اولدقندن وقفده مذکورده
 90 مسطور اولمى غنم خوانق و توليت مذکورده جهنملى و طيفه مغبه سبله عهدده احاطه اولدقندن

84. Bint-i Mehmed Efendi'nin cihet-i ma'lûmâye vakf ve ta'yîn eylediği bin beş yüz guruşun tevliyeti hayatda oldukça kendi

85. 'Uhdesinde olması meşrûr olan el-Hac Ömer Efendi'ye vâkife-i mûmâ-ileyhâ vefâtından beşer sene mukaddem tevliyet-i

86. Mezkûreden 'azl idüb oldahî 'azl-i kabul ile meblağ-i mevkûf-i mezkûrî mûmâ-ileyhâye red ve teslim ittiği

87. Bu kere ber-nehc-i şer'î subût bulmuş ve vâkife-i mûmâ ileyhânın sülûsü malına vasî'i mansûb olub

88. Ehl-i 'iffet ve istikâmetten idüğü mütehakkık olan Osman Nuri Efendi ibn-i el-Mustafa ez-Zühdi Efendi

89. Ezher-i cihet istihkâklı ve tilâvet hatm-i şerife dahî ehliyetlü bulunmuş olduğundan vakfiyye-i mezkûrede

90. Mestûr olan hatm-i hânlık ve tevliyet-i mezkûre cihetleri vazîfe'i mu'inesiyle 'uhdesine ihâle olunarak

Vakfiye No: 3552/13

- 90 مقرر اولاً: هم حواسی و موجب درون و بیرون
91 بموجب شرط و اخص اعمال و استبراجه مبارک: اینهاست اوزره اشجوسکانه اوج
92 سنه شمسر شوال المکرمت یکم یکنی کونے بیلع سو فوف مذکور نکه منوبه موجب الایه
93 واضع البه اولندره اخذ ابه افندره موجب الیه تسلیم اولمشه اولمفله جرنین مذکورین
94 وظیفه بینه سیده عمده سنه قبل شمر بقدره حاله اولند بقی حاور اشجوسکانه
95 شرح و غیر فندره حور فی البوم التاسع من ذر الفقه الشریفه لکهنه المذکور

91. Ber-mûceb-i şart-ı vâkıf a'mâl ve istirbâhına mübâderet itmek üzere iş bu seksen üç
92. Senesi Şehr-i Şevvâli'l-Mükerremin yigirmi birinci günü meblağ-i mevkûf-i mezkûr tereke'i mütevaffiye'i mûmâ ileyhâye
93. Vâzi'ul-yed olanlardan ahz ile Efendi'i mûmâ ileyhe teslim olunmuş olmakla ciheteyn-i mezkûreteyn
94. Vâzife'i mu'înesiyle 'uhdesine kabl-i şer'i şerifden ihâle olundığı hâvî işbu mahalle-i
95. Şer' ve temhîd kılındı. Hurrira fi'l-yevmi e't-tâsi' min Zi'l-ka'de e's-Şerife li-seneti'l-mezkûre.

VAKFIN ADI : KIBRIS ŞEHBENDERİ EL-HAC ÖMER EFENDİ
VAKFİYESİ (1267 H.-1851 M.)
VAKFIN SAHİBİ : EL-HAC ÖMER EFENDİ
VAKFIN MÜTEVELLİSİ : OSMAN ZİNNÛR BİN EFENDİ BİN DERVİŞ
VAKFIN KONUSU : TARLA, BAHÇE, ÇİFTLİK, SU HAKKI
VAKFİYE NUMARASI : 3553

Vakfiye No: 3553/1

1. بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
2. حمد بی حد و ثنای لایعد اول خالق کائنات و رازق
3. موجودات و اقف ضمائر آدم و کاشف سرائر عالم
4. حضرتلرینه لایق و سزا و اولی و احری درکه قلوب
5. مؤمنینی خزان انوار توفیق ابله مزین و محلی و عبوت
6. مسلمینی کحل هدایت ابله مکمل و مجلی ابدی و درود عظیم
7. الورد اول صاحب مقام محمود و مصباح بزم کاه
8. وجود و مفتاح دفائن سخا وجود اعنی کنزیده انبیاء
9. و رهنمای اولیا رسول مجتبی حبیب خدا مصطفی
10. علیه افضل الصلوات و اکمل التحیات حضرتلرینک

1. Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm
2. Hamd bi-hadd ve senâ-yi lâ ya'idd ol hâliku kâ'inât ve râziku
3. Mevcüdât vâkıfû zamâ'ir-i âdem ve kâşifû serâ'ir-i 'âlem
4. Hazretlerine lâyıq ve sezâ ve ûlâ ve uhrâdır ki kulûb-ü
5. Mü'minîne hazâ'ini enver-i tevfiik ile müzeyyen ve muhallâ ve 'uyûne
6. Müsliminî kuhl hidâyet ile mukahhâl ve mücellâ eyledi. Ve dürûd-ü 'amîm
7. El-vürûd ol sâhib-ü makam-ı mahmûd ve misbâh-ı bezm-kâh-ı
8. Vücûd ve miftâh-ı defâ'in-i sehâ u cûd a'nî: Güzîde-i enbiyâ
9. Rah-nümâ-i evliyâ resûl-i müctebâ habîb-i hudâ Mustafa
10. 'Aleyh efdalü's-salavât ve ekmelü't-tahiyyât Hazretleri'nin

Vakfiye No: 3553/2

- 11 روح بر فتوح لر بنیا ولسونکه نظام عالم و انتظام احوال
 12 بنی آدم انلرک شرعی ایلد ثابت و دائمدر و دخی آل
 13 واصحاب و اولاد واجبا بلری و زر بنیا ولسونکه انلرک
 14 هر بری طریق حقه هادی و سبیل توفیق مناد بلردر
 15 رحمت الله نکا علیهم جمعین و علی من تبعهم الی یوم الدین
 16 اما بعد چون بود اردنیا نیک اساسی بایدار و محل اقامت
 17 و جای فرار اولمد یعنی هر عاقل و دانا رای رشید ایلد تدبیر

11. Ruh-ı pür-fütuhlarına olsun ki nizâm-i ‘âlem ve intizâm-ı ahvâl
 12. Benî Âdem onların şer‘î ile sâbit ve dâ’imdir ve dahî âl-i
 13. Ve ashâb ve evlâd ve ahibbâları üzerine olsun ki onların
 14. Her biri tarîk-i hakka hâdî ve sebîl-i tevîka münâdilerdir
 15. Rahmetü'l-lâhi te‘âlâ‘aleyhim ecmâ’in. Ve ‘alâ men tabi‘ahüm ilâ yevmi'd-dîn
 16. Emmâ ba‘d çün bu dâr-ı dünyanın esâsı pâ-y-dâr ve mahall-i ikâmet
 17. Ve câ-yı karâr olmadığının her ‘âkil ve dâna ra’-yi reşîd ile tedebbür

Vakfiye No: 3553/3

- 18 وفكر سيد ايله تفكر ايدوب من جاء بالحسنة فله عشر
 19 امثالها مقتضاسي اوزره عطا خانئ از لبئ سجا بندت
 20 بر حسنه مقابله سنده ادني مرتبه اون مثلي عنایت

18. Ve fikr-i sedîd ile tefekkür idüb “Men câ’e bi’l-haseneti felahû ‘aşru

19. Emsâlihâ”⁶ muktezâsı üzere ‘atâhâne-i ezeliyye-i süphâniden

20. Ber-hasene mukâbelesinde ednâ mertebe on misli ‘inâyet

Vakfiye No: 3553/4

- 21 واحسان ابوربد جفئ امرجئ اشنباه دخی والذین بنفقون
 22 اموالهم بالليل والنهار سرا وعلانية فلهم اجرهم عند ربهم
 23 ولا خوف عليهم ولا هم يحزنون ودخی وما تقد مو انفسکم

21. Ve ihsân buyurılacağı emr-i bî-iştibâh dahî “E'l-lezîne yunfikûne

22. Emvâlehüm bi'l-leyli ve'n-nehâri sirran ve ‘alâniyeten felehüm ecruhüm ‘inde rabbihim,

23. Ve lâ havfun ‘aleyhim ve lâ hüm yahzenûn (yahzenûne)”⁷ ve dahî “Ve mâ tükaddimû li-enfûsiküm

⁶ Kuran-ı Kerim, En‘am 6/160 Anlamı: Kim (Allah huzuruna) iyilikle gelirse ona getirdiğinin on katı vardır. <http://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/enam-suresi-6/ayet-160/diyanet-vakfi-meali-4>. 12.02.2018

⁷Kuran-ı Kerim, Bakara 2/274 Anlamı: Mallarını gece ve gündüz, gizli ve açık hayra sarfedenler var ya, onların mükâfatları Allah katındadır. Onlara korku yoktur, üzüntü de çekmezler. <http://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/bakara-suresi-2/ayet-274/diyanet-vakfi-meali-4>. 12.02.2018

Vakfiye No: 3553/5

- 24 من خير نجدوه عند الله نصوص شريفه لربك مبتغاسنجه
 25 رضاء رب غفورا ولان امور اکتسابه سعي موفورا اليه
 26 خصوصا منظر توفيق رباني اولان منعم صاحب فطنت
 27 و متمول سليم فطرت وسيله انفاق مال وذريعه
 28 اثار منال ايله سفرت اخرت ايچون اعداد زاد واسعا
 29 حاجات محتاجين ايله اقتنای ذخائر معاد اين لاجرم نهای

24. Min hayrin tecidûhü inda'l-lâh (inda'l-lâhi)⁸ nûsûs-i şeriflerinin mübteğâsınca

25. Rızâ'e rabb-i ğafûr olan umûr-i iktisâbına sa'y-ı mevfûr eyleye

26. Husûsan mazhar tevfik-i rabbânî olan mütena'im sâhib-ü fitnat

27. Ve mütemevvil selim-i fitrat vesile-i infâk-ı mâl ve zeri'a-i

28. Îsâr-i menâl ile sefarâtî ahiret içün i'dâd-ı zâd ve is'âf-ı

29. Hâcât-i muhtâcîne ile iktinâ-yi zahâ'ir-i me'âd ile lâ-cereme binâ-yı

⁸Kuran-ı Kerim, Bakara 2/110 Anlamı: Önceden kendiniz için yaptığınız her iyiliği Allah'ın katında bulacaksınız. <http://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/bakara-suresi-2/ayet-106/diyanet-vakfi-meali-4>. 12.02.2018

Vakfiye No: 3553/6

- 30 مبنائی خیرانی وسیلہ سعادت اخرویہ و ابقای مراسم
 31 مبرانی واسطہ عن سرمد بہ ابدوب اذامات ابن آدم انقطع
 32 عنہ عملہ الاعن ثلث علم ینتفع بہ و ولد صالح بدعو له
 33 و صدقہ جاریہ حدیث صحیح الاسناد ل مضمون شریفی
 34 ملاحظہ و مکنون سینفی محافظہ بلیہ بناء علی ذلک
 35 اشبو کتاب صحیح شرعی و وثیقہ صریح مرعینک

30. Mebânî hayrâtî vesile-i saâdet-i uhreviyye ve ibkâ-yi merâsim

31. Meberrâtî vâsıta-i ‘umde-i sermediyye idüb “İzâ mâte ibnü âdeme inkıta’a

32. ‘Anhü ‘amelühû illâ ‘an selâsin ‘ilmün yüntefa‘u bih ve veled-i sâlihın yed‘û leh

33. Ve sadakatin câriyye”⁹ hadîs-i sahîha'l-isnâdın mazmûn-i şerifini

34. Mülâhaza ve meknûn-i münîfinî mûhâfaza eyleye. Binâ’en ‘alâ zâlik

35. İşbu kitab-ı sahîh-i şer‘î ve vesîka-i sarîh-i mer‘iyyenin

⁹ Komisyon (2013), Hadislerle İslam, 1, Ankara: DİB Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı, s. 381. Hadis-i Şerif Anlam: "İnsan ölünce üç şey dışında, ameli kesilir: Sadaka-i câriye (faydası kesintisiz sürüp giden sadaka), kendisinden faydanılan ilim ve kendisine dua eden hayırlı evlat."

Vakfiye No: 3553/7

- 36 تخریر وانشاسنه باعث وبادی ولد رکه صلیای
 37 استدن و اخبار مللدن صاحب الخیران و راعب الحسنات
 38 شهید رجزیره قبرس مرحوم و مغفور له الحاج عمر افندی
 39 حال حیاتنه تحصیل اجور جزیره و منوبات جمیلہ امرہ
 40 سعی و غرت و بذل مقدرت ابد نلک آخر و عاقبتلری

36. Tahrîr ve inşâsına bâ'is ve bâdî oldur ki sulahâ-yi

37. Ümmetden ve ahyâr-i milletden sâhibü'l-hayrât ve râğibü'l-hasenât

38. Şehbender Cezire-i Kıbrıs merhûm ve mağfûr leh el-Hac Ömer Efendi

39. Hâl-i hayâtında tahsîl ucûr-i cezile ve mesûbât-i cemîle emrinde

40. Sa'â ve gayret ve bezl-i mükadderât idenlerin âhir ve 'âkibetlerî

Vakfiye No: 3553/8

- 41 محمود و داراخرتہ منزل و ما والری دارالخلود اولد بغنی
 42 تذکر و تفکر ایدوب ذکر اولنان آیات واحادیث شریفہ
 43 دلائلریله خصوص مزبور ی بقان و اذعان برلہب ادرت
 44 وثلث مالتی وجوه برہ صرفا و لئمنی و صبت و حالا
 45 ما ذون بلافتا السید الحاج احمد خلوصی افندی حضرتلرینی
 46 دخی تنفیذ نہ وصی مختار نصب و تعیین ایلدیکی اثنا دہ
 47 کتب خانہ عامرہ دہ بہر سنے طلبہ علومہ زردہ و پیلادو
 48 طبع اولنوب برمولود شریف و بر قاج ختم شریف قرأت

41. Mahmud ve dâr-i ahiretde menzil ve me'vâları dârü'l-hulûd olduğunu
 42. Tezekkür ve tefekkür idüb zikr olunan âyât-i ve ahâdis-i şeriflerinin
 43. Delâletleriyle husûs-i mezbûrî ikân ve iz'ân ber-leh mübâderat
 44. Ve sülûsü malını vücûh-i bire sarf olunmasını vasiyyet ve hâlâ
 45. Ma'zûn bi'l-iftâ e's-Seyyid e'l-Hac Ahmet Hulusi Efendi Hazretleri'ni
 46. Dahî tenfizine vasî-i muhtâr nasb ve ta'yîn eylediği esnâda
 47. Kütübhâne-i Âmire'de beher sene talebe-i 'ulûme zerde ve pilav
 48. Tabh olunub bir mevlûd-i şerif ve birkaç hatm-i şerif kırâ'at

Vakfiye No: 3553/9

- 49 اولمسنی بالاشعار افندی مشارالیه حضرتلری دخی صیت
 50 مرقومیچ اشعاری وجهله ثلثدن تنفیذنه مباردت ویت
 51 خبربر لرینه موافق بر عفار دائم وقف اولمسنه مباشرت
 52 ابدوب مجلس شرعشریف ومحفل دین منیفه حاضر اولوب
 53 وقف اتی الیانی لاجل التسجیل والنصرف متولی نصب اولنا
 54 عثمان ذی النور بن افندی بن درویش محمد مواجهر سنده

49. Olunmasını bi'l-işâr Efendi müşârun-ileyh Hazretleri dahî vasiyyet
 50. Merkûmeye işâri vechile sülüsünden tenfîzine mübâderet ve niyyet
 51. Hayriyyelerine muvâfık ber-‘akâr-ı dâim vakf olunmasına mübâşeret
 52. İdüb meclis-i şer‘i şerîf ve mahfîl-i din-i münîfe hâzır olub
 53. Vakf-ı âti'l-beyânı li-ecli't-tescîl ve't-tasarruf mütevellî nasb olunan
 54. Osman Zinnûr bin Efendi bin Dervîş Mehmed muvâcehesinde

Vakfiye No: 3553/10

55 جميع افادير و تفاريرى نافذ اولد بغي حالده افرار صبح شرعى

56 واعتراف صريح مرعى يدوب ببوروكه مرحوم حاجى عمر

57 اقدبك ثلث مالى وجوه برة تنفذنه وصى مختار اولد بغم

58 حسيبه ثلث مزبور دن مفتى زاده احمد افندى وهمشيرى

55. Cemi' akârîr u tekârîri nâfize olduğı halde ikrâr-ı sahîh-i şer'î

56. Ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb buyurur ki: Merhûm Hacı Ömer

57. Efendinin sülûsü malını vücûh-u bire tenfîzine vasî-i muhtâr olduğı

58. Hasebiyle sülûsü mezbûrdan Müftüzade Ahmet Efendi ve hemşiresi

Vakfiye No: 3553/11

59 خديجه خانم دن بكمى بشيك غروشه اشترائيش اولديغم

60 بسبقوقصبه سنده واقع باملك همايون اصحابنه و لميش

61 اولان چفلكا ندن حاجى عمر چفلكى ديمكله معروف مشتمل

59. Hatice Hanımdan yigirmi beş bin guruşa iştirâ etmiş olduğı

60. Piskobu Kasabası'nda vâk'î bi't-temlik hümâyun ashâbına virilmiş

61. Olan çiftliğinden Hacı Ömer Çiftliği demekle ma'rûf-i müştemil

Vakfiye No: 3553/12

- 62 اولدېغې اراضئ مملوکه سندن برقطعه سی میکشا تارلاسی
 63 دېمکه معروف نجینا اون سکزدونم وبرقطعه سی
 64 مره سینی تارلاسی دېمکه معروف نجینا طقوزدونم وبر
 65 قطعه سی فرنک تارلاسی دېمکه معروف نجینا طقوزدونم
 66 وبرقطعه سی آلا قادی تارلاسی دېمکه معروف نجینا بدی
 67 دونم ودېمکه معروف نجینا آلا قادی تارلاسی دېمکه معروف

62. Oldıği arâzi-i memlûkesinden bir kıt'ası Mikşa Tarlası

63. Dimekle ma'rûf tahmînen on sekiz dönüm ve bir kıt'ası

64. Mersini Tarlası dimekle ma'rûf tahmînen dokuz dönüm ve bir

65. Kıt'ası Frank Tarlası dimekle ma'rûf tahmînen dokuz dönüm

66. Ve bir kıt'ası Alagadi Tarlası dimekle ma'rûf tahmînen yedi

67. Dönüm ve diğeri bir kıt'ası yine Alagadi Tarlası dimekle ma'rûf

Vakfiye No: 3553/13

- 68 تخمینا التی دونم و دیگر برقطعه سی بنه الاقادی تارلاسی
 69 دیمکله معروف تخمینا اوج دونم و برقطعه سی زامنا دینجه
 70 تارلاسی دیمکله معروف تخمینا التی دونم و برقطعه سی
 71 الوئوپ تارلاسی دیمکله معروف تخمینا بش دونم
 72 و برقطعه سی کوبری تارلاسی دیمکله معروف تخمینا بش دونم
 73 و برقطعه سی نفس حاجی عمر باغچه سی دیمکله معروف
 74 تخمینا اون ایکی دونم تون باغچه سی و دیگر برقطعه
 75 صاری محمد باغچه سی دیمکله معروف تخمینا بر دونم تون
 76 باغچه سی و برقطعه سی بوک باغچه دیمکله تخمینا ایکی دونم

68. Tahmînen altı dönüm ve diğer bir kıt'ası yine Alagadi Tarlası
 69. Dimekle ma'rûf tahmînen üç dönüm vebir kıt'ası Rammadicine
 70. Tarlası dimekle ma'rûf tahmînen altı dönüm vebir kıt'ası
 71. Alonoya tarlası dimekle ma'rûf tahmînen beş dönüm
 72. Ve bir kıt'ası Köprü Tarlası dimekle ma'rûf tahmînen beş dönüm
 73. Ve bir kıt'ası Nefise Hacı Ömer Bağçesi ve dimekle ma'rûf
 74. Tahmînen on iki dönüm dut bağçesi ve diğer bir kıt'ası
 75. Sarı Mehmed Bağçesi dimekle ma'rûf tahmînen bir dönüm dut
 76. Bağçesi vebir kıt'ası Büyük Bağçe dimekle tahmînen iki dönüm

Vakfiye No: 3553/14

- 77 نوت باغچه سی من جبت المجموع اون ایکی قطعه بین
 78 الاهالی معلومة الحدود والجیران الشمس سکرز دونم تارلا
 79 واون بش دونم باغچه وقصبة مزبوره برجریان ابدن
 80 صودن بهراون بشده اون سکرز بقی ساعت ماء جاری
 81 ذکر اولنان تارلارک و باغچه لعل حق شربی اولق اوزره
 82 خرقيله برابر و دیگر بر قطعه فوجنو تارلاسی دیمکله
 83 معروف نجمن اون سکرز دونم حق شربسز اووا تارلاسی

77. Dut bahçesi min haysü'l-mecmû' on iki kıt'a [beyne'l-ahâlî]

78. E'l-ahâlî ma'lûmâtü'l-hudûd ve'l-cirân altmış sekiz dönüm tarla

79. Ve on beş dönüm bağçe ve kasaba'î mezbûreye ceryân iden

80. Sudan beher on beşte on sekiz buçuk saat mâ-'i cârî

81. Zikr olunan tarlaların ve bağçelerin hakk-ı şürbi olmak üzere

82. Harkıyla beraber ve diğer bir kıt'a Fücünü Tarlası dimekle

83. Ma'rûf tahmînen on sekiz dönüm hakk-ı şürbsüz Ova Tarlası

Vakfiye No: 3553/15

- 84 من حيث المجموع جفتك مزبوری وقف صحیح شرعی مؤبد
 85 وجبس صریح مخلصه ابله وقف وجبس ابلدم وشوبله شرط
 86 ابلد مکه جفتك مزبور سنه بسنه اجاره واحده ابلد

84. Min haysü'l-mecmû' çiftlik-i mezbûri vakf-ı sahîh-i şer'î müebbed

85. Ve habs-ı sarîh-i muhalled ile vakf u habs eyledim ve şöyle şart

86. Eyledim ki: Çiftlik-i mezbûr sene be-sene icâre'î vâhide ile

Vakfiye No: 3553/16

- 87 ایجار اولوب غله اجاره سندن درتوز غروش صرف
 88 اولوب مدرسه جدیده ده واقع کتب خانه عامره ده
 89 برمولود شریف قرأت اولنه و طلبه علومه مخصوصا

87. İcâr olunub ğalle-i icâresinden dört yüz guruş sarf

88. Olunub Medrese-i Cedide'de vâki' kütübhâne-i Âmire'de

89. Bir mevlüd-i şerîf kıra'at oluna ve talebe-i 'ulûma mahsûsan

Vakfiye No: 3553/17

- 90 زرده و بلا و طبخ اولنه و بش نفر حافظلر بر ختم شریف
 91 تلاوت بلبله لر و مولود شریف و ختم شریفلر دن حاصل
 92 حاصل اولان ثواب اولاحضرت فخر کائنات علیه اکمل
 93 الصلوات و اتم التحیات افند من حضرتلر نیک روح پر
 94 انور لسنه اهدا اولنوب بعدا مرحومک روحنه ویرله
 95 و ختم شریفلرک بریسی مولود شریف عقیبنده مرحومک کنگ

90. Zerde ve pilav tabh oluna ve beş nefer hâfızlar birer hatm-i şerîf

91. Tilâvet eyleyeler ve mevlüd-i şerîf ve hatm-i şerîflerden hâsıl

92. Hâsıl olan sevâbı evvela Hazreti Fahr-i Kâ'inât 'aleyh [ekmelü's-salavât]

93. E's-salavât ve etimmü't-tahiyyât Efendimiz Hazretleri'nin pür-

94. Enverlerine ihdâ olunub ba'de merhûmun ruhuna virile

95. Ve hatm-i şeriflerin birisi mevlüd-i şerîf 'akîbinde merhûmun kendi

Vakfiye No: 3553/18

- 96 روحنه وبریه وبرسی دخینه وقت مزبورم والدبتک
 97 وسائر افریاء تعلقاتک روحلرینه وبریه وبرسی دخی
 98 لبله رغائبده وبرسی دخی لبله قدرده وبرسی دخی لبله
 99 اضحیه بو اوجی دخی بینه کتب خانئ عامرده وقت زیارنده
 100 مرحومک روحنه وبریلوب بعده زیارت اولنه وحافظلر

96. Ruhuna virile ve birisi dahî yine vakt-i mezbûrede vâlideyyenin

97. Ve sâ'ir akrabâ-i taallukâtının ruhlarına virile ve birisi dahî

98. Leyle-i reğa'ibde ve birisi dahî leyle-i kadirde ve birisi dahî leyle-i

99. Azhâda bu üçü dahî yine Kütübhâne-i Âmire'de vakt-i ziyâretde

100. Merhûmun ruhuna virilüb ba'de ziyâret oluna ve hâfızların

Vakfiye No: 3553/19

- 101 هر بيرنه اليبشر غروش وظيفه و نيريه ولدى لاقتضاء
 102 عزل و نصبلرى متوليسى يدن اوله وكتب خانه شريفنك
 103 ناظرى و حاظرلى بولنان افندىلر بكميشر غروش و نيريه
 104 و نلت مزبودن بالاشترء كتب خانه مزبوده بر وضع اولنا
 105 كتابلر اقتصا ابدن نعيم و ترمينه قرف غروش صرف اوله

101. Her birine ellişer guruş vazîfe virile veledi'l-iktizâ'

102. 'Azl ü nasbları mütevellisi yedinde ola ve kütübhâne-i şerîfenin

103. Nâzırı ve hâfızları bulunan Efendilere yiğirmi beş guruş virile

104. Ve sülüsü mezbûrdan bi'l-iştirâ' kütübhâne-i mezbûreye vaz' olunan

105. Kitâbelerin iktizâ' iden ta'mir u termîmine kırk kuruş sarf oluna

- 106 و متولى مولى اليه دخی لبس لباس حیات اولدقجه وقف
- 107 مزبوره متولى اوله وبعد الانتقال اولادی واولاد
- 108 اولادی نسلأ بعد نسل متولى اوله وبعد الانقراض
- 109 مستقیم الاطوار برمتدین ذات متولى اوله وجفتلك
- 110 مذکورک غلم سنک نصفی وظیفه متولى اوله ونصف
- 111 آخرندن سالف الذکر مصارف مبینه ووظائف معینہ

106. Ve mütevellî-i mûmâ-ileyh dahî lâbis-i libâs-ı hayat oldukça vakf-ı

107. Mezbûre mütevellî ola ve ba'de'l-intikâl evlâdı ve evlâd-ı

108. Evlâd neslen ba'de neslin mütevellî ola ve ba'de'l-inkırâz

109. Müstakîmü'l-etvâr ber-mütedeyyîn-i zât mütevellî ola ve çiftlik-i

110. Mezkûrun gallesinin nısfı vazife-i mütevellî ola ve nısfü

111. Âhirinden sâlifî'z-zikri mesârif-i mübeyyine ve vazâ'if-i mu'inesi

- 112 بعد الاعطاء نه مقدار فضله قالورسه محاسبه سی
- 113 بعد الرؤیه اولدخی ینه منولیسنه عائد اوله وکندم
- 114 دخی لابس لباس حیات اولد یغم مدتک وقف شریف
- 115 مزبوره بروجه حسبی نظارنم اوله دیونعیان
- 116 شروط ونبین قیود برله جفک مزبوری فارغاعن
- 117 الشواغل منولی مومی الیه تسلیم ایلدم واولدخی
- 118 بالنولیه تسلیم وضبط وامثالی مثللو تصرف ایلدی

112. Ba‘de-l-i-‘tâ’ ne miktar fazla kalursa muhâsebesi

113. Ba‘de-r-ru’yâ oldahî yine mütevellisine ‘â’id ola ve kendim

114. Dahî lâbis-i libâs-ı hayat oldığım müddetde vakf-ı şerîf-i

115. Mezbûre ber-vech hasbî nezâretim ola deyû. Ta’yîn-i

116. Şürût ve tebyîn-i kuyûd ber-leh çiftlik-i mezbûrî fâriğân [‘anî’ş-şevâgil]

117. E’ş-şevâgil mütevellî mûmâ-ileyhe teslim eyledim ve oldahî

118. Bi’t-tevliye tesellüm ve zabt ve emsâli misillü tasarruf eyledi.

Vakfiye No: 3553/22

- 119 دبدكده غب التصديق الشرعى واقف مشاراليه
 120 افندى حضرتلى سمت وفاقدن جانب خلافه
 121 نكن توجه ايدوب دبركه وصيت مرقومه بنم اختيارمه
 122 مفوض اولغله وقف عقار هر نقد را امام اعظم
 123 وهام اقدم حضرتلربك عندن صحيح ايسه انجو غير
 124 لازم اولدبغنه بناء وقف مزبور دن رجوع وكالاول

119. Didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î vâkıf müşârun-ileyh

120. Efendi Hazretleri semt-i vîfakdan cânib-i hilâfa

121. Teveccüh idüb dir ki: Vasıyyet-i merkûme benim ihtiyârıma

122. Müfevviz olmakla vakf-ı akâr her ne kadar İmam-ı A'zam

123. Ve Hümâm-ı Akdem Hazretleri'nin 'indinde sahîh ise ancak gayr-i

124. Lâzım olduğına binâ'en vakf-ı mezbûreden rücu' ve ke'l-evvel

Vakfiye No: 3553/23

- 125 ثلث مزبوره بعد الادخال جهت اخرايه صرف اليه تنفيذاً
 126 مقصودم اولمغين منولى مومى اليهك قصريدينه وباكه
 127 تسليمه تنبيه اولمغى مطلوبم درديدكده منولى
 128 مومى اليه جواب صواب ايكده تصدى ايدوب ديركه
 129 اولامام ابى يوسف حضرتلرنيك عندن واقفك مجرر
 130 وقف ديمسيه وامام محمد حضرتلرنيك عندند
 131 وقف وتسليم الى المنولى بولمغله وقف صحيح ولازم اولوب

125. Sülüs-ü mezbûre ba'de'l-idhâl cihet-i uhrâya sarf ile tenfizini

126. Maksûdum olmağine mütevellî-i mümâ-ileyhin kasr-i yed'ine ve bana

127. Teslimîne tenbih olunması matlubumdur didikde mütevellî-i

128. Mümâ-ileyh cevâb-ı savâba ekîde tasaddî idüb dir ki:

129. Evvela İmam-ı Ebî Yusuf Hazretleri'nin 'inde vâkıfın mücerred

130. Vakfet dimesiyle ve İmam-ı Muhammed Hazretleri'nin 'inde

131. Vakıf ve teslim-i ile'l-mütevellî bulunmağla vakıf sahîh ve lâzım olub

Vakfiye No: 3553/24

- 132 وثانیا وقف مزبور مخرج وصيته اخراج اولئان ثلثدن
 133 مفرا اولغله امام اعظم حضرتلرينه كوره دخى وقف
 134 مزبور لازم اولدبغى دركار ايسه ده انجق امام اعظم
 135 حضرتلرينك قول شريفلى او زره حكم حاكم ايله دخى وقف
 136 لزوم عارض اولدبغى كتب فقهيه مسطور اولغله منكل
 137 الوجوه وقف مزبور كن لزومنه حكم وفضا رجا و بنا ز

132. Ve sâniyen vakf-ı mezbûr mahrec-i vasiyyete ihraç olunan sülüsünden

133. Müfrez olmağla İmam-ı A‘zam Hazretleri'ne göre dahî vakf-ı

134. Mezbûr lâzım olduğu der-kâr isede ancak İmam-ı A‘zam

135. Hazretleri'nin kavl-i şerifleri üzere hükm-i hâkim ile dahî vakfe

136. Lüzûm ‘âriz olduğu kütüb-i fikhiyyede mestûr olmağla min [külli'l-vücûh]

137. E'l-vücûh vakf-ı mezbûrun lüzûmuna hüküm ve kazâ recâ ve niyâz

Vakfiye No: 3553/25

- 138 ایدہ رم دیون تکمیل جواب ایندکده حاکم موقع صدر
 139 کتاب لازال حکمہ جاربا بالحق والصواب
 140 افندی حضرتلری دخی طرفینک کلومنه نظر وجانب
 141 وقفی هر وجهله اولی و احرى کورب وقف مزبورک
 142 لزومنه حکم و قضا یورملربله امام اعظم حضرتلرینه
 143 کوره دخی وقف مزبوره لزوم عارض اولغین بالاتفاق

138. İderim deyû. Tekmil-i cevâb itdikde hâkim mevki'ı sadr-i

139. Kitâb lâ-zâl hükme câriyen bi'l-hakki ve's-savâb

140. Efendi Hazretleri dahî tarafeynin kelâmına nazar ve cânib

141. Vakfı her vechile ûlâ ve uhrâ görüb vakf-ı mezbûrun

142. Lüzûmuna hüküm ve kazâ buyurmalarıyla İmam-ı A'zam Hazretlerine

143. Göre dahî vakf-ı mezbûre lüzûm 'ârız olmağına bi'l-ittifâk

Vakfiye No: 3553/26

144 وقف من بود لازم ومتحتم اولوب من بعد نقض و

145 انتقاضى محال وابطالى ممتنع الاحتمال اولدى

146 فمن بدله بعد ما سمعه فانما اثمه على الذين يبدلون

ان الله سميع عليم

147 حى ذلك وهو يوم شهر جمادى الاولى من شهر ربيع الثاني

148 وقف شهر من العرفى فلى الله على من

149 حى ذلك وهو يوم شهر جمادى الاولى من شهر ربيع الثاني

150 حى ذلك وهو يوم شهر جمادى الاولى من شهر ربيع الثاني

151 حى ذلك وهو يوم شهر جمادى الاولى من شهر ربيع الثاني

152 حى ذلك وهو يوم شهر جمادى الاولى من شهر ربيع الثاني

153 حى ذلك وهو يوم شهر جمادى الاولى من شهر ربيع الثاني

154 حى ذلك وهو يوم شهر جمادى الاولى من شهر ربيع الثاني

144. Vakf-ı mezbûre lâzım ve mütehattım olub min ba'di ve

145. İntikâzı mahâl ve ibtâlî mümteni'u'l-ihtimâl oldi.

146. "Fe-men bedde lehû ba'de mâ-semî'ahû fe innemâ ismühû 'ale'l-lezîne yübeddi-lûnehû inne'l-lâhe semî'un 'alîm"¹⁰

147. Cerâ zâlik fî ğurre Şehr-i Recebü'l-müreccib min şühûdi senete seb'a ve sittîn ve mieteyn ve elf (H. Recebü'l-müreccib 1267) (M. 1851)

148. Şühûdu'l-hâl

149. Hâcegân-i Dergâh-i Hümayun'dan Meveddetlü el-Hac Sadık Efendi

150. Lefke Müderrisi Meveddetlü el-Hac Emin Efendi

151. Maliyevi Bekir Efendi

152. Bafılı Kazıcık Mehmet Efendi

153. Köse Kethüdâzade el-Hac Hüseyin Ağa

154. Himmeti Efendi

¹⁰ Kuran-ı Kerim, Bakara 2/181 Anlamı: Her kim bunu işittikten ve kabullendikten sonra vasiyeti değiştirirse, günahı onu değiştirenleredir. Şüphesiz Allah (her şeyi) işitir ve (her şeyi) bilir.<http://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/bakara-suresi-2/ayet-181/diyaret-vakfi-meali-4>. 12.02.2018

VAKFIN ADI	: <i>HATİCEHATUN BİNT-İ HACI MUSTAFA AĞA</i>
<i>VAKFİYESİ (1272 H.-1856 M.)</i>	
VAKFIN SAHİBİ	: <i>HATİCE HATUN BİNT-İ HACI MUSTAFA AĞA</i>
VAKFIN MÜTEVELLİSİ	: <i>HAFİZ VEHBİ EFENDİ</i>
VAKFIN KONUSU	: <i>ZEYTİN AĞAÇLARI, PARA</i>
VAKFİYE NUMARASI	: 3554

Vakfiye No: 3554/1

- 1 حمد موفور و شکرنا محصور اول واقف امور جمهور تنزه عن
- 2 العجز والقصور حضرتینک درگاه اقدس و بارگاه مقدسینہ
- 3 معین و مقصور در کہ عرصہ کائنات انک وقف عامی و کافہ
- 4 مخلوقات و طبیف نور احسن و انعامیدر و عقود درود عظیم
- 5 الورد اول صاحب مقام محمود و مباح بزمکاه وجود و
- 6 مفتاح خرائن سخا و وجود جیب خدا رسول کبریا سید مرز

افینمز

1. Hamd-i mevfûr ve şükr-i nâ mahsûr ol vâkıf-i umûr-i cumhur tenezzehe [‘ani’l-‘acz]
2. El ‘acz ve’l-kusûr Hazretleri’nin der-gâh-i akdes ve bâr-gâh mukaddeslerine
3. Mu‘ayyen ve maksûrdır ki ‘arsa-i kâ’inâtânın vakf-ı ‘âmî ve kâffe’i
4. Mahlûkât vazîfehâr ihsân ve en‘âmıdır ve ‘ukûd-i dîrûd-i [‘amimü’l-vürûd]
5. El vürûd ol sâhibü makam-ı mahmud ve misbâh-i bezm-kâh-i vücûd ve
6. Miftâh-i hazâ’in-i sehâ ü cûd habîb-i hüdâ resûl-i kibriyâ seyyidimiz

Vakfiye No: 3554/2

- 7 افدبزم محمد مصطفی احمد مجتبی علیہ افضل الصلوات واکمل التحیات
 8 حضرت نیک ریاض مشاهد علیہ و حدائق مراقد جلیہ لری جانب
 9 اولسونکہ نظام بنی ادم انلرک شریعی ابلہ ثابت و دائمر
 10 ودخی ال واصحاب واولاد و احبابلرس اوزر لرینہ اوک
 11 ہربری طریق حقہ ہادی وسبل توفیقہ منادیلردر ضوالب

7. Efendimiz Muhammed Mustafa Ahmed-i Müctebâ ‘aleyh efzalü's-salavât ve ekmelü't-tahıyyât
 8. Hazretlerin riyâz-ı müşâhed ‘aleyh ve hadâ’ika-i merâkid-i celiyyeleri cânibine
 9. Olsun ki nizâm-ı benî Âdem onların şeri‘ati ile sâbit ve dâ’imdir
 10. Ve dahî âli ve ashâb ve evlâd ve ahhâbların üzerlerine olsun ki
 11. Her biri tarîk-i hakka hâdî ve sübül-i tevkîfe münâdilerdir rıdvânü'l-lâhi

Vakfiye No: 3554/3

12 تعا عليهم اجمعين اما بعد انبؤ وفيه جليل الشان وجريده

13 بديع العنوانك تخرير وانشاسه عمت وبادى تسطير وامكانه

14 سبب وداعى اولدر كه جزيره قبرسه واقع محروسه نفوسه

15 محمد نندن ابوقاوق باشا محله سنده ساكنه وذاتى ذيل

16 وثيقه ده محرر الاسك مسلمين تعريفه معرفه صبه الخيرات

12. Te'alâ 'aleyhim ecmaîn emmâ ba'd. İşbu vakfiyye-i celilü's-şân ve ceride-i

13. Bedi'ul-'üvvânın tahrîr ve inşâsına bâ'is ve bâdî ve tastîr ve imlâsına

14. Sebeb ve dâ'î oldur ki Cezire-i Kıbrıs'ta Mahruse-i Lefkoşa

15. Mahallâtından Ebu Kavuk Paşa Mahallesi'nde sâkine ve zâtı zeyl-i

16. Vesîkada muharrer el-esâmî müslimîn ta'rifleriyle ma'rufe sâhibetü'l-hayrât

17. وراغبۃ الحسنات خدیجہ خانون ابنۃ حاجی مطلقى اغا مجلس
18. شرعشرف انورده ذکرى آتی وقفہ لاجل السجیل متولى نصب
19. وتعبین ابدیکی حافظ وهبی افندی ابن عثمان افندی محضرندہ
20. اقرار صحیح شرعی واعتراف صریح مرعی ابدوب محروسہ مذکورہ
21. مضافاتندن دکر منڈک قضای قراسندن بودامیہ نام قریہ حدودہ

17. Ve rağıbetü'l-hasenât Hatice Hatun ibnete Hacı Mustafa Ağa meclis-i
18. Şer'î şerîf-i enverde zıkr-i âtî vakfına li-ecli't-tescîl mütevellî nasb
19. Ve ta'yîn eylediği Hafız Vehbi Efendi ibn-i Osman Efendi mahzarında
20. İkrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb mahruse-i mezkûre
21. Muzâfâtından Değirmenlik Kazası kurasından Podamya nâm kariyye hudûdunda

Vakfiye No: 3554/5

- 22 داهل يندقيه ترلاسنده دوت ساق و علي بها باغچه سنك قريبنده
- 23 دوت ساق و حصه كي ترلاسنده التي ساق و جفتك ترلاسنده
- 24 اون ساق و موصلی ترلاسنده اوج و سگيني ترلاسنده سكرنف
- 25 و نيقوله برلاسي کنارنده سكرنف دفعه جفتك ترلاسنده
- 26 يدي ساك جمعا الي ساق اراضي ميريه مذكوره ده مغروره اولوب

22. Dâhil Yandukya Tarlası'nda dört sâk ve Ali Paşa Bağçesinin kurbunda

23. Dört sâk ve Haseki Tarlası'nda altı sâk ve Çiftlik Tarlası'nda

24. On sâk ve Musili Tarlası'nda üç ve Sekkini Tarlasında sekiz sâk

25. Ve Nikola Tarlası kenarında sekiz sâk ve Fağa Çiftlik Tarlası'nda

26. Yedi sâk ki cem'an elli sâk arazi-i mîriyye'i mezkûrede mağrûse olub

Vakfiye No: 3554/6

- 27 ملك وحقم اولان زيتون اشجارمى واطيب مال
 28 وانفس منالمدن افراز وكمال امتياز ايله ممتاز ايدكيم
 29 بشوز غروش حسبته سد المتعال وطلبها لمرضاته فى كل
 30 الاحوال وقف صحيح شرعى مؤبد وجبس صريح مرعى
 31 محلد ايله وقف وجبس ايدوب مستويه شرط وتعيين
 32 ايلدكم اورنده قريه سى اهلاليدين منلا حسن بن مرجان

27. Mülk ve hakkım olan zeytün-i eşcârimi ve etyab-i mal

28. Ve enfüsi menâlimden ifrâz ve kemâl-i imtiyâz ile mümtâz eylediğim

29. Beş yüz guruş hasbete'l-lâhi'l-müte‘âl ve talebâ li-merzâtih fi [külli'l-ahvâl]

30. El-ahvâl vakf-ı sahîh-i şer‘i mü‘ebbed ve habs-i sarîh-i mer‘î

31. Muhalled ile vakf ü habs idüb şöyle şart ve ta‘yîn

32. Eyledim ki: Orunda Kariyyesi ahâlisinden Monla Hasan bin Mercan

Vakfiye No: 3554/7

- 33 نَم كِسْنَه وَقْفِيْن مَذْكُوْرِيْمَه مَتَوَلِيْ اُولُوْب اَشْجَار مَذْكُوْرَه نَكْ
- 34 بَعْدُ الْاَعْمَار مَنَافِع وَتَمَرَاتِنْدَن سَنَوِيْ التَّمَشِشْ غُرُوشْ
- 35 وَطَیْفَه تَوَلِيَّتْ اِخْذْ اَيْدُوْب بَاقِيْ هِرْ نَهْ مَقْدَارْ مَحْصُوْلْ
- 36 قَلُوْرَايْسَ مَحَلَّتْ مَذْكُوْرَه دَن اَيَا صُوفِيَه مَحَلَّه سَنَدَه كَاثَانَ
- 37 مَدْرَه سَهْ كَبِيْر وَصَغِيْرَكْ حَاوِيْ اُولَه قَهْرِيْ اَوْطَه لَرَكْ
- 38 سَكْنَه سِيْ بُولَانْ طُلَاْبَكْ مَطَالَعَه عِلُوْمْ نَافِعَه لَرِيْجُوْنْ

33. Nâm-ı kimisne vakfın mezkûriyetime mütevellî olub eşcâr-i mezkûrenin
34. Ba‘de’l-i‘mâr menâfi‘ ve semerâtından senevî altmış beş guruş
35. Vazife-i tevliyet ahz idüb bâkî her ne mikdar mahsul
36. Kalursa mahallât-ı mezkûreden Ayasofya Mahallesi'nde kâ'inân
37. Medrese-i Kebîr ve Sağîrin hâvî oldukları odaların
38. Sekenesi bulunan tullâbın mutâla‘a-i ‘ulûm nâfi‘ alarîçün

- 39 ایفاد قنادلارینه صرف اولنمق اوزره طلبه مومى
- 40 الیهه علی السویه توزیع و تقسیم اولسه و مومى الیهه
- 41 دخی کل سنه شهر ربیع ال اولده بر محله مجتمعی اولوقاری
- 42 حاله حضرت حواجه هر دوسر رسول کبریا علیه و علی
- 43 اله واصحابه افضل الصلوة و اتم التحیات افندیمرکت
- 44 کافه موجوداته عین رحمت و محض لطف و عنایت

39. İkâd-i kanâdillerine sarf olunmak üzere talebe-i mûmâ

40. İleyhime 'ale's-seviyye tevzi' ve taksim oluna ve mûmâ ileyhim

41. Dahî külli seniyyete Şehr-i Rabî'u'l-evvelde bir mahallede müctemi'in oldukları

42. Halde Hazreti hâce'i her d ü serâ rasûl-i kibriyâ aleyh ve 'alâ

43. Âlihi ve ashâbih efzalü's-salavâti ve etimmü't-tahıyyât Efendimizin

44. Kâffe'i mevcudâta 'ayn-i rahmet ve mahz-ı lütuf ve 'inâyet

- 45 اولان وراثت فيض منقبت سنيه لريني جامع مولود
- 46 شريف تعبير اولنان نظم بديع ولطيفي قرات
- 47 ايليوب حاصل اولان اجر و ثوابني روحه اهدا ايليور و بهر سنه
- 48 عيممة اليمنه ده موحى اليهم كذلك بالاتفاق عقد
- 49 انجمن عبادت ايد رك اوج ختم شريف قرات
- 50 ايليوب برينك ثوابني ليله رغائبه و برينك دخی

45. Olan velâdet-i feyz-i menkıbet seniyyelerini câmi‘ mevlüd-i

46. Şerîf ta‘bir olunan nazm-i bedî‘u latîfî kıra‘at

47. Eyleyüb hâsıl olunan ecr u sevâbını ruhuma ihdâ eyleyeler ve beher sene

48. ‘Amîmetü’l-meymenede mûmâ-ileyhim kezâlik bi’l-ittifak-ı ‘akd-i

49. Encümeyn ‘ibâdet iderek üç hatm-i şerîf kıra‘at

50. Eyleyüb birinin sevâbını Leyle-i Rağâ‘ibde ve birinin dahî

- 51 لیلہٴ جلیلہٴ قدردہ و برینک ثوابی دخی ختم نظم شریف
- 52 مذکورده روحہ اهدا ایلہ لر و مرقوم مندا حسن حیاندہ اولوقہ
- 53 وقف مذکوریمہ وظیفہٴ مشروحہ سیدہ متولی اولوب اخیرتہ انتقال
- 54 ایلدکده طلبہٴ مومی الہمک اک اعقل وارشد واصلی بولسان
- 55 برزات ستوده صفات وظیفہٴ مرقومہ سیدہ متولی اولہ و مبلغ

51. Leyle-i Celîle-i Kadirde ve birinin sevâbını dâhî hitâm-i nazm-i şerîf

52. Mezkûrda ruhuma ihdâ eyleyeler ve merkûm Monla Hasan hayatda oldukça

53. Vakf-ı mezkûrîme vazife-i meşrûhasıyla mütevellî olub ahirete intikâl

54. Eyledikde talebe-i mûmâ-ileyhimin en ‘akl ü erşed ve aslâhı bulunan

55. Bir zat-ı sûtûde sıfat-ı vazife-i merkûmesiyle mütevellî ola ve meblağ

Vakfiye No: 3554/11

- 56 مذکور بشبوز غروش دخی برسنه باید متولی مرقوم علی الثغاب
- 57 والتوالی اونی اون بر بچو حسابله اعمال وارباح اولنه رق
- 58 کل سنه مذکور شهر ربیع الاولده ابو قاقو پاشا محله کسنده
- 59 واقع مسجد شریفده نظم شریف مذکور قرأت اولنوب ورا علی
- 60 التعین تجوید حروفه مقتدر برکسه دخی بر ختم شریف تلاوت

56. Mezkûr beş yüz guruş dahî her sene bâbda mütevellî merkûm 'alâ't-te'âkub

57. Ve't-tevâlî onu on bir buçuk hesâbıyla i'mâl ve erbâh olunarak

58. Külli senete mezkûr Şehr-i Rabî'u'l-evvelde Ebu Kavuk Paşa Mahallesi'nde

59. Vâkı' mescid-i şerifde nazm-i şerif-i mezkûr kıra'at olunub velâ ['alâ't-ta'yîn]

60. E't-ta'yîn-i tecvîd-i hurûfa muktedir bir kimse dâhî bir hatm-i şerif tilâvet

Vakfiye No: 3554/12

- 61 ایدرک نظم شریف مذکور عقینده ثوابی والدہم فاطمہ و همشیرہم
 62 رحیمہ نام خاتونلر و اوغلوحسین نام کمنہ لکٹ روحلرینہ اھد
 63 اولنہ و مبلغ مرقوم بشیوز غروشک حاصل اولنہ تیشیش
 64 غروش ربیح و نماسندن قرق غروش مولود خواندرہ و سکر
 65 وعود و کلاب برالینہ صرف اولنہ و یکریمی بش غروش دخی
 66 ختم شریف مذکوری قرأت ایدن کمنہ یہ ویریلہ و اون

61. İderek nazm-i şerîf-i mezkûr akîbinde sevâbı vâlidem Fatıma ve hemşirem
 62. Rahime nâm Hatunlar ve oğlu Hüseyin nâm kimesnenin ruhlarına ihdâ
 63. Oluna ve meblağ-ı merkûm beş yüz guruşun hâsıl olan yetmiş beş
 64. Guruş ribh ü nemâsından kırk guruş mevlüdhânlara sükker
 65. Ve ‘ûd ve gülâb bahâlarına sarf oluna ve yığirmi beş guruş dahî
 66. Hatm-i şerif-i mezkûru kıra’at iden kimesneye virile ve on

Vakfiye No: 3554/13

67 غروش دخی و طیفه تولیت اولمق اوزره مرقوم منلا حسن

68 اخذ واستیفایلیه و مرقوم منلا حسن آخرته انفال ایندکه

69 ایاصوفیه جامع شریفنده مرقوم منلا حسن مؤذنلک جهته

70 کیم متصرف اولوریه و طیفه مرقومه سیده اول کسه دخی

67. Guruş dahî vazîfe’i tevliyet olmak üzere merkûm Monla Hasan

68. Ahz ü istifâ eyleye ve merkûm Monla Hasan ahirete intikâl itdikde

69. Ayasofya Cami-i Şerîfinde merkûm Monla Hasan'ın mü’ezzinlik cihetine

70. Kim mutasarrıf olur ise vazîfe’i merkûmesiyle ol kimesne dahî

Vakfiye No: 3553/14

71 نقود وقف مذکور بجه منولی اوله دیو تعین شروط و تبیین قیود

72 ایوب اشجار مذکوره ابده مبلغ مرقومی فارغاعن الشغل منولی

73 مغبره تسلیم و اولدخی وقفیت اوزره قبض و تسلیم و سلم

71. Nukûd-i vakf-ı mezbûreme mütevellî ola deyû. Ta’yîn-i şürût ve tebyîn-i kuyûd

72. İdüb eşcâr-i mezkûre ile meblağ-ı merkûme fârigan ‘ani’ş-şevâgil mütevellî

73. Mezbûre teslim ve oldahî vakfiyyet üzere kabz u teslim vesâ’ir

Vakfiye No: 3554/15

- 74 متوليدك اوفافده تصرفك كى تصرف ايدك ديدكه غبت
 75 التصديق الشرعى واقفه موى اليها سمت وفاقدن جانب
 76 خلافة توجه ايدوب ارض ميرى اوزرنده غرس اولنك
 77 اشجار حكم منقول تده اولوب ومنقول ومحول قسمك
 78 وقفيتى امام اعظم وامام ابو يوسف حضرتلرنيك عندلرند
 79 وقف نقود وضمنده اولك شرط وقبود عندالتمه التث
 80 النخاير عليهم رحمة الملك القدير صحيح اولمغله اشجار مذكوره

74. Mütevellilerin evkâfda mutasarrıfları gibi tasarruf eyledi diyerekde [gıbbe't-tasdîk]

75. E't-tasdîki's-şer'î vâkıfe-i mümâ-ileyhâ semt-i vifakdan cânib-i

76. Hilâfa teveccüh idüb arazi-i mîrî üzerinde ğars olunan

77. Eşcârî hükm-i menkûlatta olub ve menkûl ve mühavvel kısmının

78. Vakfiyyeti İmam-ı A'zam ve İmam-ı Ebu Yusuf Hazretleri'nin 'indelerinde

79. Ve vakf-ı nukûd ve zimmetinde olan şürût ve kuyûd 'inde'l-'Eimmeti's-Selâse-i

80. E'n-nehâir 'aleyhim rahmetü'l-mülkü'l-kadîr sahih olmakla eşcâr-i mezkûreden

Vakfiye No: 3554/16

- 81 قصريد وببلغ مذکورک ردید تنبيه شرعی اولنمق مطلوبدر
- 82 دیدکده منولی مومی الیه جواب باصوابه متصدیکه اولوب
- 83 اشجار مذکوره منقولات قبیلندن اولدیغی جای اشکال
- 84 دکلدر کن منقول منعارف اولوب و منقول منعارف
- 85 وقضینی امام محمد حضرتلری قنده صحیح والیوم عمل وفتو
- 86 امام مشار الیه حضرتلری قول شرعی اوزره اولدیغی ممالیر
- 87 ووقف نقود هر نقدر مشار الیه ائمه ننده حضرتلری

81. Kasriyyed ve meblağ-ı mezkûrun reddiyle tenbih şer'î olunmak matlubumdur

82. Didikde mütevellî mûmâ-ileyh cevâb-ı bâ savâba mütesaddî olub

83. Eşcâr-i mezkûre menkûlât kabîlinden olduğu cây-i eşkâl

84. Değildir. Lâkin menkûl müte'ârif olub ve menkûl müte'ârifin

85. Vakfiyyeti İmam-ı Muhammed Hazretleri'nin katında sahîh ve fetvâsı

86. İmam-ı Müşârun-ileyh Hazretleri'nin kavl-i şer'î üzere olduğu mimmâ lâ-yüradd

87. Ve vakf-ı nukûd her ne kadar müşârun-ileyhim E'imme-i Selâse Hazretleri'nin

Vakfiye No: 3554/17

88 عندلرندہ صحیح دکلہدہ کنن امام زفر دن امام الفارسی

89 روایتی اورزہ وقف نقود واکامفرع اولان شرط و

90 قیود صحیح وجائزدر دیو اشجار مذکورہ اید مبلغ مرقومی

رد و تسلیم

88. 'İndelerinde sahîh değilsede lâkin İmam-ı Züfer'den İmamü'l-Fârisi

89. Rivayeti üzere vakf-ı nukûd ve ona müteferri' olan şürût ve

90. Kuyûd sahîh ve câizdir deyu. Eşcâr-i mezkûre ile meblağ-ı merkûme

Vakfiye No: 3554/18

91 رد و تسلیمدن امتناع اید حاکم موقع کتاب لازل حکمہ

92 جاریاً بالحق والصواب حضرتلری حضورندہ مترافعانہ و ہریری

93 فصل جسمہ طالبین اولد قلمندہ حاکم مشار الیہ اسبق الدخہ

94 علیہ حضرتلری دخی اشجار مذکورہ اید مبلغ مرقومک امامین

91. Red ü teslimden imtinâ' ile hâkim mevki-i kitab lâ zâl hükme

92. Cârîyen bi'l-hak ve's-savâb Hazretleri huzurunda müterâfi'an ve her biri

93. Fasl u hasme tâliban olduklarında hâkim müşârun-ileyh esbeğal-lâhü ni'amehû

94. 'Aleyh Hazretleri dâhi eşcâr-i mezkûre ile meblağ-ı merkûmun İmameyn-i

Vakfiye No: 3554/19

95. مشار الیہما حضرتینک قول شریفی اورزہ صحت و فیضتہ
 96. حکم صحیح شرعی بیورد قدرندیکرہ واقضہ مومی الیہما اعادہ
 97. کلام ایدوب امام اعظم وامام زفر حضرتی قندہ صحت
 98. مستلزم لزوم اولیٰ مغلہ بنم ایچون باب رجوع مفتوحدر
 99. دیونکرار استرداد ایندیکرہ متولی رشید دخی جواب سدیدہ
 100. آغاز ایدوب مشار الیہما امام اعظم وامام زفر قندہ

95. Müşârun-ileyhâ Hazretleri'nin kavl-i şerifleri üzere sıhhât-i vakfiyyetine
 96. Hükm-i sahîh-i şer'î buyurduklarından sonra vâkıfe-i mûmâ-ileyhâ i'âde-i
 97. Kelâm idüb İmam-ı A'zam ve İmam-ı Züfer Hazretleri katında sıhhât-i
 98. Müstelzim lüzum olmamakla benim için bâb-ı rücu' meftûhdur
 99. Deyû. Tekrar istirdâd diyerekde müteveli-i reşîd dahî cevâb-ı sedîde
 100. Ağâz idüb müşârun-ileyhimâ İmam-ı A'zam ve İmam-ı Züfer katlarında

Vakfiye No: 3554/20

101. صحت مستلزم لزوم دكلسه ده امام ابو يوسف حضرتينك قنده
102. واقف مجرر وقف ديمكله و امام محمد حضرتي عنده تسليم
103. الى المنولى بولمغل وقف صحيح اولوب وصحت وقفيت لزومدا
104. مفارقت ايتامكله املك قول شريفيري اوزره حكم رجا
105. ايدرم ديدكده حاكم مشارالیه حضرتي وقفين مرقومينك

101. Sıhhâti müstelzim değilsede İmam-ı Ebu Yusuf Hazretleri'nin katında

102. Vâkıf mücerred vakfet demekle ve İmam-ı Muhammed Hazretleri 'inde teslim

103. İle'l-mütevelli bulunmakla vakıf sahîh olub ve sıhhât-i vakfıyyet lüzûmuna

104. Mufârakat itmemekle kavı-i şerifleri üzere hüküm recâ'

105. İderim diyerekde hâkim müşârun-ileyh Hazretleri vakfına merkûmeynin

Vakfiye No: 3554/21

- 106 لزوملرینه دخی حکم و قضاء و حکم سابقنی تنفیذ و امضا ایتملرله
- 107 وقف مزبور لایزم و متعین اولوب نقض و نقیضه مجال
- 108 محال وابطالی ممتنع الاحتمال اولدی فمن بدله
- 109 بعد مکلفه فانما انهم علی الدین یبدلونہ ان الله سمیع علیم
- 110 وجہی ذلک وحرره اوکطجمادی الاولی
سنه اثنين وسبعین وثمان
والف

106. Lüzumlarına dahî hüküm ve kazâ' ve hükm-i sâbıkânî tenfîz ve imzâ itmeleriyle

107. Vakf-ı mezbûr lâzım ve mütehattım olub nakz u nakîza mecâl

108. Mahâl ve ibtâlî mümteni' oldi "Fe-men bedde lehû

109. Ba'de mâ semî'ahû feinnemâ ismühû 'ale'l-lezîne yübeddilûnehû inne'l-lâhe semî'un 'alîm"¹¹

110. Ve cerâ zâlik ve hurrira fî evâsıt Cemâziye'l-evvel li-senete isneyn ve seb'in ve mieteyn ve elf. (H. Cemaziye'l-evvel 1272) (M. 1856).

¹¹ Kuran-ı Kerim, Bakara 2/181 Anlamı: Her kim bunu işittikten ve kabullendikten sonra vasiyeti değiştirirse, günahı onu değiştirenleredir. Şüphesiz Allah (her şeyi) işitir ve (her şeyi) bilir.<http://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/bakara-suresi-2/ayet-181/diyaret-vakfi-meali-4>. 12.02.2018

Vakfiye No: 3554/22

111. ~~بودالحی~~ شہود الحی
 112. مالیه و محمد افندی و مالیه و مندل سلیمان و دلال باشی احمد اغا
 113. و بورخانچی باشی دادرہ احمد اغا و ابسدائی احمد افندی
 114. و محضر باشی احمد اغا و محضر جوان محمد و یورغوزلی محضر حسین
 115. و غیر ہم الحاضرین

111. Şühûdü'l-hâl

112. - Mâliye Veli - ve Mâliye Veli - ve Dellâl Paşa
 Muhammed Efendi Monla Süleyman Ahmet Ağa

113. - ve Yorgancı Paşazade -ve İpsillâtı Ahmet
 Ahmet Ağa Efendi

114. -ve Muhzır Paşa - ve Muhzır -ve Yorgozlu
 Ahmet Ağa Çolak Muhammed Muhzır Hüseyin

115. Ve gayrihim ile'l-hâzirûn

VAKFIN ADI : *EMİNE BİNT-İ ABDÜLMÜTTALİP BİN ABDULLAH*
VAKFİYESİ (1303 H.-1886M.)
VAKFIN SAHİBİ : *EMİNE BİNT-İ ABDÜLMÜTTALİP BİN*
ABDULLAH
VAKFIN MÜTEVELLİSİ : *MAHMUT VEHBİ EFENDİ İBN-İ OSMAN EFENDİ*
VAKFIN KONUSU : *PARA*
VAKIF NUMARASI : *3558*

Vakfiye No: 3558/1

1 الحمد لله الذى اغفر خواص عباده بصرف اموالهم الى انواع الخير
2 واعانهم على اكتساب اصناف المحامد والمبرات والصلوة
3 والسلام على رسوله ونبيه محمد خير البريات وعلى آله واصحابه
4 الى يوم يستظل المرء تحت الصدقات اما بعد اشبوه وقفيه
5 جليل الشأن وجريد بدیع العنوانك تحریر وانشاسه
6 باری وتسطیر واملاسنه عادى اولدرکه قبريس خيره سنك

1. E'l-hamdülillâhillezî e'azzü havâs 'ibâdihî bisarfi emvâlihî ilâ envâ'i'l-hayrâti
2. Ve i'ânihî 'alâ iktisâbi esnâfi'l-mahâmid-i ve'l-müberrât ve's-salâtü
3. Ve's-selâmü 'alâ rasühî ve nebiyye Muhammed hayru'l-beriyât ve 'alâ âlihî ve ashâbih
4. "Îlâ yevme yestezillü'l-mer'ü tahte's-sadakâti."¹² emmâ ba'dü işbu vakfiyye-i
5. Celîlü's-şân ve ceride-i badî'u'l-ünvânın tahrîr ve inşasına
6. Bâdî ve testîr ve imlâsına hâdî oldur ki Kıbrıs Cezire'sinin

¹² Gümüşhanevi A. Z. [t.y], Râmûzü'l-Ehadis, İstanbul: Pamuk Yay. Hadis-i Şerif Anlam: İnsanlar arasında hesap görülünceye kadar herkes (kıyamet gününde) sadakasının gölgesindedir.

Vakfiye No: 3558/2

- 7 مرکز ولایتی اولان محروسه لفقوشه محلاتندن محمود
- 8 پاشا محله سی ساکنه لرندن صاحبه الخیرات و احسانت
- 9 امینه بنت عبدالمطلب بن عبدالله نام خاتون طرفندن
- وقف

7. Merkez vilâyeti olan Mahruse-i Lefkoşa mahallâtından Mahmud
8. Paşa Mahallesi sakinlerinden sâhibetü'l-hâyrati ve'l-hasanât
9. Emine bint-i Abdülmüttalib bin Abdullah nâm Hatun tarafından

Vakfiye No: 3558/3

- 10 وقف اتی الذکری اقرار و رجوعه و دعوی استراده
- 11 وکیل مسجل شرعی و علی حسن افندی نام کیمسه مجلس
- 12 شرع قویم شایخ الارکان و محفل دین مستقیم راسخ البیان
- 13 و واقفه مومی الیها امینه قدینک وقف اتی البیان لاجل

10. Vakf-ı âti'z-zikri ikrâr ve rücu'a ve da'vâ-yı istirdâda
11. Vekil-i müseccil Şer İsa oğlu Hasan Efendi nâm kimesne meclis-i
12. Şer'i kavîm şâmihu'l-erkân ve mahfil-i din-i müstakîm râsihu'l-beyanda
13. Ve vâkıfe-i mümâ-ileyhâ Emine Kadın'ın vakf-ı âti'l-beyâna [li-ecli't-tescîl]

Vakfiye No: 3558/4

- 14 التّسجیل متولی نصب و تعین الیدیکی جامع جدید محله سی
- 15 اہالیسندن محمد وہبی افندی ابن عثمان افندی
- 16 محضرہ بالوکالہ اقرار صحیح شرعی و اعتراف صریح مرعی
- 17 ایدوب موکلہم و والدہ مومی الیہا امینہ قدین اطیب
- 18 مالندن نقد رائج الوقت بیک غروش افراز و کمال
- 19 امتیاز الہ ممتاز ایدوب حسبہ للہ تعالیٰ و طلبا

14. E't-tescîl mütevellî nasb ve ta'yîn eylediği Cami Cedid Mahallesi

15. Ahâlisinden Mahmut Vehbi Efendi ibn-i Osman Efendi

16. Mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î

17. İdüb müvekkilem ve vâlidem mûmâ-ileyhâ Emine Kadın atyeb-i

18. Malından nakdi râ'icü'l-vakti bin gurusş ifrâz ve kemâl

19. İmtiyâz ile mümtâz idüb hasbete'l-lâhi te'âlâ ve taleben

Vakfiye No: 3558/5

- 20 لمضات ربه الاعلى بالخصوص التام و بمزيد الاهتمام
 21 وقف صحيح مؤبد و حبس صريح مخلص اليه وقف و حبس
 22 ايدوب شويله شرط و تعيين ايلديكي مبلغ مزبور بيك
 23 غروش بهر سنه على التعاقب و التوالى بوزره اون يكي
 24 غروش حسابيله يدمتولى اليه استرباح اولنوب بهر سنه

20. Li-merzâti rabbehü'l-a'lâ bi'l-hulûsi't-tâm ve mezîdü'l-ihtimâm

21. Vakf-ı sahîh-i mü'ebbed ve habs-i sarîh-i muhalled ile vakf u habs

22. İdüb şöyle şart ve ta'yîn eyledi ki: Meblağ-ı mezbûr bin

23. Guruş beher sene 'ale't-te'âkub ve't-tevâlî yüzde on iki

24. Guruş hasebiyle yed-imütevelli ile istirbâh olunub beher sene

- 25 ربيع الاول وياخود ربيع الآخره محمود پاشا محله سنه
 26 واقع قنلى مسجد ديمكه معروف مسجد شريفه فخر عالم وعالميا
 27 وعلت غائيه وجود كون ومكان عليه واصحابه صلوة الرحمن
 28 افندى حضرتلرندى عالمينه عين وعنايت ومحضه رحمت
 29 اولان ولادت عالمينكبت سنينه لربنى شامل مولود
 30 شريف تعير اولنور منظمه جليله قرات ايتديريله

25. Rabi'ul'l-ûlâ veyahûd rabi'u'l-âhirde Mahmud Paşa Mahallesi'nde

26. Vaki' Kanlı Mescid dimekle ma'ruf mescid-i şerifde Fahr-i Âlem ve âlemiyân

27. Ve 'illet-i gâ'ie-i vücûd kevn ü mekân 'aleyh ve ashâbih salavâtü'r-rahmân

28. Efendimiz Hazretleri'nin 'âlemine 'ayn ve 'inâyet ve mahz-ı rahmet

29. Olan velâdet 'âlimenkabet seniyyelerini şâmil mevlüd-i

30. Şerif ta'bir olunur menzûme'i celîle kıra'at itdirile

Vakfiye No: 3558/7

31. ومولود شريف عقيبده بر ختم شريف ويريله ومولود
 32. وختم شريفدن حاصل اولان اجر وثوابي اولافخير
 33. كائنات عليه افضل الصلوة واتر التحيات افد من حضرتك
 34. مبارك روح مقدسلىرنيه وسائر انبياء عظام
 35. ورسلكرام على نبينا وعليهم الصلوة والتسليمات
 36. حضرتك ارواح طيبه لرينه وال واولاد واصحاب

31. Ve mevlüd-i şerif ‘akibinde bir hatm-i şerif virile ve mevlüd
 32. Ve hatm-i şerifden hâsıl olan ecr u sevâbı evvela Fahr-i
 33. Kâ’inât ‘aleyh efdalü's-salavât ve etimmü't-tahiyyât Efendimiz Hazretleri'nin
 34. Mübarek ruh-ı mukaddeslerine ve sâ'ir enbiyâ'i 'izâm
 35. Ve Rasül-i Kiram ‘alâ nebiyyinâ ve ‘aleyhimü's-salavâti ve't-teslimât
 36. Hazretleri'nin ervâh-ı tayyibelerine ve âl ve evlâd ve ashâb

Vakfiye No: 3558/8

37. وتابعين وتبع تابعين رضوان الله عليهم اجمعين
 38. ارواح طيبه لرينه وواقف مومى البهائى والدينى
 39. وجميع اقرباء تعلقاتى ارواحلرينه وبعد وفاتها
- س

37. Ve tâbi‘în ve tebe‘i tâbi‘în rıdvânü'l-lâhi ‘aleyhim ecma‘în
 38. Ervâh-ı tayyibelerine ve vâkıf-i mûmâ-ileyhânın vâlideyn-i
 39. Ve cemî‘i akrabâ-i ta‘allukâti ervahlarına ve ba‘de vefâtihâ

Vakfiye No: 3558/9

- 40 كندی روحنه اهدا ایلیدلر ومبلغ مزبورلر
 41 سنوی حاصل اولان یوز یکریمی غروش ریج ونمادن
 42 مولود خوندلر اوتوز غروش ویریلر ومولود شریف ایچون
 43 سکر وگللاب وعود وسائر سینه الفمش غروش صرف
 44 اولنه وختم شریفی تلاوت ایدن حافظ افندی یکریمی غروش
 45 ویریلر وباقی اون غروش دخی وطیفه تولیت اوله وواقفه
 46 موی البهانک اوغلی حسن افندی وقف مزبوره متولی اوله
 47 بعد وفاته اولاد اولاد اولاد اولادی ذکورا واناثا وقف

40. Kendi ruhuna ihdâ eyleyeler ve meblağ-ı mezbûrun
 41. Senevî hâsıl olan yüz yigirmi gurus ribh ü nemâdan
 42. Mevlüdihânlar otuz gurus virile ve mevlüd-i şerif içün
 43. Şeker ve gülâb ve ûd ve sâ'ire sene altmış gurus sarf
 44. Oluna ve hatm-i şerifi tilâvet iden hâfız efendiye yigirmi gurus
 45. Virile ve bâki on gurus dahî vazife-i tevliyet ola ve vâkife-i
 46. Mümâ-ileyhânın oğlu Hasan Efendi vakf-ı mezbûre müteveli ola.
 47. Ba'de vefâtihi evlâd-ı evlâd-ı evlâd zükûr ev inâsen vakf-ı

Vakfiye No: 3558/10

- 48 مزبورہ متولی اولہ وبعد الانقراض قرى عایشہ خانم وبعد
 49 وفاتها ديكر كرمه سی نظيفه خانم وبعد وفاتها ديكر قرى
 50 حنيفه خانم متولى اولہ وبعد وفاتها اولاد اولاد اولاد
 51 اکبر وارشدی متولی اولہ وبعد الانقراض مذکور مسجد شریف
 52 متوليسى وقف مزبورہ متولی اولہ والحاصل وقف مزبور
 53 تمادی واجراسنه بذل همت اولنه ديوتعين شروط
 54 وتبين قيود برله مبلغ مزبور بيك غرضي فارغا عن الشغل

48. Mezbûre mütevellî ola ve ba'de'l-inkırâz kızı Âişe Hanım ve ba'de
 49. Vefâtihâ diğer kerimesi Nazife Hanım ve ba'de vefâtihâ diğer kızı
 50. Hanife Hanım mütevellî ola ve ba'de vefâtihâ evlâd-ı evlâd-ı evlâdının
 51. Ekber ve erşedi mütevellî ola ve ba'de'l-inkırâz mezkûr mescid-i şerif
 52. Mütevellisi vakf-ı mezbûre mütevellî ola ve'l-hâsıl vakf-ı mezbûrun
 53. Temâdi ve icrasına bezl-i himmet oluna deyû. Ta'yîn-i şûrût
 54. Vetebyîn-i kuyût berle meblağ-ı mezbûr bin fâriğan ani's-şevâgil

Vakfiye No: 3558/11

- 55 متولى مومى اليه تسليم اولدخى وقفيت اوزره قبض
 56 والتسليم ايلديكدن نضكه ويكل واقفه مومى اليه حسن
 57 افدى وقف نقود وضمنه اولان قيود وشروط ائمه
 58 ثلثه كرام اسكنهم الله تعالى فى دار السلام حضراتى
 59 عند لرنده باطل اولمغله وقف مزبور دن بالوكالده
 60 رجوع ايلدم متولى مومى اليه مبلغ من كوربك غروشى
 61 موكله م واقفه مومى اليها ايجون باكدرد
 62 وتسليم ايلسون ديود عوى ومتولى مومى اليه

55. Mütevellî-i mümâ-ileyhe teslim oldahî vakfiyyet üzere kabz

56. Ve't-tesellüm eyledikten sonra vekîl vâkife-i mümâ-ileyh Hasan

57. Efendi vakf-ı nukûd ve zımnında olan kuyûd ve şürût e'imme-i

58. Salâse-i Kirâm eskinehümü'l-lâhü te'alâ fî dâru's-selâm hazreti

59. 'İndelerinde bâtil olmağla vakf-ı mezbûrdan bi'l-vekâle

60. Rücu' eyledim mütevellî-i mümâ-ileyh meblağ-ı mezkûr bin guruşu

61. Müvekkilem vâkife-i mümâ-ileyhâ için bana red

62. Ve teslîm eylesün deyu. Da'vâ ve mütevellî-i mümâ-ileyh

Vakfiye No: 3558/12

- 63 جوابندہ فی الحقیقہ لدی الامۃ بشوق نفوذ منوال
 64 مشروح اوزرہ در لکن جنت مقرا امام زفر حضرتند
 65 امام انصاری روایتی اوزرہ وقف نفوذ وضمنہ اولاد
 66 شروط و قیودک صحیحی مقرر در دیو تسلیمدن امتناع
 67 ایدوب المحاکم الموضح صدر الوثیقہ بر شحات اقلامہ
 68 الانیقہ حضرتلی حضورند مترافعان وهریری
 69 متغاسنجه فصل و جسمه طالبان اولد قلندہ حاکم

63. Cevâbında fi'l-hakîka lede'l-E'imme-i Salâse vakf-ı nukûd minvâl-i

64. Meşrûh üzeredir. Lâkin cennet makar İmam-ı Züfer Hazretleri'nden

65. İmam-ı Ensârî rivâyeti üzere vakf-ı nukûd ve zımnında olan

66. Şürût ve kuyûdun sıhhatî mukarrerdir deyû. Teslimden imtina'

67. İdüb e'l-hâkimü'l-muvaşşah sadru'l-vesîka ber-reşehâti [aklâme'l-anîka]

68. E'l-anîka Hazretleri huzurunda müterâfi'an ve herbiri

69. Mübteğâsınca fasl ü hasme tâliban olduklarında hâkim

- 70 مومى اليه ادامة خيرى اولاً وابقاى وقفى احرى كوروب
 71 عالماً باخلاف الجارى بين الائمة الاسلاف وقف
 72 مزبورك امام زفر رأى منيرى اوزره صحنه حكم
 73 صحيح شرعى وقضائى صريح مرعى ايلد كد نضكره وكيل مومى
 74 اليه تكرار نزاعه شروع وبسط مقدماته رجوع ايدوب
 75 اگرچه نفوذ مذکورہ نك صحت وقيمتى حكم حاكم ايله
 76 صحيحه اولدى لكن امام اعظم ابو حنيفه حضرتلى
 77 قتنده صحت مستلزم لزوم اولما مغلّه و فقدان رجوعه

70. Mumâ-ileyh edâme hayri ûlâ ve ibkâ-yi vakf-ı uhrâ görüb

71. 'Âliman bi'l-hilâfi'l-cârî beyne'l-e'imme'l-eslâf vakf-ı

72. Mezbûrun İmam-ı Züfer ra'-yi münîri üzere sıhhâtine hükmi-i

73. Sahîh-i şer'î ve kazâ-yı sarîh-i mer'î eyledikten sonra vekîl-i mûmâ

74. İleyh tekrar niza'a şürûh ve bast mükaddimâta rücu' idüb

75. Eğerçe nukûd-i mezkûrenin sıhhât-i vakfiyyeti hükmi-i hâkim ile

76. Sahîha oldi. Lâkin İmam-ı A'zam Ebu Hanife Hazretleri

77. Katında sıhhât-i müstelzim-i lüzum olmamağla vakfdan rücu'a

Vakfiye No: 3558/14

- 78 مکت وفسخ وابطاله قدرت اولمغین وقف مزبور
 79 بو وجهله بالوکاله رجوع ایتدم دیونکرار دعوی
 80 استرار اید بچک متول دخی جوابه تصدی ایدوب
 81 اگرچه امام مشارالیه رحمة الله تعالی علیه قول شریفی
 82 اوزره صحت لزومی مستلزم دکلدر لکن امامین هئامین
 83 ابو یوسف ابن ابراهیم الامام الثانی و امام الثالث
 84 محمد بن حسن الشیبانی مذهب شریفلریده صحت

78. Miknet ve fesh u ibtâle kudret olmağın vakf-ı mezbûrden

79. Bu vechile bi'l-vekale rücu' itdim deyû. Tekrar da'vâ-yı

80. İstirdâd idicek mütevellî dahî cevâba tasaddî idüb

81. Eğerçe İmam-ı müşârun-ileyh rahmetü'l-lâhi te'âlâ 'aleyh kavî-i şerîfî

82. Üzere sıhhât-i lüzûmî müstelzim değildir. Lâkin İmameyn-i Hüameyn-i

83. Ebu Yusuf ibn-i İbrahim e'l-İmamü's-Sânî ve İmamü's-Sâlis

84. Muhammed Hasen e's-Şeybanî mezheb şeriflerinde sıhhât

- 85 لزومدن غير مفار قدر ديونكار مرافعه و مرق بعد
 86 اخري مدافعه ايدوب قضاء سابق احكام رجاسيله
 87 لزوم وقفه دخي قضا التماس ايديجك حاكم مومي اليه
 88 متولي مهني اليه موافقت بيوروب وقف مذكور
 89 لزومنه دخي حكم صحيح شرعي وقضاء صريح مرعي
 90 ايتيكن من بعد حكم حاكم مومي اليه بلله وقف مزبور
 91 صحيح ولازم اولوب نقض و تحويلي محال و تبديل تعضي

85. Lüzumdan gayr-i müferrakdır deyû. Tekrar murâfa'a ve merrat ba'de

86. Uhrî müdaf'a idüb kazâ'i sâbikî ahkâm recasıyla

87. Lüzûm vakfe dahî kazâ-i iltimas idecek hâkim mûmâ-ileyh

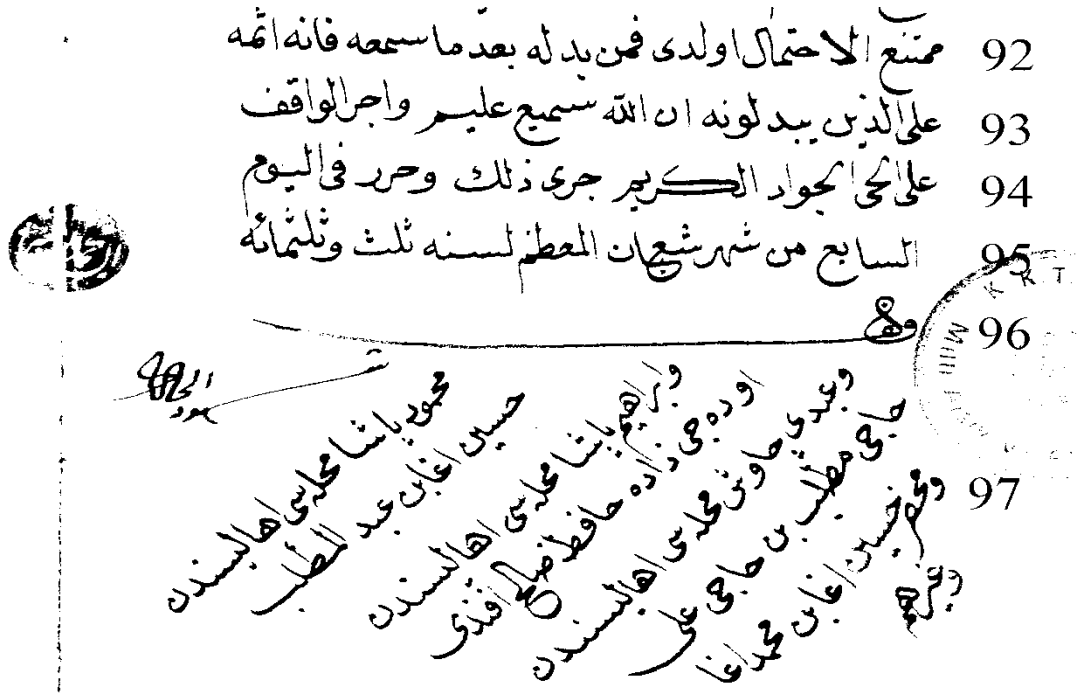
88. Müteveli-i mûmâ-ileyhâ muvâfakat buyurub vakf-ı mezkûrun

89. Lüzûmuna dahî hükm-i sahîh-i şer'î ve kazâ'i sarîh-i mer'î

90. İtmeğin min ba'di hükm-i hâkim mûmâ-ileyh ile vakf-ı mezbûr

91. Sahîh ve lâzım olub nakz ve tahvîl-i mahâl ve tebdîl ve tağyîr

Vakfiye No: 3558/16

92. Mümteni‘u'l-ihtimâl oldi. “Fe-men bedde lehûBa‘de mâ semi‘ahû feinnemâ

93. Ale'l-lezîne yübeddilûnehû inne'l-lâhe semî‘un ‘alîm.”¹³Ve ecru'l-vâkîf

94. Ale'l-hayyi'l-cevâdi'l-kerim cerâ zâlik ve hurrira fi'l-yevmi

95. E's-sâbi‘u min Şehr-i Şa‘bânî'l-mu‘azzam li-senesülüsü ve sülüsümâ‘e

96. Ve elf. (H.Şa‘bânî'l-mu‘azzam1303) (M. 1886).

Şühûdü'l-hâl.

97. Mahmud Paşa ahâlisinden Hüseyin Ağa bin Abdülmüttalib.

-Ve İbrahim Paşa Mahallesi ahâlisinden Odacızade Hafız Salih Efendi.

-Ve Abd-i Çavuş Mahallesi ahâlisinden Hacı Muttalib bin Hacı Ali.

- Ve Muhzır Hüseyin Mehmed Ağa.

-Ve gayrihim.

¹³ Kuran-ı Kerim, Bakara 2/181 Anlamı: Her kim bunu işittikten ve kabullendikten sonra vasiyeti değiştirirse, günahı onu değiştirenlerdir. Şüphesiz Allah (her şeyi) işitir ve (her şeyi) bilir.<http://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/bakara-suresi-2/ayet-181/diyaret-vakfi-meali-4>. 12.02.2018

SONUÇ

Osmanlı Devleti fethettiği yerlerde hemen iskân ve bayındırlık faaliyetlerinde bulunmuş, halkın yararına hizmet eden sosyal, kültürel, dini ve hayri müesseseler inşa etmiştir. Osmanlı vakıf sistemini oluşturan vakıflar dini, hayri ve sosyal hayatın temel kurumu olmasının yanı sıra kültür, eğitim, sağlık, mali, sosyal yardım ve yatırımlar vb. alanlarda önemli işlevlere sahip kurumlar olarak göze çarpmaktadır. Günümüzdeki Sosyal Devlet anlayışının gerektirdiği sosyal refah dağıtma işlevini, vakıf kurumlarının yerine getirdiği bilinen bir gerçektir.

Osmanlı, Kıbrıs'nın fethinden hemen sonra birçok amaca yönelik vakıflar kurmuş, bu vakıflar günümüze kadar Kıbrıs Türk Toplumunun dini, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarına cevap vermiştir. Karşımıza su kuyuları, su kanalları, su kemerleri, değirmenler, mektepler, cami ve müştemilâtı, çeşme, han, hamam, çiftlik, sarnıç, sebil vb. daha nice yapıtlarla çıkan vakıf eserleri Kıbrıs Türk Toplumunun güzide bir kurumu olan Kıbrıs Vakıflar İdaresi tarafından yaşatılmaktadır.

Kıbrıs'ın Osmanlı döneminden başlayarak sosyal, kültürel ve ekonomik yaşama şekil verip zenginlik katan ve bu özellikleriyle derin izler bırakan vakıf eserleri ile bunların hukuki dayanağı olan vakfiyelerin Kıbrıs Türkü'nün adanın asli unsurlarından biri olduğunu kanıtlayan belgeler olduğunu ileri sürmek yanlış olmayacaktır.

Kültürel mirasımız olan vakıf eserlerini tanımak, korumak ve yaşatmak hepimizin asli görevi olmalıdır. Bu bilinç ve düşünceye sâhip bireyler, toplumsal hayatın çeşitliliği içerisinde, bu mirası en güzel şekilde koruyacak ve gelecek nesillere aktaracaktır. Böyle bir etkinlik, çalışma, yüzyıllarca sürecektir. Vakıf sevgi ve duygusundan yoksun, bilinçsiz ellerin sorumsuzca yok ettiği bu kültür mirasımız, böyle bir etkinlik içerisinde yer almanın verdiği hazla yüklenen, bilinçli gönüllere sahip, bilinçli ellerde daima yükselecektir.

Osmanlı vakıf uygulamasında taşınmaz mal vakıflarının en önemli kısmını toprak vakıfları oluşturuyordu. Özel mülkiyet altındayken vakfedilen ve devletin mülkiyetini elinde tutup vakfettiği topraklar olmak üzere iki uygulama sistemi vardı.

Kıbrıs vakıf belgeleri incelendiğinde ise vakfa konu olan mal ve mülklerin, ekonomik değeri olan bütün hakların, değişik değer ve türleri görülebilmektedir. Çalışmaya konu olan vakıf eserlerin konusunu para, zeytin ağaçları, su hakkı, bahçe ve çiftlik oluşturmaktadır. Osmanlının vakıf sistemine yaptığı en önemli katkılardan

birisi de para vakıflarıdır. Küçük tasarruf sahipleri, esnaf loncaları, mahalleler, köyler aralarındaki dayanışmayı güçlendirmek, risk ve refahı paylaşabilmek için birçok para vakıfları kurmuşlardır. Diğer yandan faizin yasak olduğu bir ortamda küçük üretim birimleri, ihtiyaç duydukları krediyi daha ucuza ve kolayca erişebilme imkânına sahip olmuşlardır. Vakfa konu olan paraların işletilmesi yani paranın vakfedilmesi İslam Ticaret Hukuku'nda muamele-i şer'iyile usulüne benzetilerek hoş karşılanmasa da, meşru olup olmaması tartışılrsa da o dönemin iktisadi hayatında, finansman kaynağı işlevi görmesi bakımından oldukça önemlidir (Kurt, 2015).

Osmanlıda her hayır müessesesinin bir vakfiyesi bulunup bu vakfiyelerde hayır kurumunun çalışma şekli, nasıl işleyeceği, geliriyle hayır faaliyetlerinin yürütülmesini sağlayacak vakıf konumundaki menkul yâda gayri-menkuller detaylı bir şekilde yer almaktaydı. Mevcut çalışmaya konu olan vakıf belgelerinin çiftlik, para, ağaçlara ve bahçelere kadar gelir getirici menkulleri ve gayrimenkulleri bulunup bunlardan sağlanan gelirler daha çok mevlid-i şerif okutmak ve vakıf sahibinin sözünü ettiği ilgili yerlere ve kişilere harcanmıştır. Osmanlı Arşiv Hazinesi'nin en önemli belgelerinden olan vakfiyelerde tarla, çiftlik, bağ, bahçe vb. alan ve arazilerin birim ölçüsü olarak dönüm yazılmasına karşılık bazen adet ve evlek şeklinde yazıldığı bilinmektedir. Bu araştırmada yer alan vakfiyelerde birim ölçüsü olarak dönüm kullanılmıştır.

Osmanlı Kıbrıs Vakfiyelerinin içeriğine bakıldığında genellikle zeytin, dut, incir, harup ağaçlarının vakfedildiği görülmektedir. İsmi geçen bu ağaçların sıkça vakfedilip yazılmalarından da adada yaygın olarak bulunduğu anlaşılmaktadır. Nitekim Hatice Hatun Bint-i Hacı Mustafa Ağa Vakfı'nın konusunu da zeytin ağaçları oluşturmaktadır.

Vakfiyelerde yer alan ağaçların yazımında birim ölçüsü olarak bazen adet, dip, kök, sak kullanılmış olup; araştırması yapılan söz konusu bu vakfiyelerde ise birim ölçüsü olarak (sak) kullanılmıştır.

Vakıf eserleri üzerinde yapılacak her türlü çalışma neticesinde ortaya çıkacak yeni bilgiler, uluslararası arenada Kıbrıs Türkü'nün savunduğu haklı mülkiyet mücadelesini, bir kez daha teyit edecek ve Kıbrıs'ın Osmanlı geçmişini araştırmak arzusunda olan araştırmacılara yeni kaynak sağlayacaktır. Dolayısıyla bu çalışmanın, vakıf belgeleri ve Kıbrıs tarihi konusunda araştırma yapmak isteyen araştırmacılara, birinci el kaynak sunması hasbiyle önemli katkılar koyacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akmaral, K. (2004). *Akritas Plânı ve Kıbrıs*. İstanbul: Karınca Yay.
- Alasya, H. F. (1964). *Kıbrıs'ta Türkler*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü
- Alasya, H. F. (1988). *Tarihte Kıbrıs*. Ankara: Kıbrıs Türk Kültür Derneği Genel Merkezi
- Alasya, H. F. (2002). Kıbrıs (İngiliz İşgali ve İdaresi). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi/DİA*, 25, İstanbul: TDV Yay.
- Altan, M. H. (1986). *Belgelerle Kıbrıs Türk Vakıflar Tarihi (1571-1974)*. I, Lefkoşa: Kıbrıs Vakıflar İdaresi Yay.
- Ana Yayıncılık A.Ş. (1990). Vakıf. *Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi*, 21, İstanbul: Ana Yayıncılık A.Ş ve Encyclopaedia Britannica, INC.
- Armaoğlu, F. (2010). *20. Yüzyılın Siyasi Tarihi*. İstanbul: Alkım Yay.
- Atun, A. F. (2002). Kıbrıs Meselesi'nin Görünmeyen Yüzü: Batılı Devletler. *AB ve Kıbrıs Bugünü ve Geleceği*. İ. K. Ülger ve E. Efegil (Ed.), 69-95. İstanbul&Lefkoşa: Gündoğan Yayınları&Akdeniz Haber Ajansı Yay.
- Bağışkan, T. (2005). *Kıbrıs'ta Osmanlı-Türk Eserleri*. Lefkoşa: Kuzey Kıbrıs Müze Dostları Derneği.
- Bozkurt, İ. (2002). Kıbrıs'ın Tarihine Kısa Bir Bakış. 33-43, *AB ve Kıbrıs Bugünü ve Geleceği*. İ. K. Ülger ve E. Efegil (Ed.). İstanbul&Lefkoşa: Gündoğan Yayınları&Akdeniz Haber Ajansı Yay.
- Bozkurt, İ. (2012). Kıbrıs Türk Halkı'nın Var Oluş Savaşımı ve Devletleşme Süreci. *2011 Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti "Fırsatlar ve Tehditler"*. S. Tamçelik (Ed.) 25-41, Ankara: Eko Avrasya Yay.
- Develioğlu, F. (2008). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yay.
- Dinç, G. (2010). *Osmanlı Yönetiminde Kıbrıs (1800-1839)*. Doktora Tezi, Antalya: Akdeniz Üniversitesi.
- Dündar, R. (1998). *Kıbrıs Beylerbeyliği (1570-1670)*. Doktora Tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Gazioğlu, A. C. (2000a). *Kıbrıs'ta Türkler 1570-1878*. Lefkoşa: Kıbrıs Araştırma ve Yayın Merkezi.
- Gazioğlu, A.C.(2000b). *İngiliz Yönetiminde Kıbrıs. Son İki Yıl (1958-1960). Enosis Çemberinden Kıbrıs Cumhuriyeti'ne*. Ankara: Kıbrıs Araştırma ve Yayın Merkezi.
- Gümüşhanevi A. Z. [t.y]. *Râmûzü'l-Ehadis*. İstanbul: Pamuk Yay.

- Halaçoğlu, Y. (1993). Osmanlı Dönemi'nde Kıbrıs'ta İskan Siyaseti. *Kıbrısın Dünyu Bugünü Uluslararası Sempozyumu Bildirileri*, 57-62, Ankara: DAÜ ve Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yayınları.
- Hill, G. (1952). *A History of Cyprus, IV. The Ottoman Province. The British Colony*. Cambridge: Cambridge University Press.
- <http://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal>. 12.02.2018
- Kayaoğlu, İ. (1997). Vakıflar (Doğuşu ve Gelişmesi). *Diyanet Dergisi*. XIV(1), 52-56.
- Kıbrıs Eski Eserler ve Müzeler Dairesi Müdürlüğü, (1982). *Kıbrıs'ta Türk Eserleri*. Lefkoşa: Eski Eserler ve Müzeler Dairesi Müdürlüğü Yayını.
- Kıbrıs Vakıflar İdaresi [t.y]. *Kıbrıs Vakıflarının Kısa Tarihi*. <http://www.evka.gov.tr/site/sayfa.aspx? pkey=2>. 15.05.2018
- Kurt, İ. (2015). *Para Vakıfları. Nazariyat ve Tatbikat*. İstanbul: İSAV.
- Komisyon (2013). *Hadislerle İslam*. 1-7, Ankara: DİB Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı.
- Küçükdağ, Y.(1999). Kıbrıs Tekke ve Zaviyeler. *İkinci Uluslararası Kıbrıs Araştırmaları Kongresi Bildirileri*, 381-402, Gazimağusa: Doğu Akdeniz Üniversitesi Kıbrıs Araştırmaları Yayınları.
- Onurkan Samani, M.(1999). *Kıbrıs Türk Milliyetçiliği*. İstanbul: Bayrak Matbaası,
- Onurkan Samani, M. (2007). *Kıbrıs'ta Bir Sömürge Kurumu: Kavanin Meclisi (1882-1931)*. Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Önalp, E. (2007). *Geçmişten Günümüze Kıbrıs*. Ankara: Berikan Yay.
- Orhonlu, C.(1987). *Osmanlı İmparatorluğu'nda Aşiretlerin İskanı*. İstanbul: Eren Yayıncılık.
- Özdamar, M. (1985). Vakfetmek. *Vakıflar Dergisi*, (XIX), 5-10.
- Özkul, A.E. (2005). *Kıbrıs'ın Sosyo-Ekonomik Tarihi*. İstanbul: İletişim Yay.
- Öztoprak, İzzet. (1998). Kıbrıs'ta 1931 İsyanı ve Yankıları, *Belleten*, LXII, 233, 207-235.
- Samani, H. (2006). *Tanzimat Döneminde Kıbrıs (1839-1878)*. Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Şeker, M. (2007). *İslam'da Sosyal Dayanışma Müesseseleri*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yay.
- Tekakpınar, K., Doğasal, D. (1991). *Dr. Fazıl Küçük (1906-1984)- I-II*. Lefkoşa: Dilhan Offset.

- T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü. (2000). *Osmanlı İdaresinde Kıbrıs (Nüfusu-Arazi Dağılımı ve Türk Vakıfları)*. Ankara:Başbakanlık Basımevi.
- Tuncer, H. (2005). *Kıbrıs Sarmalı (Nasıl Bir Çözüm)*. Ankara: Ümit Yayıncılık.
- Yediyıldız, B. (1993). *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*. İstanbul: Çağ Yay.
- Yediyıldız, B. (2012). Vakıf. *İslam Ansiklopedisi*, 42, 479-486, İstanbul: TDV İslam Araştırmaları Merkezi.
- Yeğin A. (2013). *İslamî-İlmî-Ebedî-Felsefî Yeni Lügat*. İstanbul: Hizmet Vakfı Yay.
- Zia, N. (1975). *Kıbrıs'ın İngiltere'ye Geçışı ve Adada Kurulan İngiliz İdaresi*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.

ÖZ GEÇMİŞ

CV – HÜSEYİN ÇETEKAYA- MANİSA (1983)

Sürekli Adresi:

Atatürk Cad. No: 4 İnönü
Gazimağusa/ KKTC
Telefon: 0 (548) 843 10 14
Cep tel: 0 (554) 571 46 00
E-posta: cetekaya_45@hotmail.com

İş Adresi:

T.C. Lefkoşa Büyükelçiliği Din Hizmetleri
Müşavirliği İnönü Köyü Din Görevlisi
Tel: (0392) 229 22 20

EĞİTİM BİLGİLERİ

2016-Halen

**Yakın Doğu Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü, KKTC**

“Osmanlı Paleografyası Ve Arşivcilik Eğitimi” alanında
Yüksek Lisans (Master)

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, Eskişehir

İkinci Üniversite Lisans Sosyoloji Bölümü 4. Sınıf

Akademik Başarı: 3, 5 / 4,00

2015

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Akademik Başarı: 3, 33 / 4,00

2001-2002

Manisa / Kula Halit Tokul İmam-Hatip

Lisesi

Diploma Notu: 4,88 /5,00

SERTİFİKA, BECERİ VE YETENEKLER

- a. Yakın Doğu Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Pedagojik Formasyon Eğitim Sertifikası (2015)

DiĞER BİLGİLER

Sosyal Aktiviteler

- Memur-Sen Konfederasyonu Diyanet-Sen (aktif üye)

Kişisel Özellikler

- Sosyal,
- Takım çalışmasına ve iş birliğine uyumlu,
- Girişken,
- Gözlemci,

Kariyer Hedefim:

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Osmanlıca Paleografyası ve Arşivcilik Yüksek Lisans Programında edindiğim bilgi ve tecrübemle, yeterlilik düzeyi yüksek kişiliğe sahip olarak hizmet ettiğim ve edeceğim kurumlara olumlu yönde katkıda bulunmak ve akademik çalışmalarına devam etmek.

EKLER

EK- 1. Vakıf Belgelerinde Geçen Yer-Mekân İsimleri

YER-MEKÂN İSİMLERİ	SAYFASI
Abd-i Çavuş Mahallesi	96
Alagadi Tarlası	49, 50
Ali Paşa Bağçesi	67
Alonoya Tarlası	50
Ayasofya Cami	75
Ayasofya Mahallesi	27, 69
Baf	62
Büyük Bahçe	50
Cami Cedid Mahallesi	85
Cezire-i Kıbrıs	49, 65,
Çiftlik Tarlası	67
Değirmenlik Kazası	66
Ebu Kavak Paşa Mahallesi	65, 73
Fağa Çiftlik Tarlası	67
Frank Tarlası	49
Fücünü Tarlası	51
Hâcegân-i Dergâh-ı Hümayun	62
Hacı Ömer Çiftliği	48
Haseki Tarlası	67
İbrahim Paşa Mahallesi	96
İpsillât	82
Kanlı Mescit	87
Karaman	27, 37
Kıbrıs Ceziresi	83
Köprü Tarlası	50
Kütübhâne-i Âmire	46, 52, 54
Lefke	62
Mahmud Paşa Mahallesi	84, 87, 96

Mahruse-i Lefkoşa	27, 65, 84
Medrese-i Cedide	52
Medrese-i Kebir ve Sağır	69
Mersini Tarlası	49
Mikşa Tarlası	49
Musili Tarlası	67
Nefise Hacı Ömer Bağçesi	50
Nikola Tarlası	67
Orunda Kariyyesi	68
Ova Tarlası	51
Piskobu Kasabası	48
Podomya	66
Rammadicine Tarlası	50
Sarı Mehmet Bağçesi	50
Sekkini Tarlası	67
Yandukya Tarlası	67
Yorgoz	82

EK-2. Vakıf Belgelerinin Mal Varlıkları

NO	VAKFIN İSMİ	BULUNDUĞU YER	MAL VARLIĞI
01	FADİME KADIN BİNT-İ MEHMED EFENDİ KARAMANÎ	Lefkoşa	1.500 gurus para
02	KIBRIS ŞEHBENDERİ EL-HAC ÖMER EFENDİ	Piskobu Kasabası	(Hacı Ömer Çiftliği: 68 dönüm tarla, 15 dönüm bağçe) -Mikşa Tarlası dimekle ma'rûf tahminen 18 dönüm, -Mersini Tarlası dimekle ma'rûf tahminen 9 dönüm, -Frank Tarlası dimekle ma'rûf tahminen 9 dönüm, -Alagadi Tarlası dimekle ma'rûf tahminen 7 dönüm, -Alagadi Tarlası dimekle ma'rûf tahminen 6 dönüm, -Alagadi Tarlası dimekle ma'rûf tahminen 3 dönüm, -Rammadicine Tarlası dimekle ma'rûf tahminen 6 dönüm, -Alonoya Tarlası dimekle ma'rûf tahminen 5 dönüm, -Köprü Tarlası dimekle ma'rûf tahminen 5 dönüm, -Nefise Hacı Ömer Bağçesi dimekle ma'rûf tahminen 12 dönüm dut bağçesi, - Sarı Mehmed Bağçesi dimekle ma'rûf tahminen 1 dönüm dut bağçesi, -Büyük Bağçe dimekle ma'rûf tahminen 2 dönüm dut bağçesi, -15'te/18,5 saat ma-i câri,

			<i>-Hakk-ı şürbi olmak üzere harkıyla beraber Fücünü Tarlası demekle ma 'rûf tahminen 18 dönüm, -Hakk-ı şürbsüz Ova Tarlası.</i>
03	HATİCE HATUN BİNT-İ HACI MUSTAFA AĞA	Değirmenlik Kazası, Podamya nâm Kariyye Hududu	<i>-Yandukya Tarlası'nda 4 sâk, -Ali Paşa Bağçesi'nin kurbunda 4 sâk, -Haseki Tarlası'nda 6 sâk, -Çiftlik Tarlası'nda 10 sâk, -Musili Tarlası'nda 3 sâk, -Sekkini Tarlası'nda 8 sâk, -Nikola Tarlası kenarında 8 sâk, -Fağa Çiftlik Tarlası'nda 7 sâk olmak üzere toplam 50 sâk zeytin ağaçları. -500 guruş para.</i>
04	EMİNE BİNT-İ ABDÜLMÜTTALİP BİN ABDULLAH	Lefkoşa	<i>1000 guruş para.</i>

EK- 3. Vakıf Belgelerinin Orjinal Metni

- 9 حوجه قدین دبرکه معروفه فاطمه قدین بنت محمد افندی
10 قمرانی عقیقندن وقف فی الذکر فی اقرار و رجوع و غرض
11 وکیل اولوب وکالتی بورغانی باش حاج عثمان غافقانی
12 عثمان غافقانی کسسه لرت شهادتله نایبه ولان حافظ
13 کت نالی الحاج مصطفی افندی بن عبد الرحیم افندی مجلس
14 شرع انورده لاجل النسیج و النصرف منوالی نصب ولان
15 الحاج عمر افندی بن اسمعیل محضریه تقریر کلام و تعبیر
16 عن المرام ابدوب دبرکه موکلام مزبورده بیک شیع
17 غرض احسن مال و اطلب مانلندن افراد ابدوب
18 حسبة لله الاحد و طهنا مرضانه الصهد و وقف حبس
19 ابدوب شوبله شرط ابدیکه مبلغ مزبور اولی و نر
20 بحق سانی اوزره معامله شرعیه ابله دهن قوی و با
21 کفیل علی ابله اعمال و اسزراح اولوب سنوی حاد
22 اولان رج و نما سندن بیک خسته ترفیل تلاوت
23 اولوب البشر غرض و طیفه و بریله و بور غرض
- 1 بسم الله الرحمن الرحيم
2 الحمد لله الذي عز حوائض عباد به بصرف مواهب الى انواع
3 الخيرات و اعانهم على اکتساب صنائع الخصال و لميز
4 و الصلوة والسلام على رسوله و نبیه محمد خير البريات
5 و على اله و اصحابه الى يوم يستظل من تحت الصدقات
6 اشبو و قبة هبه و جربن خبره و خبر و
7 انشاسنه بادی اولدکه محروسه لفقوشه ده
8 کائن با صوفیه محله سی ساکنه نرندن قمرانی قری حوجه

- 24 صرف و ثوب تورنجی جامع شریفنده بر مولود شریف
25 قرین اولنه وعقبینده ختم شریفردخی هد اولنه
26 وشو وجهه که کرک مولود شریف و ختم شریفردن
27 حاصل اولان نوابی و لاحضرت فخر کائنات علیه
28 اکمل الصلوات و نعم النجات قدیم حضرت نربک روح
29 پرا نور شریفه بعده و افتد نربک بعده و ولدینک روزنه
30 هدا اولنه و فضله بکرمی بش غروش و ضیفه نوب
31 الله و وقف مزبور مومی البراجی عمر فندی
32 لابس لباس جات و لدنجه منوالی اوله و بعد کانتقار
33 حاکم الشریع بونان افتد بکرمی و معرفتله بهر مندیر
34 مستفیر لاطوار کسسه منوالی نصبا اولنه دیو تعین
35 شروط و تبیین فیود برله بلک بشوز غروش مبلغ مزبور
36 منوالی مومی البند سیم و اولدخی نسیم و فیض ندوب
37 سائر منولیسر کی رعایت شروط و فیوده اهتمام یله
38 نصرف مزدا بند کده و کبر مومی البه سمت و فاقدن
- 39 و فاقدن جانب خلافة سلوک و منوالی البه خصوصت
40 و تراعد شروع ابدوب و وقف نقود و اکانتفرعه
41 اولان شروط و فیود ائمه ثلثه حضرت نربک عندنده
42 صحیح و لدن مغلله بالوکانه وقف مزبور دن رجوع مبلغ
43 مزبوری موکده ملکنه سزده و ابدرم دبد کده
44 منوالی سخفا از جواب صوابه آغاز ابدوب کرمیه
45 حال بالاده تفصیل و بیان اولدنی و جباوزره در
46 کبر امام زفر حضرت نربدن امام انصاری حضرت نربک
47 روانی اوزره وقف نقود و اکانتفرعه اولان شرط
48 و فیود صحیح و لغله وقف مزبور دن صحفه حکم طب
49 ابدرم دبدورد و نسبدن استماع انبیکه حاکم مرقع
50 صد کتاب طوبی له و حسن اب فندی حضرت نربکی
51 جاب و فقی اولی و حریری کور مکده نقود مزبور دن و فقی
52 صحفه حکم و فضا بوروب و وقف مزبور صحفه بود
53 و کبر مومی البکلامی سمت آخره عطف ابدوب

- 54 کریمه وقف نفود واکا سفره اولان شروط و نفود
55 حکیمه کریمه صحت بولور ایه ده لکن امام اعظم
56 حضرت نربک عندنده صحت لزومی سننم اولما غله
57 وقف مزبور لازم اولماز بوجمله بنه اسفرد
58 ایدرم دبدکده متولی مومنی لکن جواب صوابه
59 منصبدی اولوب کریمه امام اعظم حضرت نربک
60 عندند حال وجه محرد اوزره در لکن اما ابی یوسف
61 حضرت نربک عندنده واقف محرد وقف دمسبله
62 وقف صحیح و لازم و امام محمد حضرت نربک عندندیم
63 الی المتولی و نفعله وقف لزوم عارض و یقین امامین
64 همامین قول لایحه وقف مزبورک لزومنه دخی حکم دجا
65 ایدرم دبدکده حکیمه کریمه اسبق الله غله علی
66 حضرت نربک امامین همامین قول لایحه وقف مزبورک
67 لزومنه دخی حکم صحیح شرعی و قضاء صریح شرعی
68 وقف نفود مزبوره واکا سفره اولان شروط و

- 69 و قیود صحیح و لازم اولوب من بعد نقض و
70 تبدیلی عذیم الاحتمالی اولدی فمن بدله بعد ما سمعه
71 فانما انسه علی الذین یبدلونہ ان الله سمیع علیم
72 و اجر الوافقه علی الکریم و جری ذلك
73 فی البوم الثالث من ربيع الاول لسنه
74 سبع و ستم و مائین و ثلث
75 عطار زاده الحاج مافظه محمد فند
76 محمد فندی 77 مافظه محمد فند 78 فزار الحاج صالح اغا
79 برافند مزبور 80 حمایم عثمان اغا

مادرم و نفوده و حسمه الی لوم الموعود
و حق لایحه صحت حکم صحیح و لزوم
و حق و حکم علی لایحه و مال لایحه
و الاسلاف لایحه و مال لایحه
و امامه الوری مافظه
رسمه و حکم الوری
محرر و امضا
عظم اجا

- 81 بحث دفر و نفقه شرعی اولدی
82 موقوفه مجلس لایحه عطار زاده و نفقه و عطار زاده و نفقه و عطار زاده و نفقه
83 شرعی لایحه اولان موقوفه و نفقه موقوفه و نفقه موقوفه و نفقه موقوفه

- 84 بنت محمد افندیات جهت معلوم به وقف و تبیین ابدیکی بکلیت بکلیت و شکست تولدنی جاننده اولدغی کندی
 85 عهدده سنده اولمیش شرط اولمیش ایکی جیم عمار افندی و واقفیه مومنی ایله و فی تدرج بشر سنه مقدم تولدت
 86 مذکورده غزل ایدوب اولدغی غزل قول ابدی مبلغ موقوف مذکور مومنی ایله و فی تدرج بشر سنه مقدم تولدت
 87 بونکه به پنج شرعی ثبوت بولمیش و واقفیه مومنی ایله ثبوت مالنه و فی تدرج بشر سنه مقدم تولدت
 88 ایل عفت و استغفار مندن ایدوب که محقق اولمیش عثمان نور افندی ابن المصطفی الزهرا افندی
 89 از هر جهت استغفار قلدو و تلاوت غنم شریفه و فی ایستیلو بولمیش اولدغی و واقفیه مذکورده
 90 مسطور اولمیش غنم خوانق و تولدت مذکور جهنم شریفه و غنمیه سیدله عهدده سنه احواله اولدغی
 91 بر موجب شرط واقف اعمال و استیلا جانه مبارک ایتیم اورزه اشبو سکینه اوج
 92 سنه سیتم شوال المکرمت بکرمی بیکی کونیه مبلغ موقوف مذکور نکره متوفیه مومنی ایله
 93 واضع ابد اولدغی اخذ ابد افندی مومنی ایله تسلیم اولمیش اولمیش جهنم مذکور نکره
 94 و غنمیه سیدله عهدده سنه قبل شریفه بولمیش احواله اولدغی حاور اشبو محله
 95 شرح و تفسیر فخر حوریه ابوم التاسع من ذر القعدة الشریفه لکهنه المذکور

ایمحرکرده
 ایسم سیدله
 ایسم سیدله

3552

SON

30 مبنای خیر فی سبب سعادت خروید و بقایا هر سه
31 میر فی و سید علی سرمدی بدوب در آن زمان قطع
32 عامه علمه لایعالت علی قنقوع و در آن حال بدو علمه
33 و بدو علمه جاری حدیث صحیح لاسناد ضعیف و غیره
34 ملا حظه و میگویند سید محقق المله بهای علی ذلک
35 نسوکت ابی صحیح شری و در بقعه صریح مرعشک
36 تحریر و نیک سینه باعث و بادی و لذت که صلی ای
37 سندان و حیات مملکت صاحب خیر و در غایت
38 نهضت در خیره و قریب مرحوم و مقهور الطایع عمر قلی
39 حال حیات خصلت اخراج حربه و مویات حربه مراد
40 سعی و غیرت و بدو بخار و بدو نیک خرو و غلبه
41 محمود و در خرد مزین و ما و وی دار خوار و بدو غلبه
42 نیک و غلبه بدوب ذکر و بیان ذات و حادیت شایسته
43 دلائل و نه خصوص مزیدی بیان و از آن بر مبادرت
44 و نیک مایه و جوهره صرف و نیک و صفت و عا
45 مایه و از آن سبب الطایع احمد مخلص قدی حضرت خدی
46 دخی و نیک و صی محبت از نیک و نیک بدی که نیک و
47 کتب خانها عامه و بهر سینه ضربه عنود زده و پلاز
48 ضعیف و نوب بر بود و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک

49 و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک
50 مایه و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک
51 خیر و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک
52 بدوب و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک
53 و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک
54 عاقل و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک
55 جمع و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک
56 و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک
57 و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک
58 حسیه و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک
59 و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک
60 و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک
61 و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک
62 و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک
63 و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک
64 و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک
65 و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک
66 و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک
67 و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک و نیک

- 68 نخب الخی دوش و دیگر رقصه سی به نودی تازی
69 دنگه معروف نخب اوج دوش و برقصه سی زانوی
70 نازی دنگه معروف نخب الخی دوش و برقصه سی
71 نودی نازی دنگه معروف نخب ایش دوش
72 و برقصه سی کبری نازی دنگه معروف نخب ایش دوش
73 و برقصه سی شش جایی صبر نخبه سی دنگه معروف
74 نخب ایش دوش و نوت نخبه سی و دیگر رقصه
75 نازی نخبه سی دنگه معروف نخب ایش دوش
76 نخبه سی و برقصه سی بول نخبه دنگه نخب ایش دوش
77 نوت نخبه سی منج نخبه و نکی نخبه
78 نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
79 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
80 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
81 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
82 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
83 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
84 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
85 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
86 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
- 87 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
88 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
89 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
90 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
91 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
92 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
93 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
94 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
95 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
96 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
97 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
98 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
99 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
100 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
101 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
102 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
103 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
104 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی
105 و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی و نخبه سی

- 106 و منوی و بیانی به دخی لایس بیاس جیات و ندیجه و وفی
 107 مزبور و منوی و نه و بعد الاطلاق اولادی و اولاد
 108 اولادی نسلا بعد نسل منوی اولاد و بعد الاطلاق
 109 مستقیم الاطوار برمدین ذات منوی اولاد و جنایات
 110 مذکور ان غلبه سید انصافی و طایفه منوی اولاد و نصف
 111 آخران سالی ان کر صافی سینه و وظائف بعدی
 112 بعد الاطلاق نه مناد و فضله و نورده محاسبه
 113 بعد از و نه و اولاد منوی سینه عاقل اولاد و کلام
 114 دخی لایس بیاس جیات اولاد به مذکور و وفی و شریف
 115 مزبور و روحه حسنی نظام اولاد و وفی و شریف
 116 شریف و منوی منوی و به جنایات مزبور و فارغان
 117 انشور منوی منوی به نسبه و اولاد دخی
 118 بالثوبه و وضی و منای منوی و وفی و شریف
 119 بدیده و غلبه منوی و وفی و شریف
 120 انصافی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی
 121 و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی
 122 منوی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی
 123 و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی
 124 و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی
- 125 و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی
 126 و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی
 127 و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی
 128 و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی
 129 و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی
 130 و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی
 131 و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی
 132 و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی
 133 و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی
 134 و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی
 135 و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی
 136 و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی
 137 و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی
 138 و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی
 139 و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی
 140 و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی
 141 و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی
 142 و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی
 143 و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی و منوی

144 وفضله ودر لازم ونبی و اولوب سرید تقض و

145 انتفاضی بحال وابطالی منسوخ الاعمال اولدی

146 فید الله بعد ما سمعنا انما انشد علی الذین یبدلون

ان الله سمع علیهم

147 حزنه انک جری ویمو هر چس لاج من هر سیمه کسین یابن

148 دین چوین طریق صلی الله علیه و آله

149 حزنه کاسه لاله اورد
موتور ما اچسان 150 غایه موجده
مال دی 151 حزنه

152 باقی اچیل
کوه کدراره
عینی 153
154

Son

OSMANLIÇA KOLEKSİYON SIRA NO. 3553

- 17 در غنچه الحسنة خبری خانون ابنه حاجی عظمیٰ آغا مجلس
18 شرفیاری انورده ذکرهای وقفه لاجل السجیل متولی لقب
19 و تعیین ابدی عطف و صبی ابدی ابن غنیم ابدی محضر نه
20 انوار صبح شرعی و اعتراف صریح مرعی ابوب محروسه مذکور
21 معافان ذکر کنند فهای فراسدن بودیم نام فیه حدود
22 داخل ید فیه نر لاسده دین ساق و علی با پنج سگ فیه
23 دین ساق و حصه کی نر لاسده الی ساق و حصه کی نر لاسده
24 اون ساق و موصی نر لاسده اوج و سکنی نر لاسده سکرانی
25 و بقوله بر لای کاندازه سکرانی دفعه چنگ نر لاسده
26 بی شایع انرا ساق ارضی امریه مذکور ده مغروسه اولاد
- 27 ملک و حقم اولان زیتون اشجار می و الطیب مال
28 و انفس منالان افراز و کمالر انبار ابله منار ابدیم
29 بنسوز غرض حسبه سد السعال و طلبا لمصابه فی کل
30 الاحوال وقف صحیح شرعی مؤبد و جس صریح مرعی
31 محمد ابدی وقف و جس ابوب مسوبله شرط و تعیین
32 ابدیم اوردنه فیه سی ابا لیسدن مناسن بن مرجان
33 نام کسه و فیه مذکوریم متولی اولوب اشجار مذکوریک
34 بعد الامار منافع و فراسدن سنوی التمسش غرض
35 و طیفه تولیت اخذ ابوب باقی هر نه مقدار محصول
36 فلور ابله تحت مذکور دن ابا صوفیه محمد سده کاشان
37 مدرسه کبر و صغیرک حاوی اولاد فیه اولاد لک
38 سکنه سی بولان طلبک مطالعه علوم نافعه لریحون

مک

- 39 ابعاد فناء الدارين صرف اولین اوزره طلبه موحی
40 البه علی السبوت توزیع و تقسیم اوله و موحی بهم
41 دخی کل سینه شهر ریح الاوله بر محله جمعین اوله
42 حله حضرت حواجه هر دوسر رسول کبرا علیه علی
43 اله واصحابه الفصل الصلوة و اتم النجاة الفدیک
44 کافه موجوداته عین رحمت و محض لطف و عنایت
45 اوله اولاد فیض منقبت سبیل برنی جامع مولود
46 شریف تغیر اوله نظم مدیح و لطیفی قرات
47 ایوب حاصل اوله اجر و ثوابی روحه اهدا ایدلر و برسنه
48 عمیمه البینه ده موحی الهم کذلک بالانفاق عقد
49 النجین عبادت ابد رک اوج ختم شریف قرات
50 ایوب برینک ثوابی لیله رغائده و برینک دخی

لیله

- 51 لیله طلیه فردده و برینک ثوابی دخی ختم نظم شریف
52 مذکورده روحه اهدا ایدلر و مرقوم مناسبت جانده اوله
53 وفد مذکورده و طلیه شعر و هر سید منوالی اولوب اخره نقل
54 بلکده طلبه موحی الهم کذلک اک اغفل وارثه و صلی بولسان
55 برات مسوده صفات و طلیه مرقوم سید منوالی اوله و مبلغ
56 مذکور بشو غرض دخی برسنه باب منوالی مرقوم علی الغائب
57 و النوالی اونی اون برنجی حسابله اعمال و ارباح اوله دخی
58 کل سینه مذکور شهر ریح الاوله ابو فانی پاشا محاسبه
59 و فغ مجید شریفه نظم شریف مذکور قرات اولوب و لا علی
60 النجین نجو حروفه مقدر برکسه دخی بر ختم شریف ثواب

- 61 ابرك نظم شريف مذكور عقیده نوابی والدهم فاطمه و شهبوم
71 نفوذ وقف مذکور به منوی اوله دیو تعین شروط و تبیین نفوذ
- 62 رجب نام خانقار و اوغلاصین نام کسه لک روحیه اهدا
72 اربوب اشجار مذکور به مبلغ مرقومی فارغان اشغال منوی
- 63 اوله و مبلغ مرقوم شهبوم غرض لک حاصل اوله بهمنش
73 مرقوم نسیم و اولدی و نفیث اوزره فیض و نسیم و نسیم
- 64 غرض ریح و فاسدن فرق غرض مولود خوانده و نسیم
74 منقولیدک اوفاده نصر قلی کی نصرف ایدک و نسیم
- 65 نفوذ و کتاب بهالیه صرف اوله و یکرمی نش غرض دخی
75 النصیفی الشریعی واقعه موی البهاسمت و فاقان جانب
- 66 ختم شریف مذکور قزاق ابدن کسه به و بریل و اوغ
76 خلافت توحه اربوب ارض میری اوزرنده غرض اوله
- 67 غرض دخی و طیفه تولیت اولدی اوزره مرقوم مناسن
77 اشجار حکم منقولانده اولوب و منقول و منقول نسیم
- 68 اخذ و استیفایه و مرقوم مناسن آخره اشغال اندک
78 و نصیفی امام اعظم و امام ابو یوسف حضرت نربک غرض
- 69 باصوفیه جامع شریفه مرقوم مناسن مذکور کجه
79 و وقف نفوذ و منصفه اوله شرط و نفوذ عند الامه الشریع
- 70 کیم منصرف اولوب به طیفه مرقوم سبله اول کسه دخی
80 انصار علیهم ره اللک القدر صحیح اوله اشجار مذکور

نفوذ

- 81 حضرت و مبلغ مذکور ک ردیله بنیه شرعی اوفیق مطلوب
91 رد و نیندن امتناع ابل حاکم موفع کتاب لازال حکمه
- 82 دیکره منوی موی البه جواب بصواب منصف اولوب
92 جارباً بالحق والصلوب حضرتی حضوره مترافع و مری
- 83 اشجار مذکوره مقولات قیبلندن اولدنی جای اشکال
93 فصل جسم طایفه اولدقنده حاکم مشار البه اسبق الدنیر
- 84 دیکر کن مقول معارف اولوب و مقول معارف
94 علم حضرتی فی اشجار مذکوره ابل مبلغ موفدک امامین
- 85 و فنی امام محی حضرتی فتنه صحیح والیوم عمل و فتنه
95 مشار البه حضرتی قول شریفی اورده صحیح و فتنه
- 86 امام مشار البه حضرتی قول شریفی اورده اولدنی مالایه
96 علم صحیح شرعی بیور دقند نصد و فتنه موی البه اعاده
- 87 و وقف نفوذ بر نفوذ مشار البه ائمّه ائمه حضرتی کتاب
97 کلام ابوب امام اعظم و امام زفر حضرتی فتنه صحیح
- 88 غنّه لرنه صحیح دیکره کن امام زفر دن امام الفار
98 مسلم لرم اولم علم بم ایچون باب رجوع مقودر
- 89 روانی اورده وقف نفوذ و اکامفرغ اولان شرط و
99 دیکر اسرودو اندیکره منوی بنسودنی جواب سدره
- 90 فیود صحیح و جانر در دیو اشجار مذکوره ابل مبلغ موفی
100 غار ابوب مشار البه امام اعظم و امام زفر فتنه

رد و نیندن

- 101 صحت مسلم لزوم دكلمه ده امام ابو بوف حضرت برك فنده
 102 وقف مجزه وقف ديمكله و امام محمد حضرت غزنه تسليم
 103 الى المولى بولمغله وقف صحيح اولوب وصحت وقف لزوم
 104 مهارفت استامكله اكرن قول شريفى اوزره حكم رجا
 105 ابردم ديكده حكم مشاربه حضرتى وقفين مرقوميك
 106 لزومينه دى حكم وضا و حكم سابقى تنفيذ و انما استام
 107 وقف منور لازم و منجم اولوب نقص و نقصه بحال
 108 محال و الطالى منفع الاجمال اولدى فمن بدله
 109 بعد كعه فانما انه على الذين بدلون ان الله سمع عهم
 110 وجي ذلك و حرره ابو الطاهر الكاكي
 سنة ثمان و سبعين و ثمان
 و الف
- 111 ماله و كونه و ماله و كونه و ماله و كونه
 112 ماله و كونه و ماله و كونه و ماله و كونه
 113 ماله و كونه و ماله و كونه و ماله و كونه
 114 ماله و كونه و ماله و كونه و ماله و كونه
 115 و غيرهم الى ضرور

- 25 بیع الاول و یاخود بریغ الاخره محمود باشا محله عنه
 26 وقع قلی مسجد دیمکه معروف مسجد شریفه فخر عالم و عالیها
 27 و علت غایبه وجود کون و مکان علیه و اصحابه صلوة الرحمن
 28 اقدم حضرت بزرگ عالمه عین و عنایت و محضه رحمت
 29 اولاد ولادت عالمه سنیة لری شامل مولود
 30 شریف تعبیر اول نور مضطومه جلیله فرات استدر بیله
 31 و مولود شریف عقیبنه بر ختم شریف و یریله و مولود
 32 و ختم شریفدن حاصل اولاد اجر و ثوابی اولاد فخر
 33 کائنات علیه افضل الصلوة و التمجیات اقدم حضرت بزرگ
 34 مبارک روح مقدس سلیمه و سائر انبیاء عظام
 35 و مرسل کرام علیینا و علیهم الصلوة و التسلیات
 36 حضرتک ارواح طیبه لریه و اولاد و اصحاب
 37 و تابعین و تبع تابعین رضوان الله علیهم اجمعین
 38 ارواح طیبه لریه و وقف موی لبهاتک و الدینی
 39 و جمیع اقربا و عیالاقی ارواح طیبه و بعد وفاتها
- 40 کندی مروضه اهدا بلباس و مبلغ مزبور
 41 سنوی حاصل اولاد بوز بکر می غرضش و نماندن
 42 مولود حلاله او نور غرضش و یریله و مولود شریف بچون
 43 سکر و کلاب و عود و سائر سنه الفتن غرضش صرف
 44 اولاد و ختم شریفی تلاوت ابدن حافظه اقدیه بکر می غرضش
 45 و یریله و باقی اون غرضش دخی و طبقه تولیت اولاد و واقعه
 46 مومنا لبهاتک او علی حسن اقدی وقف مزبوره متولی اولاد
 47 بعد وفاته اولاد اولاد اولاد ذکر و انان و وقف
 48 مزبوره متولی اولاد و بعد الانقض قری غایبه خانم و بعد
 49 وفاتها دیکر کرمه سی نصفه خانم و بعد وفاتها دیکر قری
 50 حنیفه خانم متولی اولاد و بعد وفاتها اولاد اولاد اولاد
 51 اکبر و ارشدی متولی اولاد و بعد الانقض مزکور مسجد شریف
 52 متولسی وقف مزبوره متولی اولاد و حاصل وقف مزبور
 53 تمادی و اجر سنه بذل همت اولاد دیوتعین شریوط
 54 و تبیین فیود برله مبلغ مزبور بیک غرضش فارغاعی الشوق

و

- 55 منوی موی البه تسلیم اولدخی وقفیت اوزره قبض
56 والتسلیم بلد بکدنضکره ویکل واقفه موی الیه حسن
57 اقدی وقف نفوذ وضمنه اولان قیود وشروط ائمه
58 نلند کرام اسکهم الله تعالی دار السلام حضرتانی
59 عند لرینه باطل اولغله وقف مزبور دن بالی کالده
60 جروج یلدم منوی موی الیه مبلغ من کور بک غرضی
61 موکلام واقفه موی البه ایچون باک برده
62 وتسلیس السون دیود عوی و منوی موی الیه
63 جوابنه فی الحقیقه لدی الائمة وقف نفوذ منوی
64 مشروح اوزره در لکن جنت مقر امام زفر حضرتی
65 امام انصاری روانی اوزره وقف نفوذ وضمنه اولان
66 شروط و قیود صحیحی مقرر در دیو تسلیم دن استع
67 بدوب الحاکم المشیع صدر الوتبع بر شحات افلاک
68 الانیقه حضرتی حضورنده مترافعان وهر بری
69 متغاسیحه فصل و صمه طالبان اولدقلرینه حاکم

نوی

- 70 موی الیه ادمه خبری اولان وبقای وقفی اهری کوروب
71 عالما بالخلاف جاری بین الائمة الاسلام وقف
72 مزبورک امام زفر رای منبری اوزره ضمنه حکم
73 صحیح شرعی و قضای صریح مرعی البلد کدنضکره ویکل موی
74 الیه تکرار نزاعه شروع وبسط مقدماته جروج ایدوب
75 اگرچه نفوذ منکره ناک صحت و فقهی حکم حاکم الیه
76 صحیح اولدی لکن امام اعظم ابوحنیفه حضرتی
77 فتنه صحت مستلزم لزوم اولان مغله و فتنه جریه
78 مکنت و فسخ وابطاله قدرت اولغان وقف مزبور
79 بو وجهله بالیکاله جروج ایدوب دیو تکرار دعوی
80 استرار ایدوبک منوی دخی جوابه نصدی ایدوب
81 اگرچه امام مشار الیه رحمه الله تعالی علیه قول شرعی
82 اوزره صحت لزومی مستلزم دکلددر لکن امام ابن همام
83 ابوبوسف ابن ابراهیم الامام الثانی و امام الثالث
84 محمد بن حسن الشیبانی مذهب شریعتی صحت

- 85 لزومدن غير مفار قدر ديو نكرار مرفعه و مرقه بعد
 86 اخري مدافعه ابدوب قضاء سابقى احكام رجاسيله
 87 لزوم وقفه دخی قضاء التماس ابدیجك حاكم موى اليه
 88 متولى موى اليه موافقت بوروب وقف مذکورك
 89 لزومنه دخی حكم صحيح شرعى وقضاء صريح مرغ
 90 اتيك من بعد حكم حاكم موى اليه بلله وقف مزبور
 91 صحيح ولازم اولوب نقض و تحويل محال و تبديل تعديري
 92 منع الاختال اولدى فمن بدله بعد ما سمعه فانه افعه
 93 على الذين بدلونه ان الله سميع عليم واجل الواقف
 94 على الخى بحوار الكبر جري ذلك و حرر في اليوم
 95 التاسع من شهر شعبان المعظم لسنة ثلث و ثمانمائة

محمد باشا علي هاليسندن
 حسين اغا بن عبد المطلب
 و ابراهيم باشا علي هاليسندن
 اوردى دى زاده حافظه صالحه فندى
 و عبدى حاورى علي هاليسندن
 حاجى مصطفى بن حاجى علي
 و محمد حسين اغا بن محمد غا

96

97

SON